

The Project Gutenberg eBook of Tunturikoski: Jemtlantilainen kertomus, by Onkel Adam

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Tunturikoski: Jemtlantilainen kertomus

Author: Onkel Adam

Release Date: April 12, 2010 [EBook #31958]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUNTURIKOSKI: JEMTLANTILAINEN KERTOMUS

Produced by Tapio Riikonen

TUNTURIKOSKI

Jemtlantilainen kertomus

Kirj.

ONKEL ADAM [Carl Anton Wetterbergh]

Suomennos.

Tampereella,
Emil Hagelberg'in ja kumpp. kirjapainossa, 1881.
Emil Hagelberg'in kustannuksella.

SISÄLLYS:

Tuntureilla
Oppi ja elämä
Kjell Kjellsson ja hänen lapsensa
Kosken Anna
Testamentti
Jemtlantilaiset häät
Huvimatkaailija

Tuntureilla.

Suvella on tuo pieni järvi levoton; olkoon miten tyyni tahansa, niin pyörteilee vesi sen pohjalla ja pinnalla, sillä järvi oikeastaan ei ole mikään muu kun suvantopaikka tunturivirrassa, joka silloin tällöin paisuu sen mukaan kuin lumi sulaa ylhäällä kukkuloilla tahi usvaa jähmistyy harmaiden kivien syviin pintoihin ja sirisee alas halkeamiin. Silloin liikkuu jälleen vesi ankarammin; mutta milloinkaan se ei ole oikein hiljaa paitsi taimelta, kun vesi jäätyy melkein pohjia myöten ja lepää vakavana ja hiljaisena, kuolleena ja kylmänä kuin vanha mies, joka täydellisellä levolla kokee sovittaa kaikkia niitä hullutuksia, joita hän on tullut tehneeksi vireänä ollessaan. Kuitenkin näyttää tuo pieni järvi talvella melkein ystävällisemmän näköiseltä kuin suvella, jolloin se näyttää lähes mustalta; sen vaikuttaa osaksi sen alituinen liike ja pienet katkonaiset laineet, osaksi sen ylt'ympäri kiertävä melkein musta havu-metsä, joka kuvastuu järven veteen. Tuolla ylhäällä tuntureilla, maan loppukohdilla, näkee kasvikkunnan köyhyyden, samoin kuin nähdään suurinta ihmisellistä kurjuutta yhteiskunnan alimmissa kerroksissa. Täällä nähdään kuusia, jotka sammaleisina ja vanhoina, vaivaskasvuisina typistyneine oksineen ja murtuneine kuorineen seisovat ja kerjäävät lämmintä ja kevättä, ja pienen pieniä koivuja, jotka ikään kuin kauniit kerjäläislapset kapuilevat esiin tunturiroukkioiden väliltä, kurottavat hienoja oksiansa aurinkoa kohden ja rukoilevat: "hyvä herra, anna meille vähän kullastasi!" Tuollainen kasvullisuus peittää koko someroisen tunturiseudun tuon pienen järven ympärillä, ainoastaan yhdellä kohdalla näkyy aukea paikka ja siinä on pieni tupa; se on uudisasunto.

Nyt oli yö, tyyni ja juhlallinen talviyö. Lietunturia ja Norjaa kattaa tuolla ylhäällä kirkas, lempeä valo: se on revontulien loisto; se on hiljaista ja tyyntä, tähdet vilkkuvat sen lävitse ikäänkuin ne olisivat hopeaharson takana, ja kuitenkin on niin valoisa, että voi nähdä pienimmänkin esineen. Etenkin jääkiteet välkkyvät oivallisesti; pieni järvi ja puiden latvat säteilevät ikään kuin ruusutimantit tuossa lumoavassa valossa ja tuolla korkealla pään päällä aivan lähellä näyttää leijuilevan ilmassa lumikupooli juuri kuin väsymättömän käsien kannattamana; se on eräs tunturihuippu, johon on tältä paikalta kaksi penikulmaa, — sillä tavalla peittävät silmät etäisyyden suhteen, kun ne eivät ole tottuneet tunturiseudun luontoon. Tuvan ainoasta pienestä akkunasta loistaa valo kirkkaasta liekistä, joka palaa liedellä; tuo loiste tekee kummallisen seoituksen noille kiiluville tähdille ja ihanille revontulille, jotka johtuvat taivaan korkeimpaan kohtaan ikään kuin liehuvilla silkkiköyennyksillä verhoillut hopeapylväät. Tuo punertava valo tuvan akkunasta vilkahtelee niin huolellisena puiden välillä noiden suurten taivaalla loistavien valojen suhteen, juuri kuin ihmisen himmeät ajatukset verrattaessa niitä Jumalan omien ajatusten selkeyteen.

Tuvan matalasta savutorvesta tuli savua, sillä huoneessa paloi muutamia hyviä "kuivia juuria" liedellä ja "vuolukivi," s.o. pata tästä kivilajista Handöl'in vuolukivilouhoksesta, riippui sangastaan sitä varten laitettulla vivulla valkean päällä. Lieden edessä istui keski-ikäinen nainen puhtaine ja kauniine muodonpiirteineen, jommoisilla jemtlantilaiset talonpoikaisnaiset ovat merkityt. Rehellisyys, uskollisuus ja urheus esiytyi noissa sinisissä silmissä ja uljuus näkyi kirjoitettuna tuohon valkeaan otsaan ja kuvautui pyöreiden huulien kaarevuudessa. Nainen, minä sanon, oli kuitenkin jo neljäkymmenen vuoden ikäinen ja siis oli nuoruuden sekä ensimmäinen ihannus että kukoistus käynyt lopulle; sillä kovassa ilmanalassa kovettuvat myöskin muodot; mutta kuitenkin näkyi jäljellä olevan vielä jotakin nuorenmaisuutta: sitä ilmestyi katsannossa, joka on viimeinen kauneuden hengettären turvapaikka, kun hän muuttelee, viimein varsin pois paetakseen.

Tuo hyvä nainen istui siinä puuropatansa ääressä; tämä oli ainoa, joka piti yllä keskustelua puhkinallansa, sillä nainen oli yksinänsä, jos ei oteta lukuun yhtä paria vuohia, jotka nurkasta häkkinsä takaa pistivät esiin päitänsä ja pitkäkkäisillä silmillänsä tarkastelivat liesivalkeata sillä aikaa, kun yksi vuona, joka käveli vapaana huoneessa, silloin tällöin käyskenteli edes ja takaisin ja kiipeili vuoteisiin ja pöydälle sekä yritti päästä laudalle, jossa virsikirja oli karstojen ja kopan vieressä, missä karvat säilytettiin.

"No, Piiri! annapas olla, hyi, kun sinä olet ilkeä!" nuhteli nainen. "Vartooohan vaan siksi, kun Olli tulee kotiin, silloin saat sinä *oman* herrasi, no, joudupas alas sieltä!"

Vuona totteli, vaikka vastahakoisesti, jonka se parhaiten osoitti sillä, että se pian uudestaan yritti kiivetä ylös korkeuteen, joka harjoitus erittäin näytti huvittavan sen nuorta luonnetta.

"Eilen oli ankara ilma," kertoi nainen, "saanhan nähdä ... keskiviikkona he kulkivat Levanger'ista ja torstaina lähtivät he Koululta, eilen olivat he tunturilaaksoissa; sillä he eivät kulkeneet suoria teitä... Niin, matkaviskaalit nyt tulevat tähän maahan ja menettelevät täällä aivan kuin 'tuolla etelässä,' hm, he

eivät tiedä, että meillä ovat omat tapamme täällä maassa ja poikani kyllä varoo itsensä, — niin aina, hän on niin viisas kuin itse Kjell Kjellsson, niin rikas kuin hän onkin ... kunhan vaan hän ei olisi joutunut nyt mihinkään onnettomuuteen."

"Tänä iltana on muuten kaunis ilma, mutta varmaankin on nyt kylmä," lisäsi hän, kun hän ensin oli puhellut läven akkunan jäähän; "mutta ei Juho palele eikä Ollikaan, sillä vuohennahkaiset vaatteet ja jalkineet, jotka minä laitoin, ovat kyllin lämpimät. Oi, jospa voisi hankkia Juholle koirannahkaiset turkit; minä tiedän, että Kjell Kjellsson kasvattaa niin paljon koiria saadakseen nahkoja, että hän kyllä voisi antaa Juholle turkin aineet; mutta sitä tehdäkseen hän on liaksi saituri, Kjell ... rikas Kjell Kjellsson Nordhallissa, niin aina."

"Hm, jospa he nyt tulisivat!" oli nainen sanonut jo kumminkin parikymmentä kertaa puuroa keittäessään, eivätkä he olleet kuitenkaan vielä tulleet, vaan tuon äkäisen puuropadan täytyi nostaa pois tulelta; mutta juuri silloin kuului lumi narisevan ja kellot hiljaisesti helisevän, ja katsohan, tuolla järvellä tuli kaksi paria satuloittuja hevosia, joista kaksi kanto ratsastajaa, toinen suurta ja toinen pientä, toisilla oli muuta kannettavaa.

"Tuollahan he ovat," huudahti vaimo itseksensä ja hypähti ylös; "Jumalan kiitos Jumalan kiitos! minä pelkäsin niin tunturimyrskyä eilen; Herra Jumala, semmoisilla matkoilla saattaa tapahtua paljon pahaa ihmisille, jotka ovat ulkona."

Viimein pysähtyi ratsasmatkue tuvan edustalle, mutta ei kukaan tullut tupaan; sillä ensin täytyi tavarat ottaa alas ja viedä puuvajaan.

Vaimo meni sillä aikaa ulos; mutta hän näki siellä vaan yhden Kjell Kjellssonin rengin ja Ollinsa; isä ei ollut mukana, hän oli jäänyt Levangeriin, niin hänelle sanottiin.

"Levangeriin, se ei ole mahdollista, Levangeriin! Mitä Jumalan nimessä teki hän Levangerissa?" kyseli vaimo kiivaasti tuolta pitkältä valkeanverevältä rengiltä.

"Hm ... niin, näettekö, Brita, siellä oli enemmän tuotavaa," sanoi renki hätäntyneenä; "hän tulee kyllä heti jäljessä."

"Nyt eivät ole asiat oikein, ei, asiat eivät ole oikein!" huudahti vaimo ja tarttui poikansa molempiin käsiin, ikäänkuin hän olisi tahtonut pakolla vaatia totuuden, "sano, Olli missä isäsi on?"

Olli oli noin yhdentoista vuotias, kaunis poika, jolla oli avoimet ja puhtaat piirteet ja jotakin nerokkaisuutta osoittavaista koko hänen kasvoinsa muodossa; nyt hän kuitenkin näytti alakuloiselta ja käänsi pois päin kasvonsa.

"Puhu, poika, missä on isäsi?" huudahti äiti, pudistaen häntä ja luoden häneen silmäyksen, joka näytti tunkevan sydämeen asti.

"Hän on Levangerissa, äiti, hän on Levangerissa, hän tulee pian jäljessä," lausui poika viimein vilkkaasti.

"Ei, Olli, hän ei ole Levangerissa," sanoi äiti; "sinä valehtelet, Olli ... ethän sinä ole koskaan valehdellut minulle ... nyt on tapahtunut jokin onnettomuus!"

"Elä vaivaa poikaa, Brita," virkahti renki; "mutta ole rauhassa, ei Juholla ole mitään vaaraa, hän voi hyvin siellä, missä hän on ... hm..."

Vaimo istautui ikään kuin uupuneena. "Lienee sitten niin, — minä uskon teitä," kertoi hän hetkisen aikaa. "No, minkä tähden jäi Juho jälkeen?"

"Niin, näettekös, hän jäi kauppias Denissen luokse, kun hänellä ei vielä olleet kaikki pakat valmiina," lausui renki; "niin, senhän voitte uskoa..."

Vaimo näytti tyyntyneeltä; mutta hän ei uskonut ainoatakaan tuon kelpo rengin sanaa; sillä hän huomasi pojastansa, että kaikki asiat eivät olleet oikein ja että vaan sääliväisyydestä ei tahdottu heti ilmoittaa hänelle totuutta. Tavallista oli aina Ollin kotiin tullessa, että vuona tuli hänen luoksensa ja alkoi leikkiä; nytkään ei se unhottanut osaansa, vaan tuli aivan oikein, nuuski leikkikumppaniensa ja asettui kahdelle jalallensa herättääksensä huomiota, mutta Olli ei ollut niin kuin ennen, hän ei tarttunut sen pieniin sarviin eikä ojentanut jalkaansa sen puskettavaksi; hän ei edes huomannutkaan hienokarvaista ystävänsä, joka viimein kärsimätönnä astui muutaman askeleen taakse päin, ryntäsi sieltä ja antoi uneksivalle leikkikumppanillensa virkistysiskun kylkeen. Mutta tämäkään ei herättänyt pojassa leikkihalua eikä suuttumustakaan, hän vaan astui pois syrjään ja vuona seurasi häntä taukoomatta.

Tämän kaiken huomasi äiti; mutta hän oli liiaksi ylpeä kysyäkseen vielä jotakin ja saadakseen samanlaisia kierteleviä vastauksia kuin ennenkin: pianhan oli renki, joka oli läheisestä uudistalosta kotoisin, lähtevä pois ja silloin jäi hän ja Olli kahden kesken.

Viimeinkin nousi vieras, lausui jäähyväiset ja ratsasti hevosillansa polkua myöten metsän lävitse Römyreen päin — ja tuvassa oli hiljaisuus.

"Tahdotko syödä, Olli?" kysyi äiti ja vei puuroa pöydälle. "Tule ja syö!"

"En, kiitoksia, äiti; minun ei ole nälkä," vastasi poika.

"Koska olet viimeiseksi syönyt?"

"Syönyt? ... niin tänään varhain ... aamulla varhain, niin, ihan varmaan söin silloin!"

"Sinä et muista, milloin olet syönyt," sanoi äiti, "sehän on ihmeellistä. No, Olli ... olittehan te tunturi-myrskylä tois'iltana tuntureilla? Se oli silloin vaarallista täällä kumminkin."

"Myrskyläkö tuntureilla?... Emme ... sitä en minä tiedäkään."

"Nyt et sinä puhu totta, Olli," virkahti äiti; "katso minuun, poika, älä pelkää, Olli, en minä pelästy ... varmaankin on minun iloni täällä maailmassa loppunut, mutta se ei tee mitään ... tiedätkö, Olli ... sinun isäsi on kuollut; hänelle on tullut loppu, voithan sinä sen paremmin sanoa minulle kuin pappi, jota te tahtoisitte puhutella... Juho on kuollut!"

Olisi tarvinnut tarkastella puhujan kasvoja, ennen kun voi käsittää, millä äärettömällä voimalla sellainen tunturiluonto kuin hänellä oli, voi lannistaa jokaisen tuskan piirteen. Olli nousi ylös ja käänsi ensimmäisen kerran tänä iltana kasvonsa äitiänsä kohden.

"Niin, äiti, isä on siellä, jossa hänen on parempi olla kuin täällä. Tiedätkö äiti, hän on Jumalan, taivaallisen isän luona ... hän sai loppunsa tois'iltana, niin kuin sanoit."

"Herra antoi ja Herra otti, Herran nimi olkoon kiitetty!" kuiskasi leski raukka; mutta Olli astui hänen eteensä, laski kätensä hänen olallensa ja tarkasteli häntä kauan silmillänsä, jotka ajatuksista säteilivät ja välkkyivät tukahdutetusta itkusta; sillä hän oli kuitenkin lapsi, hyvä, hellä lapsi, joka nyt ensimmäisen kerran seisoi elämän tunturimyrskystä ja taipui siinä vähän — mutta kuitenkin ei kimmausvoima murtunut.

"Äiti," sanoi hän, "näetkö, äiti, että isäni on poissa, hän ei enää hoida kotiansa eikä omaisuuttansa, sinä olet yksinäinen, äiti!"

"Niin, rakas Olli ... niin olen yksinäinen, yksinäinen, ihan yksinäinen täällä vuorten ja sammalien keskellä ... yksinäinen Jumalan ja sinun kanssasi, poikani ... miten hän käynee?... Se ei tee mitään minulle; mutta sinä, poika raukka!"

Jokaisessa onnen kohtalossa on aina vastapaino, joka kyllä ei vaikuta ensimmäisessä silmän räpäyksessä, mutta joka kuitenkin vähitellen alkaa tuntua ja saattaa tunteiden ylipainon heilumaan sille puolelle, joka osoittaa pyrkimistä tasapainoon. Ilossa on tämmöisenä ajatus onnen vaihtelevaisuudesta ja, jos sitä ei ole, tottumus, joka tasoittaa meidän tunteemme; murheessa on se aika ja tottumus tässäkin — taikka myös joku aate, joka herää ja saattaa sielun eräänlaatuisen hiljaiseen heilahtelevaan liikkeeseen, joka ei ole murhetta eikä lohdutusta. Niin oli nyt Ollinkin laita.

"Tiedätkö, äiti," alotti hän innokkaasti, "minä olen iso potka ... älä pelkää, minä pidän kyllä huolen meidän taloudestamme ... minä olen ajatellut paljon sillä aikaa kun me ratsastimme Suurlaaksosta tänne ... minä pidän huolta kaikista, minä pyydän riekkoja ja otan pauloilla jäniksiä, rupean kauppiaksi, ostan vähän lisää ja matkustan kylään (Trondhjemiin) ja Tukholmaan, siitä tulee oikein hauskaa ... hm. Kjell Kjellsson oli köyhä raukka niin kuin minäkin, mutta hän ryhtyi toimeen ja on nyt rikkain talonpoika koko tällä paikkakunnalla ja Herra tiesi, onko niin rikasta miestä mailla kuuluvillakaan."

"Sinä olet lapsellinen, Olli raukka," keskeytti äiti, johon kuitenkin pojan lämpimät, loistavat kuvailukset tekivät vaikutuksensa.

"Lapsellinen ... niin, äiti! Mutta katsohan, minä päätin, nähdessäni isän olevan poissa, että minä tulen mieheksi ja oikein kelpo mieheksi kauppatoimissa ... ja tiedätkö, äiti, kun minä niin sydämessäni Jumalalle ja isälle vannoin, että minä autan sinua taikka kuolen, niin tuntui minusta, vaikka oli niin kylmä, että jää helisi, ikään kuin lämmin hengähdys olisi käynyt lävitseni ja juuri kuin lauhkea kesäinen tuuli olisi minuun puhaltanut ... ja minä uskon täydellisesti ja lujasti, että se oli isä, joka hyväksyi sillä tavalla minun ajatukseni."

"Jumala siunatkoon sinua, poika ... niin, sinä olet oikeassa, Juho kyllä Jumalan luona rukoilee sinun ja minun puolestani ja korkeudesta tulee voimaa ja siunausta."

Hetkisen keskusteltua, jolla ajalla Olli selitteli aikomuksensa, kysyi äiti, miten Juho hukkuu; hän sen kyllä tiesi entiseltä, sillä semmoiset tapaukset kuin tämäkin, eivät ole niin outoja tällaisilla vaarallisilla talvimatkoilla umpipoluilla ja tunturilaaksoissa, joissa kolikko kuolema on levittänyt peitteensä vuorien ja syvyyksien yli. Olli kertoi tapauksen muutamilla sanoilla, jotka olivat tarpeeksi äidille. Minä tahdon, selvittääkseni asian teille, jotka ette ole yhtään talvea olleet tässä ilmanalassa, kertoa sen myöskin.

Oli ilta, kun tuon pienen seuran piti kulkeman niin sanotun Suurlaakson lävitse, joka on rajatuntureilla, ennättääksensä ennen yötä erään tunturijärven rannalla olevalle uudisasunnolle. Näissä laaksoissa on nähtävänä omituinen ilmiö tässä luonnossa, joka ikään kuin saita äitipuoli näännyttää nälkään ja ruokii lapsi raukkojansa. Suvella peittää punainen sammal koko laakson vetisen pohjan, jonka muodostaa ainoastaan yksi alanko tunturin ja matalan vuoriselänteen välillä; siellä ja täällä laakson kulmilla lepäävät ikuiset lumikinokset, mutta toisilla suunnilla, joihin auringon valo saattaa vaikuttaa, kasvaa koivumetsä pitkin matalaa vuoriharjannetta. Mutta nämä koivut eivät ennätä kunnaita korkeammalle; koko metsä on vaan noin paria kyynärää korkeata. Koivut kuitenkin ovat toisin tahtoneet; niiden rungot ovat pyrkineet kasvamaan ja ovatkin kasvaneet hyvin pitkiksi, mutta ei korkeuteen päin, vaan ne ovat koukistelleet tuhansiin kiemuroihin kuin korkkiruuvit, juuri kuin ukonnuolet kohonneet ylös ilmaan ja taas taipuneet alas maata kohden juuri kuin saadaksensa uutta jalan sijaa vieläkin paremmin kestääkseen lännen myrskyjä, jotka pyyhkielevät kallioiden sivuja; mutta turhaan, ne eivät ole päässeet sittenkään sen korkeammiksi. Tästä kärkeen kaltaisesti monista valkeista, tuskin käsivarren paksuisista koivujen rungoista kudotusta ruhosta kohoaa yksi lehtiviuhko taivasta kohden, ikään kuin nuo kylmät tuulet olisivat ne semmoisiksi aitakasveiksi kerinneet. Nyt oli taas tämä laakso peitetty lumella, joka sekanaisissa kinoksissa lepäsi läjättynä juuri kuin myrskyinen meri jähmettyneenä; tuossa oli tuo umpinainen erämaan tie, jota matkustajat kulkivat, silloin kun he menivät yli Ruotsin rajan, jossa he saattoivat varrota veljeskansasta tuotujen kiellettyjen tavarain tarkastusta. Se oli nimittäin niin sanottua salakuljetusta, jota nämä henkilöt harjoittavat hevostensa selissä salaisesti kuljettamalla joitakuuta pakkoja huiveja ja vähän englantilaista verkkaa, joka kentiesi sittemmin tuli Tukholmassa olemaan koristeena suurelle maailmalle.

Tämän tähden täytyi heidän kulkea semmoisia teitä.

Oli iltapäivä; tuolla ylhäällä tuntureilla laskee aurinko myöhempään, ja se loisti vielä silloin taivaan rannalla, kun he tulivat laaksoon; pian se kuitenkin laskeusi erään kaukaisen tunturikukkulan taakse ja heti alkoivat tähdet kiilua täydessä kirkkaudessaan ja revontulet alottivat leikkinsä. Kaikki ennusti onnellista matkaa ja nuo kaksi miestä ja poika olivat hyvällä tuulella, vaikka pakkaneen oli ankara ja hevoset usein horjahtelivat lumihalkeamiin ja niitä täytyi nostaa ylös. He juttelivat ja laskivat leikkiä kuitenkin, aina siihen asti, kun Juho seisahdutti hevosensa.

"Mitä tuo on? Jumala varjelkoon tunturimyrskyn nousemasta!" lausui hän ja katseli taivasta kohden, jossa sumu kerrassaan himmentti tähdet; näytti siltä, kuin jos valkea huntu olisi vedetty yli taivaan kannen ja revontulet leimusivat yhä heikommasti ja heikommasti siksi, kunnes ne kokonaan sammuivat.

"Jumal' varjelkoon meitä!" sanoi Juho; "kiirehtikäämme! Täällä edessämme on eräs tunturin haara, sinne pääsemme suojaan; aja, Olli ja sinä Lassi! Meidän täytyy mennä eteenpäin; kiirehtikää, muuten olemme hukassa!"

Molemmat nuoret tottelivat, sillä Juho oli ainoa, joka oli ennen matkustanut tuntureilla; Olli ja tuo nuori renki olivat ensimmäistä kertaa semmoisella retkellä. Tämä juuri vaikutti sen, että kumpainkaan heistä ei erittäin hämmästynyt tästä eikä uskonut mitään todellista vaaraa edessä olevankaan; mutta he kiirehtivät kuitenkin niin paljon kuin he voivat, sillä Juho oli niin sanonut.

He olivat kappaleen matkaa ratsastaneet, kun he kuuluivat, että Juhon hevonen horjahti lumihalkeamaan, mutta hän käski heidän jatkaa matkaansa.

"Tunturille vasemmalle! Kiireesti, kiireesti!" kuului hän huutavan heille; "joutukaa kiireesti! — minä tulen perässä," kuuluivat he kaikuvan jäljessään.

Kaikki oli vielä kuitenkin tyyntä, vaikka kaikki kääriytyi tiheään huntuun, joka vähitellen muuttui valkeasta vaalean harmaaksi, mustan harmaaksi ja viimein ihan mustaksi.

"Missä on tunturi vasemmalla?" kysyi Olli, "minä en näe mitään semmoista edessämme."

Vielä kuuluivat he takaansa kaukaa Juhon huudon: "vasemmalle! kiireesti!"

Tuskin oli viimeinen sana "kiireesti" kuulunut, ennen kun kerrassaan, ikään kuin koko vuori olisi

käännetty ylösalaisin, myrsky viskautui alas laaksoon tuoden mukanaan lumivirran, joka kuohuen, juuri kuin vaahto koskessa, nuolen nopeudella ryntäsi kallioita vastaan, pyörtyi takaisin, lensi suoraan jyrkkää vuoritietä myöten ja katosi pimeyteen. Myrsky ulvoi, möyräsi, niin että ei ollut mahdollista kuulla mitään huutoa; yhtä mahdotonta oli myös pimeällä yöllä nähdä eteensä lumivirran lävitse; hevoset seisahtuivat ja lankesivat polvillensa, — noilla kahdella seikkailijalla oli siitä se onni, että he siten joutuivat niin matalalle, että lumivirta meni heidän päidensä ylitse, ainoastaan muutamia tuumia, mutta kuitenkin niin paljon ylempää, että se ei heitä kohdannut; niin suoraan lentää lumi silloin, kun sitä tunturimyrskyn siihen kuljettavat.

Hevoset, tottuneina tämmöisille matkoille, käydä tarpoivat lumessa varjoisaa vuoritietä kohden ja pian olivat he kaikki suojassa. Myrskyä kesti, lumi raivosi, lumivyöryjä viskautui alas tunturien kukkuloilta, mutta he olivat rauhassa tuon vahvan etuvarustuksen takana, kyyristyneinä semmoisen koivikon juurella, josta olen edellä kertonut. Sillä tavalla kului yö ja aamu tuli, aurinko nousi; silloin tapahtui lämpimän vaihdos ylhäisessä ilmassa ja myrskyn kotka sortui päivän kultaisten nuolien kohtaamana. Kaikki jäi tyyneksi, selkeäksi, ja ainoastaan hiljainen tuulen henki lähellä maata osoitti, että ilma vielä oli liikkeessä. Silloin kiirehtivät matkustajat kätkestänsä. He toivoivat vielä, että Juho, joka niin hyvin tunsu tunturimyrskyn, olisi pelastunut; mutta laakso, josta he olivat kulkeneet, oli tasoitettu, sitä ei ollut enää; ei kuulunut huutoihin vastausta, kaikki lepäsi hiljaa päivänpaisteessa, joka kimalteli lumessa; mutta syvällä lumessa nukkui tuo rehellinen, urhea Juho; eikä kukaan voinut, ennen kun suvella, sanoa, missä hän oli. Olli oli isätön.

Silloin alkoi uusi ajatus liikkua hänen nuorena rinnassaan ja hän tuli kerrassaan täysi-ikäiseksi.

Oppi ja elämä.

Kiertävä koulumestari on oikeastaan kaikista Jumalan luomista ja yhteiskunnan asettamista olennoista eriskummaisin. Onpa eräs kasvilaji, jolla ei milloinkaan ole varsinaista paikkaa maassa, vaan joka uiskelee ympäriinsä veden pinnalla, aina sen mukaan, mihin tuuli sen ajaa, ja jonka juuret riippuvat ja koukkuilevat milloinkaan pohjaa saavuttamatta; ja jos ne sen saavuttavatkin, eivät ne huoli siihen kiinnittyä. Sellainen muuttelehtava olento on myöskin kiertävä koulumestari ja etenkin semmoinen kuin herra Koskinen, joka oli valistuksen edustajana semmoisella maapalalla, joka oli yhtä suuri kuin koko joukko saksalaisia ruhtinaskuntia yhteensä. Herra Koskisesta saattoi huomata, että ihmiset kuitenkin ovat joitakin sangen tärkeitä täällä maallisissa asioissa; sillä jos hänellä olisi ollut yhtäläinen asema jonkun pienen herttuakunnan suhteen, kuin hänellä nyt oli tässä suuressa valtakunnassa, kotipitäjäässään, niin olisi hänellä varmaankin ollut hovi- tai salaneuvoksen arvonimi, hän olisi ollut Jumala tiesi minkä ritarikunnan ritari ja kuitenkin kahdentoista tusinan oppineen seuran jäsen. Nyt sitä vastaan oli herra Koskinen kiertävä koulumestari vähäväkisessä maassa ja hänen täytyi siis päin vastoin kuin muut oppineet tekevät, kulkea ympäriinsä oppivan nuorison luokse sen sijaan, kun oppilaat olisivat matkustaneet hänen luoksensa.

Herra Koskinen oli yksi niistä ihmisistä, jotka pakottavat ihmiset huudahtamaan: "Herra Jumala! miten hän on pieni hyväntahtoinen ihminen." Hän oli nimittäin pieni, pian harmaapäinen, perin hyvänluontoinen mies, joka piti sunnuntaisin mustia mansesterihousuja ja hännystakkia, siten erkaantuaksensa "talonpoikajoukosta;" sillä herra Koskinen, vaikka hän oli hyvänluontoinen kuitenkin, tiesi sen, että hän oli valistunut mies ja osasi, jos niin tarvittiin lukea sataan asti sekä tunsu Ruotsin kohtalot niin tarkoin, kuin niitä on mahdollinen oppia tuntemaan Wählin'in isänmaan historiasta, jota hän käytti tietolähteenänsä. Tämän varman vakuutuksensa tähden kävi herra Koskinen jotenkin suorana, ja kun hän kohtasi matkustavaisia herroja, jotka tulivat katsomaan Tunturikoskea, ei hän koskaan unhottanut antaa heidän tietää, että jos kohtalo ei olisi toisin määrännyt, niin hän kentiesi istuisi Upsalassa professorina, etenkin kun hän oli käynyt lävitse Frösön koulun ja ollut yhden lukukauden Hernösandissa. Mutta tämän tien sulki häneltä lavantauti, vanhempain kuolema ja erityiset kovan onnen kohtaukset, jotka olivat seurauksina eräästä hellästä tunteesta jotakuta neitiä kohtaan Hernösandissa, jonka tähden hän siitä alkaen oli ollut ylimysvaltioiden vainon esineenä; sanalla sanoen, sekä oppinsa tähden että politiikan ja sukuylpeyden uhrina esiytyi herra Koskinen huomiota puoleensa vetävänä henkilönä. Asia oli oikeastaan niin, että hän oli käynyt lävitse Frösön koulun, mutta Hernösand, tuo ihana neiti ja vaimo, joka oli pakottanut hänen pakenemaan tuntureille, ne olivat vaan koukkuja tuolla hyvänluontoisella miehellä, joka aina vähän häpesi, kun talonpojat vierasten läsnä ollessa nimittivät häntä sanalla "te," jota hän ei niin mielellään suvainnut kuin "herra" nimeä.

Minun on mahdotonta sanoa, missä herra Koskinen — minä sanon *herra* Koskinen, sillä minä kunnioitan hänen kuolematonta olentonsa osaa, joka kentiesi vielä lukee, mitä minä kirjoitan ja kentiesi vihastuisi minulle, jos en sanoisi häntä herraksi — oikeastaan asui; kysy pilviltä, missä ne kulkevat, kysy meressä uiskelevalta lastulta, missä se aikoo maalle nousta — niin et saa mitään vastausta. Niin oli

herra Koskisenkin laita; hän asui "jokapaikassa ja ei missään." Usein oleskeli hän Nordhallin kylässä, ei sen tähden, että tätä kylää, sen ollessa korkealla tuntureilla, ympäröitsi koivumetsä ja ohrapellot — viimeiset tuntureilla, — pitkin Norenjärveä, joka kiiltävänä juuri kuin rikkinäinen kuvastimen lasi tunkeutuu terävinä kiiloina metsäisten ja kallioisten niemekkeiden välille; ei sen tähden, että Nordhallista näki etäältä tuon kauniin Tunturikosken, "Ruotsin Niagaran," syöksevän Tunturijärvestä Norenjärveen; ei, syy, jonka tähden hän mieluummin oleskeli täällä, oli asiallisempi, nimittäin se, että hän asui Kjell Kjellssonin luona, joka oli rikas kuin noita ja, niin kuin oikea kauppa tekevä talonpoika ainakin, vapaamielinen, etenkin kansaa kohtaan, joka, enempää kuin Koskinenkaan, ei millään tavalla kilpaillut hänen kanssansa, joka sitä paitsi ei ollut "Etelämaalainen," s.o. kotoisin etelä-Ruotsista, jotka kaikki semmoiset Kjell Kjellssonin mielestä olivat yhtä laatua ulkomaalaisia, joilla ei ollut "maassa" mitään tekemistä.

Rikkautensa puolesta oli Kjell Kjellsson poikkeuksena tavallisesta "talonpoikajoukosta" ja herra Koskinen puhui sen tähden mielellänsä Nordhallilaisesta "ystävästänsä" Kjell Kjellssonista, huomauttaaksensa, että hän oli ystävydessä hänen perheensä kanssa.

Tätä teki hän myös tavallansa senkin tähden, että Kjell Kjellssonilla oli, paitsi poikaa, joka kävi Frösön koulussa, pieni tyttö, jolle piti opetettaman kristillisyyttä ja muita tietoja ja hänen opettajaksensa oli herra Koskinen valittu. Hänen opettajakatsumuksensa ei kuitenkaan supistunut siihen, vaan hänellä oli koottuna kaikki seudun lapset Kjell Kjellssonin kesätupaan, jossa luonnollisesti pieni Ingepori oli etevin henkilö naisväen puolella. Jos haluatte nähdä oikein kauniita, raittiita, ravakoita ja vilkkaita lapsia, niin käykää semmoisessa koulussa Norlannissa. Ilmanala on karaissut, mutta ei koventanut heitä. Pontevuus ja voima, liittyneenä hienouteen ja noreuteen, osoittaitse koko heidän muodossansa ja ilmestyy kaikissa heidän liikkeissänsä. Pikku "Inka" — jokapäiväisellä nimellänsä — oli kahdeksanvuotias sellainen pieni olento, jolla oli suuret tumman siniset silmät, vakaisesti hymyilevä muoto, pienet kuopat poskilla ja puhdas väri iholla kuin mansikalla ja maidolla. Harvat lapsista olivat niin ahkeria kuin hän; sillä vaikka hän oli oikein hypähtelevän iloinen, oli hän kuitenkin totinen silloin, kun niin tarvitsi olla. Ei voi mikään näyttää rakastettavammalta, kuin tuo kaunis lapsi silloin, kun hän ajatuksiinsa vaipuneena läksyjensä salaisuuksia miettien istui ja katseli suoraan eteensä kauniilla ajatuksellisilla silmillänsä.

Itse herra Koskinen ajatteli itseksensä, että tuo Hernösandin neiti olisi näyttänyt samanlaiselta ja väitti usein, että pikku Inka oli ihan samanlainen kuin "Itävallan Maria Loviisa," joka oli naimisissa Napoleonin kanssa. Inka oli siis hänen lemmikkinsä, eikä ainoastaan vanhempainsa, vaan myös itsensäkin tähden.

Tuollaiset lemmikit ovat kuitenkin vaarallisia kenelle tahansa, ja heikkoluonteiset ja etenkin turhamaiset ihmiset ovat enemmän joutuvia tähän vallanalaisuuteen, joka tulee siten, että he helposti löytävät lemmikkinsä eli hankkivat itsellensä epäjumalat, joita he palvelevat, tietämättä minkä tähden, ja tottelevat luullessansa käskettävän. Herra Koskinen ei ollut, totta puhuen, juuri mikään kovaluontoinen ja sen tähden oli hänellä aina muutamia lemmikkiä oppilaittensa joukossa; toisia hän taas ei voinut ensinkään kärsiä ja näitä paitsi oli hänellä koko joukko semmoisia oppilaita, jotka saivat olla ja elää jonkunlaisessa kiirastulessa; he kun eivät vielä olleet lemmikkiä eivätkä vihattujakaan.

Tapahtuipa eräänä kauniina päivänä, kun aurinko hymyili oikein ystävällisesti ja jää oli juuri sulanut Norenjärvestä ja kun koivut tuoksuiivat hentoine vaalean viheriöine lehtineen, että herra Koskinen ei ollut oikein hyvällä tuulella; tämä oli sitä paitsi hänelle hyvin tavallista koulussa, jossa hänen täytyi yllä pitää arvoansa ja esiytyä kunnioitettavana, ja tässä heikoille ihmisille käy aina sillä tavalla, että he tulevat kärsimättömiksi.

"Kuulehan, pikku Inkeri eli Kaunis Ingebori", lausui hän lempeästi, sillä nyt oli lemmikki kysymyksessä, "kuulehan: Toinen Laulu?"

Pikku Inka hypähti ylös hämmästyneenä, sillä hänelle ei ollut sitä läksyksi annettu ja hänen ystävänsä Koskinen oli erehtynyt kysyessänsä.

"Miten monta käskyä, lapseni?"

"Seitsemän."

"Mitä ne vaativat?"

"Ne vaativat ... vaativat..."

"Rak ... k..."

"Rakkautta Jumalaa kohtaan," lausui tyttö hädissään.

"Jumalaako? Lähimmäistämme tarkoitat kai," keskeytti koulumestari puoleksi närkästyneenä, sillä se

ei kuitenkaan ollut hyvin, että lemmikki tuolla tavalla soperteli. "Hm ... hm... Kuinka meidän tulee rakastaa lähimmäistämme?"

"Niin kuin itseämme".

"Se oli oikein vastattu," virkahti herra Koskinen jotenkin sovitettuna. — "No, sinä Lassin Anna Koskitorpasta", jatkoi hän kääntyen toisen tytön puoleen, joka oli melkein saman ikäinen kuin Inka; "kuka on meidän lähimmäisemme?"

Lapsi, joka oli Inkaa onnellisempi siinä suhteessa, että hän tiesi entiseltä, mistä kysymys oli, vastasi heti: "Kaikki ihmiset, sekä ystävät että vihamiehet, tutut ja tuntemattomat, köyhät ja rikkaat."

Se on kuitenkin ihmeellinen asia, että köyhäin lapset kaikki lukevat nämä sanat, vaeltavat sitte ulos maailmaan ja kuitenkin uskovat, että heillä on kristitty maailma edessään...

"Oikein, no niin, se kävi sentään päinsä," lausui herra Koskinen, sillä Anna ei ollut mikään lemmikki, vaan oikeastaan yksi noita varsinaisia syntipukkia, joita hän ei voinut kärsiä. "No, entäs raamatunlause?"

"Rak ... rakast ... rakastakaatte vihollisianne...?"

"No, entäs sitten?"

"Rakastakaatte vihollisianne, tehkääte niille..."

"Mitä se on?" ärjyi herra Koskinen ja samassa silmänräpäyksessä sai lapsi raukka viivaimesta kolauksen päähänsä.

"Miten se on?"

"Siunatkaatte niitä ...," kertoi lapsi itku silmissä, "jotka teitä kiroilevat..."

"Onko se niin?" — taas lyönti — "sadattavat se on."

"Tehkääte niille hyvää, jotka teitä vihaavat ... ja ...," nyyhkytti pieni Anna.

"Ja? ... tahdotko, että minä opetan sinun lukemaan, minä? ... ja?..."

Ei mitään vastausta.

"Vai niin sinä et osaa paremmin! No, sinä saat jotakin muuta tekemistä, että et joudu lakkaamatta nauramaan ja ilveitä tekemään," jatkoi hän ja aikoi vielä kerran lyödä häntä, sillä tämän oppineen miehen vihan syy oli oikeastaan se, että hän luuli huomanneensa Annan nauraneen häntä jonkun kerran, juuri silloin kun hän muutti muotonsa mahdollisimman juhlalliseksi, pitääksensä nuhdesaarnoja. Mahdotonta kyllä on keksiä syitä niin kaukaa takaapäin, mutta luultavaa se kuitenkin oli, sillä Anna nauroi mielellänsä ja herra Koskisella oli sellaisissa tilaisuuksissa niin perin huvittavainen muoto ja liikkeet, että nauruansa pidättääksensä olisi tarvinnut katsoa aivan toiselle suunnalle.

Aiotusta lyömisestä ei kuitenkaan tullut mitään, sillä Inka nousi ylös ja otti kumppaninsa pään käsiensä väliin. "Lyökää minua, jos niin tahdotte, Koskinen, mutta jos nyt lyötte, se kohtaa minua. Näettehän, että Anna on minun lähimmäiseni, hän on köyhä, minun isäni on rikas, siinä on kaikki. Mutta hän osasi paremmin kuin minä ja koska minua ei kuritettu, niin häntä ei myöskään saa lyödä."

Ihmiset, jotka näkevät ukonnuolen iskevän maahan ihan juuri eteensä, hämmästyvät kyllä varmaan, mutta herra Koskinen joutui, sanan koko siveellisessä merkityksessä hämille, niin että hän ei osannut sanaakaan lausua.

Olipa juuri kuin sala-kapina laivalla; koko tuo vallaton väestö voisi tehdä ryntäyksen, puhumalla lähimmäisestä ja oikeudesta lain edessä; sanalla sanoen, herra Koskinen näki täydellisen vallankumouksen pienennetyssä muodossaan tässä muutoin rauhallisessa sekaturvassa, jossa hän ennen oli vallinnut itsevaltiaana ja juuri itse parhain hänen lemmikkinsä kohotti kapinallisen lipun. Hän oli samanlaisessa tilassa kuin eräs Itämaiden sultaani, jota hänen omat suuri-visiirinsä, hänen omat silmäteränsä ja lemmikkinsä uhkasivat. Semmoiset ajatukset risteilivät kuin mehiläisparvi tuon hämmästyneen opettajan pienessä päässä.

"Mi ... tä? ... o ... let ... ko hurja, Inka?... Hm ... istu! ... hm ... oletko hurja?" olivat ainoat katkonaiset sanat, jotka hän voi lausua, sillä hänelle ei pälkähtänyt päähän langeta pylvästä vasten niin kun Cesar ja lausua: "sinäkin Brutoseni!"

"Niin, herra Koskinen, se on väärin," lausui Inka, "mutta ei se haittaa mitään. Sinä Anna tulet minun

kanssani kotiini, siellä saat jotakin, kun vaan nyt et itke... Ei se ole minun syyntä, että hän ei lyönyt minua, joka en osannut," lisäsi hän ikään kuin itseänsä puolustellen ja kiihkeästi liikuttettuna.

"Istu, lapsi, kas niin, hiljaa nyt, Anna jää rauhaan", virkkoi herra Koskinen, joka tappiostansa huolimatta kuitenkin tahtoi pitää jonkun osan taistelutannerta itsellensä.

Mutta kuitenkin näytti siltä, kuin jos hänen pieni valtansa anastajatar ei olisi suonut hänelle edes ainoata voiton hiukkastakaan, sillä hän kohosi taas ja sanoi: "Niin, hänen täytyy jäädä rauhaan, sillä minä olen sen luvannut hänelle, kuitenkin niin kauaksi kuin minä olen koulussa."

Näkyi selvästi, että hän oli tehnyt päätöksensä ja että tämä kohtaaminen kovasti liikutti häntä, sillä muuten oli hän perin hyvä, tottelevainen ja iloinen lapsi. Ja juuri sellaiset luonteet ovatkin koko elämän koulussa taipumattomimpia ja semmoisia, joihin mikään ei voi pystyä. Ei kehu eikä hyväilykään voi semmoista lempeätä ja iloista luonnetta taivuttaa, kun se kerran vakuutuksensa, pyhimmän aatteensa, puolesta vastarintaan kiihoitettuna nousee ylös ja ravistelee sisunsa jalopeuranharjaa, koska sillä ei ole liikuteltavana sen kissanhäntää.

Se on juuri tämä opin ja elämän erilaisuus, joka koulussa usein saattaa selville käsityksen oikeudesta ja vääryydestä. Näin oli tapahtunut Ingalle ja se oli herätys, jonka kentiesi vielä kerran näemme esiytyvän toisessa muodossa.

Herra Koskinen oli tämän jäljestä aina vähän hämillänsä; mutta hänellä ei ollut rohkeutta käyttää hyväksensä oikeata keinoa eli esittää pienelle lemmikillensä, että hän oli tehnyt väärin siinä, että hän koulussa vastusteli hänen valtaansa silloin, kun hänen olisi pitänyt sovituksen enkelinä astuman esiin välittäjäksi. Tämä erehdys teki vaan sen, että hän päin vastoin tuli vieläkin myöntäväisemmäksi ja se vaikutti ihan toisapäin kuin tarkoitus oli. Ingan luonne muuttui siis siten omavaltaisemmaksi kuin se muuten olisi tullut, sai liiallisen jäntevyyden ja itseensä luottavaisuuden uljuuden, jonka ainoastaan hänen hyvä sydämensä ja hänen selvä päänsä estivät kärsimättömäksi ylpeydeksi tulemasta, semmoiseksi, joka ilmestyy etenkin rikkaiden vanhempain lapsissa, jotka kaipaavat kasvatusta.

Kjell Kjellssonilla oli muuta tekemistä, kuin pitää huolta tyttärestänsä, joka siis jäi äitinsä ja herra Koskisen huostaan. Kumpikin heistä teki kaikki pahentaaksensa häntä, ja, aivan oikein, tyttö siten sai taipumuksen elää aina oman tahtonsa mukaan ja oppi tavallansa halveksimaan heikkoja ihmisiä. Toiset ihmiset ovat kuitenkin erinomaisen kykenemättömiä turmeltumaan, samoin kuin toiset taas ovat kykenemättömiä jalostumaan, mutta tämä ei oikeastaan ole mitään muuta kuin voimaa ja voimattomuutta, tahtoa ja epävakaisuutta; edellinen kasvaa itse parhaiten, jälkimäinen lankee, jos sitä ei tueta ja se voi tuskin sittenkään pysyä pystyssä.

Kjell Kjellsson ja hänen lapsensa.

Varsin helppoa on paperilla siirtyä jonkun vuoden ajassa eteen tahi taaksepäin ja sen tähden siirrymme mekin noin kahdeksan vuotta eteenpäin ja tirkistämme ensin Kjellssonin kauniisen rakennukseen tuolla ylhäällä Nordhallissa.

Se ei olekaan mikään mökki, vaan se on kokonainen kerros, jossa tämä jemttilantilainen talonpoika asuu. Täällä näette seinillä ranskalaisia tapeeteja, kuvastimia, kuvastinpöytiä, lattioilla mattoja ja salin katossa kristalliruunuja. Jos te olette vieraita, otetaan teitä vastaan jotenkin yhtä suurellisesti kuin jonkun Tukholman tukkukauppiaan luona, mutta vilpittömällä, talonpoikaisella vieraanvaraisuudella, joka vaikuttaa sen, että teille ei ole vaivaksi mikään muu kuin kentiesi liikanainen "hyvää tarkoittavuus." Sellainen on Kjell Kjellssonin talo. Mutta jos te tahdotte tietää, mistä kaikki tämä rikkaus on tullut, niin älkää luoko silmiänne pelloille, joilla vilja on huonoa ja harvaa. Tuolla niittykummuilla juoksee kyllä koko joukko varsoja, jotka vielä vaihdetaan rahaan ja viedään tunturimaailmasta alas Tukholmaan juomanpanijain rattaita vetämään ja tulevat viimein eläinrääkkäyksen uhreiksi, jota vielä meidän kristitty kansamme harjoittaa; mutta nämäkään eivät voi niin paljoa tuottaa. Ei myöskään metsää, jota on täällä ympärillä kaikkialla, voida rahaksi vaihtaa, sillä siis ei täältä mihinkään saateta kuljettaa. Siis ei vapaa luonto, talonpoikain varsinainen kultakaivos, voi olla näiden rikkauksien lähteenä, jotka kiiltävät vastaan ja jotka itse Kjellille ovat antaneet semmoisen mahtavuuden muodon, jota hän ei oikein voi salata, vaikka hänellä on vähän mairittelevainen, varovainen ja ulkonaisesti ujosteleva luonto.

Mutta rikkauten lähde on huoneessa — puodissa: siellä näette suuren varaston silkki- ja verkkapakkoja sekä paljon muuta kauppatavaraa, joka on tuotu naapurikansalta ja aiotaan ensi tilaisuudessa lähettää alas Ruotsiin. Selvää on myöskin, että Kjellssonilla tätä kauppaansa paitsi on vielä koko joukko kaikenmoisia raukkoja, jotka pyytävät riekkoja ja myyvät ne sitten polkuhinnalla

tuolle mahtavalle, jonka vallassa he ovat, ja että koko pitäjään köyhä kansa tuo hänelle voinsa — kaikki ulos vietäviksi. Mutta varsinaisena rikkauden lähteenä olivat kuitenkin kankaat, silkkivaatteet ja huivit. Itse Kjell Kjellsson, joka aina jonkunmoisella itseensä tyytyväisyydellä nimitti itseänsä talonpojaksi, vaatetti itsensä kuitenkin niin kuin herra, vaikka hänellä milloinkaan ei ollut hännystakkia; mutta kuitenkin olivat hänen vaatteensa semmoiset, että hänen helposti voi erottaa muista pitäjään asukkaista, jotka osaksi olivat hänen käskettäviänsä ja osaksi kunnioittivat häntä rikkaana miehenä, mutta jotka muuten mielellänsä "hammastivat" Kjell Kjellssonia eivätkä oikeastaan kärsineet häntä, vaikka ei milloinkaan uskaltanut kukaan "avata suutansa" pitäjään kokouksissa, kun Kjell Kjellsson jotakin ehdoitteli. Me näemme siis, että hän oli oikea rahaylimys, joka vaan purjehti talonpoikaisen lipun varjossa ja joka muuten mielellänsä ja suunnassansa oli semmoinen mies, joka purjehtii herrain lipulla.

Kjell Kjellssonin vaimo sitä vastaan oli iloinen talonpoikaisnainen mustine, myssyn tapaisesti sidottuine päähineineen, ihan juuri samoin kuin muillakin talonpoikaisnaisilla. Totta kyllä on, että hän käytti silkkistä esiliinaa ja kalliita, pehmeitä ja komeita villahuivia, mutta hän oli ja pysyi sittenkin talonpoikaisena naisena, vaikka näkyi, että hän oli rikas.

Molemmat nämä puoliset olivat aivan erilaisia luonteeltaan. Kjell Kjellsson oli taipuvainen, varovainen, nöyrä herroja kohtaan, mutta käytti hyväkseen jokaisen tilaisuuden, missä hän voi vaatia ystäväiltänsä ja oman säätyinsä jäseniltä samallaista kohtelua itsensä suhteen. Hän oli siis hyvin nöyrä, niin kauan kun hän näki semmoisesta hyötyvänsä, mutta muuttui, niin pian kun hän näki varma olevansa, samassa määrässä ylpeäksi ja kopeaksi ja masensi sillä tavalla jokaisen, joka asettui hänen valtaansa vastaan. Hänen Elsansa sitä vastaan oli iloinen, ei milloinkaan oikein kohtelias, mutta vähemmän kursaileva, jotenkin miehekäs olennossaan, mutta hän ei milloinkaan tahtonut ketään sortaa. Häntä pitivät myös ylhäiset ja alhaiset, sekä lähellä että kaukana, hyvänä perheen äitinä ja uskollisena ihmisenä, joka kaikki parhaaksi käänsi sen mukaan kun hän voi sen tehdä.

Nyt oli poika tullut kotiin. Hän oli käynyt kaksi kertaa isänsä kanssa Tukholmassa ja asunut siellä "Kruunussa" Heinätorin varrella, juonut viiniä kauppakonttoorissa ja tavallansa ollut suurissa asioissa. Hän oli pitkä, kaunis nuorukainen, mutta hänen katsannossansa ilmestyi jotakin semmoista, jota ei oikeastaan voi hyväksyä. Hänkin harjoitti pientä kauppaa omasta puolestansa ja hänelläkin oli rahoja korolla monilla seudun raukoilla, joita hän nyt vuorostansa, harjoituksen vuoksi, alkoi nylkeä. Tämä kaikki oli hyvin ja Kjell Kjellsson kiitti Jumalaa poikansa tähden, joka ymmärsi omin neuvoinsa tulla toimeen, ja äiti, joka siitä ei niin paljon huolinut, mielti, että Yrjö oli pitkä ja kaunis poika — ja vielä sitten niin vilkas kuin tuli. Ainoa, joka ei ollut tyytyväinen, oli Inka. Hän oli vieläkin sama ylpeä, mutta kuitenkin hellä sielu, joka niin kuin ennenkin vielä muisti, että meidän lähimmäisiämme ovat: "kaikki ihmiset, köyhät ja rikkaat." Hän auttoi uskollisesti äitiänsä taloustoimissa ja kun tuli vieraita, oli tuo kaunis tyttö aina tarjoojana, vaikka hän aina punastui, kun isä kehuu lausui: "No, Inka, olethan sinä tuonut vanhaa viiniä kellarin perältä, näin harvinaiselle vieraalle et saa tuoda jokapäiväistä viiniä — ha, ha, ha." Muuten oli hän myös ahkera kuin mehiläinen, kun Yrjö sitä vastaan täällä kotona käveli kuin suuri herra ja poltti tupakkaa hopeoitulla piipullansa sekä vähän autti isäänsä laskuissa. Muuta hän ei tavallisesti tehnyt mitään kuin poltti tupakkaa ja nukkui, jos ei sattumalta tullut hänen luoksensa joitakuita muita varakkaiden talollisten poikia; silloin saattoi hän koko yön istua heidän kanssansa kammarissa ja pelata "killeä."

Inka puhui harvoin veljensä kanssa, joka silmin nähtävästi vastenmielisesti ryhtyi keskusteluun hänen kanssansa, vaan karttoi häntä niin paljon kun hän voi. Mutta eräänä päivänä tuli tästä äkkiä poikkeus, ja hän pyysi sisartansa käymään kanssaan kambariin saadaksensa puhua hänen kanssansa.

"Mitä tahdot sitten, Yrjö?" virkahti Inka vähän tyytymätönnä, sillä hän ei pitänyt tämmöisestä salaisesta keskustelusta.

"Niin, näethän, hyvä Inka," lausui veli huoletonna sytyttäessään piippuansa ja heittäytyi sen jälkeen vuoteelle. "Niin, näethän, Inka, minä olen sinun veljesi ja saan sanoa sinulle, että minä tiedän kaikki."

"Mitä sitten?" kysyi Inka ja punastui.

"Niin, näethän, minä sanon sinulle, että jos sinä ja äiti vieläkin autatte Juho Larssonin leskeä ja jos sinä vaan yhä vieläkin pidät Ollista, niin minä ilmoitan sen isälle ja sinä saat nähdä, miten käy koko tuolle rojujoukolle."

Inka punastui kovasti ja loi silmänsä maahan, mutta sitä ei kestänyt kauan, pian kohotti hän taas päänsä, ylpeänä kuin kuningatar ja lausui kovasti ja vakavasti:

"Vai niin; sinä tiedät, että Olli ja minä pidämme toinen toisestamme ja että äiti tietää myöskin sen. No hyvä, mitä sinä aiot sen suhteen tehdä?"

"Sinäkö ottaisit Ollin, sinä? Et sinä; vielähän isä on naittaja ja sitten minä, ja mekö ottaisimme sukuumme kerjäläisen!"

"Onko Olli kerjäläinen?" keskeytti tyttö, tulipunaisena loukatun tunteen tähden, "kerjäläinenkö?... Onko hän kerjännyt sinulta jotakin? Ei, vaan hän on auttanut monta, jotka sinä olet nylkenyt luihin asti, hän on tuottanut äidillensä iloa, hän on ahkera ja hyvä poika, säästäväinen ja viisas... Mutta mikä sinä olet? Röyhkeä poika, joka luotat isäsi rahoihin, joka et tee mitään koko pitkään vuoteen... Jumala nähköön, ei ole vielä silläkään hyvä, että et tee mitään — sinä olet huono ihminen, Yrjö... Jumala armahtakoon sinua, veljeni!"

"Ha, ha, ha!" nauroi Yrjö ja puhalsi savuja piipustansa.

"Niin, sinä naurat; vielä tulee semmoinen aika, jolloin sinun täytyy tehdä tili töistäsi," lausui Inka. "Muistatko tuota köyhää Paavalia, häntä, jolta sinä ryöstit koko sen pienen omaisuuden, mitä hänellä oli ... nyt hänen leskensä käy ja kerjää, sitten kun hän itse murhasi itsensä, — ja kaksi lasta on nääntynyt nälkään... Niin siinä on ja kolme, jotka seisovat Jumalan luona ja huutavat kosta Yrjö Kjellssonille, niin nuori kuin hän onkin, — nauratko, Yrjö, sen sijaan, kun sinun pitäisi itkemän ... niin, kuuletko, äitisi ja siskosi ovat usein itkeneet sinun tähtesi. Jumala antakoon sinulle paremman tahdon!"

"Koska sinä aiot saarnata kirkossa?" kysyi Yrjö, kohoutuen toisen käsivartensa nojaan. "Sinähän olet oikea pappi, sinä, yhtä hyvä kuin autuas pastori Helisevä, joka lepää jo maan povessa ja jolla oli niin kaunis ääni ja niin ilkeä vaimo, että sinä et voi hänelle vertoja vetää ... saarnaa vähä vielä, se käy päinsä, soimaa minua, oikein hyvin!"

"Rakas Yrjö!" lausui Inka, asettui vuoteen ääreen ja tarkasteli häntä kirkkailla silmillään, joissa vihan liekin oli sammuttanut pari kyyneltä, jotka tunkeutuivat silmäripsien välille; "rakas Yrjö: sinä olit ennen niin hyvä poika, voisitko tulla vielä semmoiseksi?... Katsohan minuun, Yrjö, katso rehellisesti, katso minuun, kas niin... Luuletko sinä tulevasi onnelliseksi sillä tavalla — etkö luule, että Olli, tuo köyhä Olli, on onnellisempi kuin sinä?"

"Hittokos tiesi, mistä hän olisi onnellinen," jupisi Yrjö hampaittensa välistä.

"Hän on onnellinen sen tähden, että hänellä on hyvä omatunto ja että hän on ahkera. Hänen ei tarvitse kuunnella leskein ja orpoin huokauksia silloin kun hän tahtoo levätä; hän ei tunne yhtään kyyneltä putoovan kädellensä silloin, kun hän lukee vähäiä rahojansa, hänen ei tarvitse — huomaa se, Yrjö! — kiittää ketään muuta kuin itseänsä siitä vähästä omaisuudesta, mikä hänellä on. Ei kukaan muu kuin hän ole rakentanut lämmintä ja sopivaa tupaa äidille, ei kukaan muu kuin hän ole vaatettanut eukkoa lämpimiin ja hyviin vaatteisiin — kaikki on hän tehnyt. Kaikki on hän oppinut itsestensä. Rakas Yrjö, älä vihastu, vaan muuta luontosi — niin tulet paremmaksi!"

"Paremmaksi?... Minun ei tarvitse; minulla on, Jumalan kiitos, kaikkia, mitä minä tarvitsen," keskeytti veli, joka hetkisen näytti kuunnelleen sisarensa sanoja. "Kuitenkin on se minun tahtoni," lisäsi hän, "että sinä et ajattele Ollia! Menisikö rikkaan Kjellin tytär naimisiin semmoisen pojan kanssa, jolla on vaan uudisasunto?... Ha, ha, ha, sepä olisi hauskaa nähdä!"

"Sen tahtoo ja sen voi rikkaan Kjellin tytär tehdä," lausui Inka. "Tiedätkö, että sinun aikasi on pian ohitse, niin olet sinä alkanut ... sinun täytyy pian kadota, sillä näethän, että sinun tiesi johtaa alas päin, ymmärrätkös... No puhu vaan kaikki isälle, sen sinä saat kyllä tehdä. Sinä voit saada aikaan sen, että Olli ei saa käydä täällä ... mutta sinä et voi kertaakaan peijata häntä pelissä... Mutta meistä ei tule eroa niin kauan kun me elämme... Tahdotko vielä jotakin enemmän...?"

"En, en, siinä on jo kylliksi," virkkoi Yrjö huoletonna ja sisar lähti.

"No, Herran nimessä, millaiselta sinä näytät, Inka!" huudahti äiti, joka väelle päivällistä laittaessaan vireydessänsä itse oli tarttunut hallitusohjiin taikka oikeastaan hallitussauvaan, sillä hän seotti puuropataa, vaikka se oli hänelle sangen vaikeata sen tähden, että hän oli jotenkin lihava. "No, Herran nimessä, millaiselta sinä näytät, hyvä Inka! Mikä sinua vaivaa, olethan sinä — niin vaalea kuin ruumis?"

"Niin, se ei ole mitään, äiti, ei mitään," selitti tyttö ja koki hymyillä. Keskustelu veljensä kanssa oli kuitenkin koskenut kovasti häneen vasta jäljestäpäin, samoin kuin me usein hyvällä rohkeudella kestäimme taistelun hengen vaarassa ja vasta sitten, kun siitä olemme onnellisesti pelastuneet, katsomme kauhulla taaksemme ja hämmästyimme.

"Eikö mitään, Inka kulta? Se ei ole totta: sano minulle, mitä se on! Katsohan, sinä olet miltei kuoliaaksi säikähtynyt."

"Niin, äiti! Yrjö tietää kaikki ja hän on uhannut ilmoittaa isälle, että Olli ja minä pidämme toisestamme; siitä tulee katkera leikki"

"Herra siunatkoon, mitä sinä sanot, lapseni!" huudahti äiti, "ei koskaan mitään hyvää! Yrjö on murheenlapsi, aina hän on kova ja ilkeä... Herra Jumala, kun minulla pitääkin oleman semmoinen poika!... Tiedätkö, Inka, että minä kuulen niin paljon valitusta hänestä joka taholta, että minä olen kuullut hänestä enemmän yhtenä vuotena kuin Kjellistä kahtenakymmenenä — vaikka hänkään varmaan ei ole mikään hyvä, kun vaan hänellä on oikeus puolellansa, se on selvä itsestänsä, mutta Yrjö tuottaa vaan pelkkää onnettomuutta. Tiedätkö sinä, mitä ... mutta kukatiesi on parempi..."

"Mitä sitten, äiti? Minä voin kyllä kuulla enemmän," keskeytti tyttö.

"Niin, näethän, hän käy silloin tällöin, niin kuin tiedät, Bergissä ja minä olen kuullut Kjellin sanovan, että hän aikoo kosta rikasta tyttöä Viggessä ... niin, se olisi kyllä hyvä, vaikka rahoissakaan ei ole kaikki onnellisuus. Mutta tiedätkö, että hän käy nyt hyvin usein tuolla Kalastajan Annan luona Koskitorpissa... Jumala varjelkoon hänen uskottelemasta tyttöä jollakin hullutuksella."

"Anna, minun pieni, kelpo Annani — hän, jota Koskinen kuritti, silloin kun hänen olisi pitänyt minua kurittaman," surkutteli Inka; "minä varoitan häntä."

"Niin, minä en tiedä varmaan," lisäsi äiti varovaisesti. "Koskinen oli vaan täällä eilen ja puhui, ei siitä, että Yrjö tahtois pittää Annan, mutta että hän vaan on liiaksi hyvä ollaksensa Annan, joka on niin köyhä, — ja sitä paitsi, niin kuin tiedät, Koskinen ei pidä oikein työstä, hän aina morkkaa häntä, vaikka hän ei tiedä mitään pahaa sanoa hänestä."

Herra Koskisen turhamainen, tuollainen lampaan viha, joka todellakin itsessään on niin viaton ja hyvänluontoinen, kuin milloinkaan viha saattaa olla, oli kuitenkin pysyväinen, kuin ijankaikkinen vihmasade, joka kestää kauemman aikaa ja on paljoa tukalampi kärsiä kuin ukkosen sade. Sitkeys vaikuttaa heikoissa ihmisissä voiman sijassa.

"Ja taas siis Koskinen," lausui Inka; "hän on semmoinen raukka sekä silloin, kun hän on hyvä, että silloin, kun hän on paha. Mutta minä tahdon varoittaa Annaa; usko minua, äiti, Anna on aina luottanut minuun ja minä kerron koko kosimisen Bergissä. Kyllä se tuntuu katkeralta alussa, mutta se on parempi, kuin kärsiä katkeruutta ijan kaiken."

"Mutta jos nyt Yrjö," muistutti eukko, "kertoo kaikki Kjellille? Sinä saat nähdä, että hän tekee sen ja silloin sinä et milloinkaan saa Ollia, sillä ennen kun hän ennättää yletä, siksi olet sinä jo naitettu."

"Naitettuko?" kysyi Inka halveksivaisesti hymyillen. "Ei, äiti, se ei tapahdu, se on varmaa... Minä olen isäni tytär, mutta en mikään huonekalu, jonka hän voi myydä taikka vaihtaa."

"Mutta, Inka, Kjell ... minä tunnen isäsi, Inka, hän tekee sinun onnettomaksi... Hän vainoo Ollia kuolemaan saakka ja antaa Yrjölle kaiken sen vähän, mitä meillä on ... tekee sinun perinnöttömäksi, lapseni, niin, hän tekee kyllä niin; sillä Kjell, niin hyvänluontoinen kuin hän muuten onkin, saattaa myöskin olla kova kuin kivi ja kylmä kuin jää, jos joku asettuu hänen tahtoansa vastaan. Jumala varjelkoon Yrjön ilmoittamasta asiaa hänelle ja sillä tavalla tuhoamasta kaikkia. Muuten näyttää siltä, että Olli menestyy, niin että, jos hän saisi aikaa, Kjell kyllä suostuisi tähän asiaan."

Kosken Anna.

Kun katselette Tunturijärven ylitse, näette tuolla etäällä vasemmalla, miten kokonainen pilvi seisoo hiljaa veden pinnalla, missä järvi näyttää kaitaisen juovan kautta liittyvän mereen, jonka rajoja ette eroita. Tämä on kuitenkin näön hairahdus; se on nimittäin ilmanranta, jonka näette tuon juovan kautta; siinä päättyy Tunturijärvi ja syöksee vetensä alas Noreniin. Tämä putous on niin sanottu Tunturikoski, jossa arvaamaton veden paljous syöksyy kallioiden syrjien ylitse ja putoo suorastaan alas Noreniin, joka alkaa alhaalta kallion reunasta. Tämä vesiputous on kentiesi uhkein kuin mitä Ruotsin vaihteleva ja yksivakainen luonto tarjoo nähtäväksi; se ei kyllä raivoa niin kuin Trollhättan putous, ei vaahtoa niin kuin Elfkarlebyn koski, mutta se on siitä huolimatta kauniimpi ja vaikuttaa luontoon voimallisemmin kuin nuo edellä mainitut. Näyttää siltä, kuin jos Tunturijärvi muinoin olisi ollut kaikilta suunnilta eheä vesiallas, jonka vesi juoksi pois muutamia puroja myöten, joiden sijat vielä tuntuivat sammalistossa lähipaikkeilla, mutta joku luonnon mullistus lienee lohkaissut palasen pois sen laidasta ja pudottanut syvyyteen; silloin tunki vesi heti sen jäljessä aukosta ulos ja syöksyi samaa tietä, muodostaen siten Norenjärven niemineen ja monine lahtineen. Nyt on Tunturikoski putous, jossa vesi kallioitten reunain ylitse syöksyy alas luotisuoraan alla olevaan järveen noin kahdeksankymmenen jalan korkeudesta. Tätä paikkaa on nimetty "Ruotsin Niagaraksi," ja tämä, samoin kuin Amerikan Niagarakin, on jakautunut kahteen puoliskoon, mutta sen keskellä ei ole saari, vaan suuri kallionlohkare, joka lepää keskellä kallion syrjää ja jota paikkakunnalla nimitetään Karhunkiveksi. Kansa kertoo, nimittäin, että kerran

karhu, joka aikoi uida Tunturijärven poikki, joutui virran valtaan ja kulki siten putousta kohden, mutta onnistui juuri oikeassa silmänräpäyksessä heittäytymään kalliolle, jossa hän istui, millään tavalla sieltä pois pääsemättä. Muutamat lapset rannalta näkivät "tuon voimakkaan" tilan ja alkoivat kaikin voimin viskellä kivillä sitä. Karhu kärsi kauan aikaa tuota solvausta, mutta viimein loppui kärsivällisyys; karhu alkoi möyrytä hirmuisesti ja näytti noille ilkeille pojille hampaitansa, mutta kaikki turhaan; ei ollut mahdollista saada heitä säikähtymään niin pitkän matkan päästä. Viimein otti se oikein oivallisen hypyn päästäksensä kosken ylitse, mutta se oli kuitenkin liiaksi lyhyt: vesi vei karhun vastustamattomalla voimalla alas syvyyteen, hautasi sen kuohuvaan kattilaansa tuolla alhaalla, viskasi pyörteeseen ja nosti viimein sen ylös rikki revittyinä ja silvottuna Norenjärven tyynelle pinnalle. Tämän tähden nimitetään kiveä Karhunkiveksi.

Muinoisina aikoina oli Jemtlannissa summattomasti enemmän metsäeläviä kuin nyt; suuret laumat hirviä ja peuroja, koko karavanit karhuja ja suuret joukot susia kuleksivat noissa hiljaisissa, asumattomissa metsämaissa. Silloin ui tuhansittain eläviä Tunturijärven poikki, joka eroittaa ylämaan alamaasta, ja moni näistä elävistä sai kuolemansa Tunturikoskessa. Tästä syystä harjoittivat nuo harvat ihmiset, jotka olivat asettuneet Norenjärven ympäristölle, jonkunlaista hirvi-, peura- ja karhukalastusta ja kun semmoisia eläviä syöksyi alas koskesta, ottivat he nuo kuolleet metsäläiset, jotka itse olivat onnettomuuteen menneet. Olipa vielä tapana tuolla ylhäällä Tunturijärvellä peloitella uivia eläviä lähestymään kosken niskaa kohden ja sillä tavalla hankkia itselleen hyviä saaliita. Kaarlo XI kävi Jemtlannissakin ja vielä on nähtävänä hänen nimensä erään Nordhallissa olevan huoneen kattohirressä, merkkinä siitä, että hän makasi siinä huoneessa. Hän tiesi kaikki kääntää rahaksi ja veroitti siis Nordhallin kylän erittäin "elävain pyynnistä Tunturikoskessa," joka veronmaksu jatkui aina Kustaa III aikaan asti, siksi kunnes se katosi tahi sai toisen nimen, etenkin kun Tunturikoskesta ei enää saatu mitään eläviä.

Tunturikoskea rajoittaa yhdellä rannalla metsäinen vuori, joka penkereen tavoin kohoutuu ylöspäin, jotenkin jyrkästi, niin että kuuset kasvavat ja nojaavat kosken päälle ja usein kukertuvat siihen ja sitten tulevat takaisin valkeuteen kuin alastomat ruumiit, haaransa ja oksansa tummine neulasineen ovat ne kadottaneet pyörteeseen. Toisella rannalla on luonto paremmin hymyilevä, kaunis koivumetsä peittää jyrkänteen laidan Tunturi- ja Norenjärvien välissä ja heti ylhäällä mäellä, lähellä sitä tavallista paikkaa, johon nouseaan maalle, kun veneellä kuljetaan putousta katsomaan, oli, siihen aikaan kun tämä on kirjoitettu, pieni maja, jossa Lauri Larsson asui.

Lauri Larsson oli pieni kelpo mies, yhtä kelvollisen vaimonsa kanssa; hän eli kalastamalla "sumussa" eli Tunturijärven laskulla kosken niskassa, jossa usein nähtiin ukon ainoastaan muutamia syliä syvyyden reunasta soutelevan pientä ruuhaan edes ja takaisin pyytääksensä nieriäisiä ja muita pieniä kaloja, sillä ainoastaan nuoret kalat ovat niitä, jotka uhkamielisinä virtaa pelkäämättä leikkivät putouksen partaalla. Mutta ukko Larsson oli myöskin se, joka kuljetteli matkustajia molempain järvien ylitse ja joka kertoi kertomuksen Karhunkivestä ja, jos joku oikein tahtoi tutkia, monenmoisia tarinoita noidista ja pienistä tontuista, jotka asuivat noissa mustissa kallioissa ja jotka silloin tällöin pitivät tanssiaisista Karhunkivellä tahi istuivat veden pinnalle ja luistelivat alas syvyyteen kuin hurjapäiset lapset. Tunturijärvessä asui myös haltijatar, joka oli ihana nähdä silloin, kun häntä sai katsoa päin kasvoja, mutta joka muutoin oli ontelo kuin kaukalo eli allas; hän oli vihollinen toiselle samanlaiselle haltijattarelle, joka asui alhaalla Norenjärvestä, ja toisinaan istuivat he kumpainkin omalla alueellansa ja riitelivät keskenänsä. Sanalla sanoen, Lauri ukko oli ihan taikauskoinen ja uskoi lujasti luonnonhaltijat, menninkäiset, hongattaret ja kaikki muut sekä vanhat että uudet hullutukset, ainoastaan toisilla nimillä.

Oli syksyinen ilta. Sakea sumu peitti järvet ja metsät; metsä oli synkkä ja pimeä, vesi loiskui levottomana epätasaisten tuulenpuuskain tähden, jotka kiirehtivät alas kaukaisilta tuntureilta. Ukko Laurin ruuhi oli maalle vedettynä, mutta silloin tällöin liikuttelivat sitä kuitenkin loiskuvat laineet. Tunturikoski kohisi jymisevällä äänellä, juuri kuin jos kuljetettaisiin joitakuuta pattereita kanoonia horjuvaa siltää myöten — maa vapisi vienosti niin kuin se tavallisesti ennenkin teki, ja tuo valkea usva, joka alituisesti peitti putouksen, näytti tiheämmältä ja tiheämmältä kuin tavallisesti.

"Nyt he ovat liikkeellä," lausui ukko Lauri, kun hän astui tupaan, jossa hänen vaimonsa askaroitsi lieden edessä ja hänen tyttärensä Anna istui ja kehräsi.

"Ketkä sitten, isä?" kysyi tyttö hiljaa nauraen.

"Hm, hiiden seurue, tietääkseni; näinhän minä pitkän varjon tuolla alhaalla laaksossa hiipivän puiden välillä, hm, ja kuulinhan minä huudon metsässä; 'jänispyytäjä' huutaa ja se tietää onnettomuutta."

"Niinpä niin, nythän on ollut paha ilma koko ajan," virkahti akka ja sysäsi oivallisia kuusipuitansa, niin että kipinät lensivät korkealle ilmaan matalan savutorven kautta; "nyt on paha aika."

"Niin, sekä isä että äiti uskoo niin paljon," nauroi Anna, "minä en pelkää ensinkään aaveita, minä;

ainoa, jota minä olen pelännyt aikoinani, oli tuo pieni Koskinen, silloin kun hän löi minua koulussa, mutta se aika on jo ohitse."

"Ja sitä sinä loruat vielä," muistutti ukko Lauri vähän suuttuneena, "sinä, joka olet valkea ja punertava, pullakka ja iloinen kuin talvinen uusi kuu, sinä et ajattele mitään muuta kuin naurat vaan etkä käsitä, että vielä on paljon semmoista, jota et sinä eikä Koskinenkaan ymmärrä, niin oppinut kun hän luulotteleekin olevansa."

"Niin, niin, isä! Älä pahastu siitä, että minä leikkiä lasken," lausui tyttö surullisesti hymyillen; "minä en paljoa ymmärrä ja sen tähden puhun minä toisinaan vähän tuhmia, mutta, näethän, isä, minä olen tänä iltana niin perin iloinen, saadaan nähdä, että vielä tapahtuu jotakin oikeen hauskaa."

Anna olikin yksi semmoisista perinpohjin iloisista ihmisistä, jotka eivät silmänräpäystäkään epäile sitä, että elämä ei olisi täynnä onnellisuutta ja hauskuutta ja jotka katsovat murheen, ei miksikään välttämättömäksi varjoksi, jota paitsi valolla ei olisi mitään vaihtelevaisuutta, vaan ainoastaan muutamiksi mustiksi viivoiksi, jotka silloin tällöin sattumalta tulevat taululle, mutta jotka eivät millään oikeudella ole siihen kuuluvia eivätkä osia itse siinä käsittämättömässä taideteoksessa, jota nimitetään kohtaloksi.

Koko Annan ulkomuotokin ilmaisi semmoista silmänräpäyksestä riippuvaa luonnetta. Näissä kirkkaissa sinisilmissä, jotka eivät olleet suuret, vaan semmoiset, että ne vetäytyivät kiini joka kerralla kun hän nauroi, niissä oli jotakin niin iloista, niin lepertelevää, että ehdottomasti täytyi katselijan auttaa tuota hyvää lasta nauramaan, etenkin kun tuo pieni suu, poskikuopat, terve väri ja nuo täyteläiset posket antoivat koko hänen kasvoilleen semmoisen iloisuuden ja luottavaisuuden muodon, joka veti alakuloisenkin mielen vähän ylöspäin siltä savitieltä, jossa se kaikessa totisuudessaan vaivalla kulkea tarpoo eteenpäin.

Anna oli myös iloisen luonteensa ja kauniiden kasvojensa tähden, joille kaikeksi muuksi, vaan ei rumennukseksi, olivat nuo veitikkamaisesti tirkistelevät silmät, tähti kaikissa naapuriston juhlatilaisuuksissa: hän tanssi parhaiten "jemtpolkkia;" kukaan ei osannut niin vikkellästi ja taipuisasti kuin hän pyöriä ympäri tuossa loihtuvaisissa tanssissa, jossa soitto käy semmoisella säveleellä ja semmoisessa tahdissa, että kukaan ihminen ei sitä saata matkia eli merkitä nuoteilla. Kukaan ei osannut niin paljon kertomuksia kuin Kosken Anna, eikä kukaan laulanut niin selvästi ja puhtaasti kuin hän. Niistä monista, jotka silloin tällöin synkässä metsässä antoivat jonkun kansanlaulun säveleet kaikua kalliosta kallioon ja puusta puuhun, tahi niistä, jotka kirkossa veisasivat virsiä, ei ollut kenelläkään niin puhdasta, selvää ja eheästi helisevää ääntä kuin Annalla: "soi kuin kello," sanottiin, kun Anna lauloi.

"Saadaanpas nähdä, että tänä iltana tulee vieraita," lausui Anna. "Minä näin, miten harakat hetkinen sitten hyppelivät oven edessä ja nauroivat niin erinomaisen hyvänlaatuisesti; vieraita tulee, sen saa isä nähdä."

"Oh, kehrää sinä vaan äläkä siinä istu ja ennusta!" virkahti äiti vähän vihaisesti; "kyllä minä tiedän, ketä sinä tarkoitat, mutta sinä et saa Yrjöä, rikkaan Nordhallin Kjellin poikaa, sinä saatat kyllä semmoista luulotella."

"Kukapa tiesi, äiti? Niin ihmeellisiä asioita on ennenkin tapahtunut, Yrjö on kylläksi rehellinen poika."

"Oh, oh; hänen rehellisyytensä taitaa olla samanlaista kuin hänen isänsäkin," jupisi ukko Lauri ja sysäsi vähän pyöreätä karvalakkia päässänsä; "hän, varmaan on hän rivakka aina ja ymmärtää koota rahaa, — mutta tapahtuuko se aina oikein kunniallisesti..."

"Kunniallisestiko?" keskeytti Anna, "vai niin, Yrjökö ei menettelisi kunniallisesti? Niin, sen minä sanon," jatkoi hän suuttumuksesta punastuneena, "sen minä sanon, että kaikki, mitä pahaa sanotaan Yrjöstä, se on vaan kateudesta tullutta, sen tähden, että he eivät ole niin rikkaita kuin hän, siksi he eivät oikein tiedä kaikkea sitä pahaa mitä he tahtoisivat hänestä juuruta — se on oikein synti, puhua Yrjöstä kaikkea semmoista."

"Niin kyllä, saattaa niin olla; varmaan on hän rehellinenkin," virkkoi ukko, "hän antoi minulle yhden kartuusin, se oli hyvää tupakkaa,"

"Ja minulle hän antoi hopeavitjat ja neulat helyineen ja kelloineen," muistutti Anna. "Mutta vaiti, joku tulee ulkona, se on hän, minä tunnen hänen astuntansa."

Tuskin oli tytön valvova korva huomannut tämän astunnan, ennen kun matala ovi aukeni ja ihan oikein — Yrjö astui kumartuen sisään, sillä ovi oli niin matala.

"Hyvää iltaa — hyvää iltaa, isä Lauri ja te, Laurin vaimo," virkkoi Yrjö lempeästi, "ja sinä, Anna, joka istut siinä niin ihanana ja hienona. Näettehän, minä olen ollut iltamatkoilla, ollut tuolla Pekka Pietarinpojan luona ja poikkesin tännekin tirkistääkseni sisään."

Ukko Lauri tunsu itsessään sellaista kunnioitusta, joka köyhällä kansalla on rahan ja rikkauden suhteen, — hän kohotti lakkiansa ja tervehti hyvin kohteliaasti vastaan; ainoastaan Laurin vaimo näytti vähemmän ujostelevan rikkaan Kjellin poikaa, ja tämä tuli siitä, että hän ei mielellään nähnyt hänen niin usein käyvän torpassa, sillä hänestä oli mahdotonta, että Yrjöllä olisi ollut täydellä todella jotakin tekemistä Annan kanssa.

Yrjö oli myös jo kauan tietänyt sen ja hän taas tarttui tavalliseen apukeinoonsa. "Kuulkaahan, Laurin vaimo, minä olen monta kertaa juonut maitoa täällä," sanoi hän, "ja niin monta kertaa lainannut Laurin ruuhta ilmaiseksi, että minä, kun lähdin kotoa, ajattelin, että Laurin vaimo ei siitä pahastuisi, jos hän saisi pienen palasen pyhähameeksensa, joka hänellä ennestään on vähän vanhamainen. Mutta Laurin vaimo on niin kelpo nainen, että hänen ei tarvitse pitää huonompaa hametta kuin muidenkaan." Näin sanoen otti hän esiin mytyn, joka sisälsi mustan kamlotin hamekankaan.

Laurin vaimo tarkasteli tuota kaunista lahjaa iloisesti hymyillen ja Anna katseli vuoroin äitiänsä vuoroin isäänsä riemuitsevilla silmäyksillä.

"Oi, se on liian paljo," lausui vaimo ja tarkasteli kangasta kaikin mahdollisin tavoin, sillä se ei ainoastaan mielistyttänyt hänen turhamaisuuttansa, vaan se ihastutti häntä, koska hänen mielestään semmoinen lahja olisi ollut liiaksi suuriarvoinen, jos ei Yrjön matkoilla Koskitorppaan olisi ollut mitään todellista tarkoitusta. Laurin vaimolle oli lahja kylläkin liiaksi suuri, mutta se oli kuitenkin erittäin sopiva hänelle, jos Yrjö tahtoi, että hänen tuleva anoppimuorinsa olisi näyttänyt maailmalle jonkunmoiselta.

Oli siis aivan luonnollista, että hän otti lahjan vastaan todellisella kiitollisuudella.

"No, Anna," alkoi Yrjö ja istui tytön viereen, "sinä olet ahkera, sinä; siinä teet oikein, sillä Jumalan pelolla ja ahkeruudella ihminen voittaa kaikki, semmoinen on minun uskoni."

Anna loi salaisen silmäyksen vanhempiansa, nähdäksensä, mitä tämä lause heihin vaikuttaisi. "Niin, mitäpä muuta köyhällä työllä olisi tehtävää," kuului vastaus.

"Mutta vaikka sinä tulisit rikkaaksikin, Anna, niin tarvitset sittenkin ahkeruutta, sillä Jumala ei siunaa meitä, jos emme ole ahkeria ja syö leipäämme otsamme hiessä." Niin puhui Yrjö oikein kauniita asioita hetkisen, siksi kun äidin tarkkuus näytti keskeytyvän rohtimia kehrätessään ja Lauri meni ulos, hakatakseen vähän puita valkeaan. Silloin alkoi Yrjö kuiskua: "tiedätkö sinä, Anna, että minun isäni on hyvin sairas ... hän oli toisiltana ulkona ja istui silloin eräällä kivellä, ja silloin joku paha meni häneen. Meillä on ollut vanha Kirsti Noitatorpasta ja hän on heittänyt arpaa ja kysynyt: oletko sinä ilmasta, vedestä tahi maasta? ja arpa sattui maahan, sillä näethän, hän istui kivellä ja silloin se tuli; Jumala tiesi, miten isälle käynee!..."

"Onko niin pahasti?" kuiskasi Anna surullisesti silmäten Yrjöä. "Herra Jumala, eihän hän ole mikään vanha, hän saattaisi kyllä elää vielä kauankin."

"Niin, Jumala suokoon niin," huokasi Yrjö; "mutta jos hän kuolee, niin sitä ei kukaan voi auttaa, me olemme kyllä tarjonneet hänelle sekä 'Tillyntippoja' että 'gratia probataa', hautoneet häntä sinapilla ... sekä iskettäneet häntä, mutta hän tulee aina heikommaksi ja heikommaksi, ja minä kävin nyt tuolla Kjellsmyrassa Pekka Antinpojan luona, koska hän parantaa eläviä ja ymmärtää vähän auttaa ihmisiä myöskin ... hän tulee tänä iltana meille ja saadaanpas nähdä, mitä hän voi tehdä; hän sanoi, että se on vaan 'lennos,' mutta tuskin minä sitä uskon."

"Herra Jumala, miten käynee?" huokasi Anna, joka tunsu itsensä ihmeellisesti liikutetuksi; hänestä tuntui siltä, kuin jos Kjell Kjellsson olisi ollut hänen ainoa tukensa täällä maan päällä, hänen ainoa turvansa; mutta tämä oli vaan luulottelua, sillä hän tiesi sen, että niin kauan kun Kjell eli, ei hän voinut milloinkaan toivoa Yrjöä saavansa; mutta siitä huolimatta pelkäsi hän hänen kuolevan.

"Jos nyt isä kuolee, niin ei kukaan estä minua ottamasta sinut," lausui Yrjö, "sehän on hyvä, Annaseni."

"Ja sillä tavalla sinä saatat puhua silloin, kun sinun isäsi makaa sairaana kuoleman kielissä," muistutti Anna surullisella vakavuudella. "Niin sinun ei pitäisi puhuman, se on syntiä."

"Niin, minä vaan sanon, että jos isä kuolee, jonka Jumala estäköön, niin minua eivät rahat ihastuta, se vaan minua lohduttaa, että minä saatan ottaa sinut ... niin minä tarkoitin. Saatat uskoa, että Inka ja

minä olemme paljon riidelleet sinusta.

"Kuinka niin?..."

"Niin, näethän, Inka on aina vähän ylpeä itsestään ja katsoo, että sinä et ole kylliksi hyvä hänen veljensä vaimoksi; mutta hän kyllä taipuu vielä kerran; hän kuitenkin vaikuttaa äitiin paljon; mutta, Jumalan kiitos, minä olen täysi-ikäinen itse ja herra itse puolestani, jos isäni kuolee.

"Ja Inka on kuitenkin aina ollut ystävällinen minulle," huokasi Anna, sillä se katkeroitti häntä, että joku saattoi olla toisellaan kuin mitä hänen käytöksensä osoitti. "Inka on aina näyttäytynyt minua kohtaan niin ystävälliseltä," kertoi hän, "minä en voi uskoa, että hän olisi niin petollinen."

"Vai niin, mutta katsohan, hän on semmoinen kuin tyttöjen on tapa olla, vähän viekas puolestansa," huomautti Yrjö ilkkurisesti hymyillen. "Hän on ylpeä ja suuri mielestään rikkautensa tähden ja luulee, että hän yksinänsä saa mennä naimisiin köyhän kanssa ... hm, olethan sinä kuullut, että Ollilla on tuumat mielessänsä; no hyvä, olkoon niin; mutta silloin Inka ei saa sinun kimppuusi käydä ... ei, hänen täytyy antaa olla sinut rauhassa. Saatat kuitenkin uskoa, että hän sittenkin tahtoo estää meitä naimisiin menemästä, ja kun hän näkee, että hänellä ei ole mitään voimaa minun suhteeni, silloin tulee hän kyllä sinun luoksesi ja osoittaa sinulle, että minulla ei ole mitään todellista aikomusta tämän asian suhteen; mutta elä kuitenkaan anna itseäsi pettää."

"Niin, sinullako, Yrjö? Minä en usko, että kukaan voi olla niin halpa, että hän lupaa eikä pidä ja haavoittaa jonkun tyttö raukan sydämen ... ethän sinä tee sitä?"

"Kas niin, sinä alat jo epäillä," naurahti Yrjö, "miten käy sitten, jos Inka tulee, sillä hän on uhannut minulle, että hän kyllä estää asian sittenkin; hm, älä usko häntä!"

Yrjö istui vielä kauan sinä iltana Annan luona ja "sipisi ja supisi," niin kuin Laurin vaimolla oli tapana aina sanoa; viimeinkin hän lähti. Anna ja ukko Lauri seurasivat häntä alas rantaan, jossa pian vene sysättiin synkälle järvelle ja se alkoi kulkea muutamia loistavia pilkkuja kohden, jotka olivat valaistuja akkunoita siellä ja täällä Nordhallin kylässä.

Testamentti.

Yrjö lähti koko isänsä sairauden aikana harvoin pois sairashuoneesta, vaan sitä vastaan hänellä oli paljon puhumista ja kuiskumista sairaalle, joka näytti jännitetyllä ja tuskallisella tarkkuudella kuuntelevan häntä. Viimein kutsuttiin herra Koskinen, joka yhden kokonaisen päivän istui lukitussa kammiossa ja kirjoitti; mitä hän kirjoitti, se oli kaikille salaisuus. Kuitenkin näytti herra Koskinen sekä tuskastuneelta että hämmästyneeltä, kun hän kohtasi Ingan, joka valvoneena ja murheellisena ollen ei kysynyt, mitä hän kirjoitti, mutta luuli tietävänsä, että se oli kalunkirja. "Ei isä voi niin huonosti, että Koskisen täytyisi kaikki kirjoittaa," sanoi hän ainoastaan. "Jumalan avulla isä paranee jälleen."

"Niin, Jumala suokoon sen," lausui Koskinen surkuttelevalla äänellä, "muuten ei ole hyvin, Inka kulta, ei ole hyvin, — hm, toisinaan on sangen vaikea olla semmoisena, joka osaa vähää enemmän kuin muut ihmiset; näethän, pastori ja minä olemme ainoat tässä pitäjässä, jotka olemme vähää taitavampia kirjoituksessa ja tarkemmassa lu'ussa ja sen tähden täytyy meidän molempain ohjata asioita, — niin, niin, saadaanhan nähdä, saadaanhan nähdä!"

"Mutta isä näyttää tänäpäivänä voivan paremmin kuin ennen; onhan se hyvä merkki, herra Koskinen?"

"Hm, varmaankin; mutta, näet, se on myöskin kuoleman merkki. Inka tietää, että kun valkea on loppumaisillaan, leimuaa se vielä juuri sammuestaan."

Seuraavana päivänä tuli pappi ja nyt otettiin esille paperi, jonka Kjell Kjellsson Yrjön, papin ja herra Koskisen saapuvilla ollessa selitti olevan hänen viimeisen tahtonsa ja pyysi kahta jälkimäistä todistamaan. Tämä tapahtui, ja kun nimet olivat kirjoitetut — Pekka Koskinen oli kirjoitettu taaksepäin kallellaan olevilla kirjaimilla monine jäykkine viivoineen ja lenkkeineen, näyttäen hyvin aidalta, jolla on kuivattu herneitä ja jolle on jätetty jäljelle muutamia varsia — tarkasteli Yrjö allekirjoituksia ja ivan ja ilon sekainen hymy levisi hänen kasvoilleen ennen kun hän taas ennätti ottaa niille surullisen muodon.

Kun tämä asia oli päättynyt, pyysi pappi Kjelliä ajattelemaan täältä lähtöänsä. Tämä muistutus iski kuin salama kuolevaan, joka siihen asti oli niin jännitetyllä tarkkuudella pitänyt huolta maallisten asioidensa järjestämisestä, että hän melkein unhotti kuoleman tähden sitä tekevänsä.

Hänen muotonsa muuttui; kuolema oli aina ollut hänelle kauhistus, ja nyt, ikään kuin taikakeinojen

avulla, kulki koko edellinen elämänsä hänen ohitsensa, semmoisissa muodoissa, jotka nyt kyyneleillä ja huokauksilla soimasivat häntä kovasti, kovasti, ja joita hän olisi karttanut, jos hän olisi enemmän ajatellut sitä hetkeä, joka nyt jo oli tulla ehtinyt.

Hän vaipui kuitenkin enemmän ja enemmän, ja pappi voi siis ainoastaan päällimiten koskea kuolevaisen elämän pääkohtiin; mutta siinäkin oli kylliksi nostamaan kylmää hikeä hänen otsalleen. Pian, sitten kun hän oli saanut pyhän ehtoollisen, vaipui hän hiljaisesti huumehduksiin, se muuttui unen horrokseksi ja unen horto kuoleman uneksi, juuri silloin kun aamu koitti kylmänä ja usvaisena seudun yli.

Yrjö oli aivan tyyni; hän otti heti hallitusohjat, ja sitten kun juhlalliset hautajaiset olivat pidetyt, otti hän kutsuttujen todistajain läsnä ollessa esiin testamentin.

Se sisälsi, että koska Yrjö aina oli ollut kuuliainen poika, nimitti isä hänen yksinänsä perillisekseen siinä tapauksessa, jos hänen sisarensa Inka menisi naimisiin Kjellmyran Juho vainajan pojan Ollin kanssa, joka avioliiton suostumus oli tehty isän tietämättä ja vastoin hänen tahtoansa. Myöskin oli Elsa, vainajan leski, perivä toisen puolen omaisuudesta lain mukaan, kuitenkin niin, että hänellä ei ole valtaa mitään hävittää, vaan kaikki hänen kuolemansa jälkeen oli jäävä Yrjölle ja Ingalle, jos, nimittäin, ei jälkimäinen tekisi vastoin isänsä viimeistä tahtoa.

Semmoinen oli sen testamentin pääsisältö, jonka herra Koskinen oli kokoon ährinyt ja sitten todistanut; hän oli ollut avullinen ryöstämään lemmikiltänsä kaikki ja asettamaan hänen kärsimättömimmällä tavalla veljensä vallan alaisuuteen.

Yrjö luki testamentin kovalla äänellä ja nauroi ivallisesti silloin, kun hän tuli siihen kohtaan, joka teki Ingan perinnöttömäksi, jos hän menisi naimisiin Olli Juhonpojan kanssa.

Äiti Elsa itki ja piti sen laittomana; Inka ainoastaan punastui, mutta lausui samalla: "usko minua, äiti, Yrjö on kyllä sen tehnyt laillisesti, niin että sitä ei voida kumota, mutta se on saman tekevä."

"Kyllä, kyllä, varmasti on se laillinen kirja," sanoi kihlakunnan tuomari Thorshagasta, joka oli myös saapuvilla. "Kyllä Kjell tiesi hyvin, mitä hän tahtoi. Sillä tavalla pysyy omaisuus koossa, eikä suinkaan Inka ole niin hullu, että hän ottaisi uudisasukkaan, joka kyllä on hyvä mies, mutta jolla ei ole mitään paitsi vanhaa äitiänsä, joitakuita mullikoita ja muutamia hevosia, joita hän myyskentelee."

Inka hymyili katkerasti, mutta hän oli vaiti, vieläpä silloinkin, kun Yrjö meni läheltä hänen ohitsensa ja kuiskasi: "näethän nyt, minä tein sen, mitä lupasinkin sinulle."

Noin kahdeksan päivän kuluttua sen jälkeen tuli Olli Juhonpoika uudistaloltaan ja ratsasti Yrjö Kjellssonin pihaan; tuohan oli uljas, voimakas muoto tulisen hevosen selässä, hevosen, joka pöyhistelä ja korskaili, kun ratsastaja astui maahan ja satoi sen aitaan kiini. Inka kiirehti rapulle ja toivotti häntä tervetulleeksi, mutta sellaisella kasvojen muodolla, joka ei ennustanut hyvää.

"Hyvää päivää, Inka!" lausui Olli ja tarttui hänen käteensä, "sinä olet ikävilläsi tänään. Niin, niin, isäänsä ei voi kadottaa muuta kuin yhden kerran," lisäsi hän surullisesti huoaten; "mutta kiitä Jumalaa, Inka, sinun isäsi sai kuolla vuoteesensa ... minun isä raukkani, joka kulki toimillansa, kuoli luminietokseen eikä päässyt edes siunattuun maahan ... me emme löytäneet häntä koskaan. — Miten äitisi ja Yrjö voivat?" jatkoi hän ja aikoi astua huoneeseen.

"Yrjö ei ole kotona," lausui Inka; "mutta ennen kun sinä kohtaat äidin, minä tahdon puhua kanssasi; tule tänne kammariin!"

"Oi, saanko minä niin rauhassa puhua kanssasi, Inkaseni, sinä minun armas, hyvä Inkani."

Pian olivat he kahden Ingan pienessä kammarissa.

"No, Jumala siunatkoon sinua, Inka," alkoi Olli. "Minä olen usein ollut pahoillani siitä, että me emme voineet puhua asiaamme isällesi; minä en pidä tämmöisestä hiiviskelemisestä ihmisten tähden; mutta kentiesi oli se paras niin kuin oli."

"Kuulehan, Olli, älä puhu mitään siitä," muistutti Inka ja istui vastakkain sitä tuolia, jonka hän oli asettanut Ollille, "minä puhun suoraan sinulle, Olli."

"Niin, sehän on selvää se," hymyili Olli.

"Niin, aivan suoraan, ihan niin kuin asia on. Tiedätkö, Olli, minä olen muuttanut mieleni, sinun täytyy katsella asioita toiselta kannalta ... nyt on asia niin, että me emme voi mennä naimisiin, se olisi väärin, jos menisin naimisiin sinun kanssasi."

Olli vaaleni. "No, Jumalan nimessä, mikä nyt on? — Inka kulta, ethän sinä ole enää semmoinen kuin

ennen, mitä tämä on? Etkö sinä huoli minusta ...mitä, Jumalan nimessä, sinulla sitten on minua vastaan? Minä tiedän, että pidän sinun niin rakkaana kuin elämäni ... niin, semmoisena kuin vanhan äitini ja vielä vähän rakkaampanakin; mutta, rakas Inka, eihän se ole täyttä totta?"

"On, Olli, oikein totta, minä en *voi* mennä naimisiin sinun kanssasi."

"No, sinä kuitenkin *tahtoisit* sen tehdä, jos voisit?" kysyi Olli ja otti hänen molemmat kätensä omiinsa. "Tahtoisitko sinä, jos vaan voisit? vastaa minulle, niin minä lähden!"

"Tahtoisin, Olli, minä tahtoisin varmaan, mutta en voi," lausui Inka ja alkoi itkeä.

Tämä tyynnytti heti Ollin. "No, sinä olet taas hyvä jälleen," sanoi hän lempeästi hymyillen. "No, mikä se on, joka sinua estää?"

"Minä olen perinnötön, jos otan sinun," lausui Inka ja loi kauniit silmänsä Olliin, nähdäksensä mitä se vaikuttaisi häneen, mutta hän ei huomannut hänen rehellisissä kasvoissaan edes pienintäkään hämmästyksen merkkiä.

"Perinnötönkö, vai niin, eikö mitään muuta?" lausui hän; "se on Yrjön töitä .. ja," lisäsi hän veitikkamaisesti hymyillen, "ja sinä mieluummin pitäisit perinnön kuin minun? Niinkö, Inka?"

"Ei, mutta minusta ei ole mitään hyötyä sinulle; sinä olet köyhä ja saat tehdä työtä kahdenkertaisesti minun tähteni, se ei saa tapahtua, sen tähden täytyy sen jäädä sikseen."

"Kuulehan, Inka, sano minulle oikein totuus, huolitko sinä mitään perinnöstä? Onko sinulle vaikeata tulla uudisasukkaan vaimoksi? Sano, kaipaatko rahoja, jos menet naimisiin minun kanssani?"

"En ... en, sitä en tekisi, en koskaan, en koskaan!" lausui Inka.

"No, sittenhän ei ole mitään syytä olla ikävilläään; tiedätkös, Yrjö pitäköön sinun rahasi ja kuluttakoon niitä terveenä, mutta minä tahdon pitää sinun ja antaa rahain mennä."

"Ja sinä et tule pahoillesikaan edes," sanoi Inka ja laski kätensä nuorukaisen olalle, "et pahoillesikaan edes, sinä vielä hymyiletkin, Jumala siunatkoon sinua sen tähden!"

"En, en, minä ajattelen näin: Jumala kyllä auttaa meitä... Tiedätkös, minä en ole koskaan epäillyt uskoa Jumalaan."

"En minäkään, mutta sitä enemmän olen epäillyt uskoa ihmisiin," huokasi Inka.

"Kas niin, anna surun jäädä; nyt menemme alas äidin luokse ... kunhan hän ei olisi myöskin yhtä kummallinen; näethän, naisia ymmärtääksensä, siihen vaaditaan oikein papin tiedot. Sinä tulit ja näytit niin surkealta, että minä luulin onnettomuuden seisovan oven edessä, eikä kuitenkaan ollut mitään muuta, kuin että veljesi oli peijannut sinua niin kuin hän muitakin peijaa... Niin, sehän on jokapäiväinen veisu."

Mutta Elsa otti Ollin vastaan avoimin sylin ja oli niin sydämellisesti iloinen noiden nuorten tähden, että hän silmänräpäykseksi unhotti huolensa ja harminsa Yrjön käytöksen tähden.

He istuivat yhdessä kaiken päivän aina iltaan saakka ja miettivät tulevaisuuden hankkeitaan, joiden koko perustuksena oli uudisasukkaan tupa, pieni perunamaa ja laidunhaka, jossa Ollilla oli kaksitoista hyvää lehmää ja kuusi nuorta hevosta, niin paljon oli hän rikastunut; mutta kun hän viimein kertoi heille, että hänellä oli tuhat riikintaaleria rahaa lainattuna ja sama verta kotonansa jäljellä, eivät he enää tienneet rajoja ilollensa.

Viimeinkin näkyi Yrjö tulevan, juuri silloin, kun Inka laski rikkauksiansa, jotka hän tuli saamaan tuolla ylhäällä tuntuilla. "Näetkös, tuolia tulee Yrjö; nyt sinä pidät minua kiini vyötäisistä ja me istumme juuri kuin jos sinä et huomaisikaan kun hän tulee; kas niin, olemmehan kihloissa, se on selvää, elääksemme ja kuollaksemme, ilman hänen rahojansa. Älä nyt vaan pahastu, Olli, tästä tulee näytelmä."

"En, — en; minun mielestäni on Yrjöllä syytä pahastua enemmän kuin meillä."

Yrjö astui sisään ja seisahtui kuin kiini naulattu, kun hän sai nähdä nuo molemmat rakastavaiset istumassa peräpenkillä ja äidin katselevan aivan tyynenä heidän hyväilemistään.

"Se menee jo liian pitkälle," lausui Yrjö viimein, "vielä pitää paikkansa isän testamentti ja niin kauan..."

"Vai sinä se oletkin, Yrjö," lausui Inka nauraen, "näethän, tässä on minun sulhoni, Olli Juhonpoika."

"Vai niin, sulhosiko? Sehän vielä on kuitenkin kahden vaiheella," vastasi Yrjö äreästi.

Olli ei siitä pahastunut, mutta hän nousi ylös ja jo hänen pitkä, solea ja voimakas muotonsa teki vaikutuksen Yrjöö, niin kun olikin kieltämätöntä, että hänen nuoret ja raittiit kasvonsa ja vaaleat, suoraan leikatut hiuksensa, jotka niitä ympäröivät, antoivat hänelle semmoisen voimakkaan muodon, että hänelle ei kukaan mielellään antanut mitään loukkaavaa sanaa silloin, kun hän nousi ylös ja lähestyi.

"Sinä näytät tänään niin ikävän näköiseltä," lausui Olli ja laski voimakkaan kätensä keveästi, mutta kuitenkin tuntuvasti hänen olallensa. "Kiitoksia viimeisistä, lankomieheni! Inka on luvannut minulle uskollisuutensa, isäsi on antanut sinulle rahat, siten me molemmat saatamme olla tyytyväisiä!"

Yrjö olisi mielellään vastannut jotenkin pistävästi, mutta Ollin käsi lepäsi raskaana hänen olallansa, ja sitä paitsi hän ei mitään kadottanut sillä että hänen sisarensa seurasi omaa tahtoansa. Hän veti siis suunsa vähän nauruun ja lausui: "Vai niin, jos niin on, niin minulla ei ole mitään sitä vastaan, kun vaan Olli sitoutuu hyväksymään isävainajan testamentin."

"No, herran tieteen, ihan mielelläni, kärjäin käymiset eivät ole minun tehtäviäni ja sitä paitsi olet sinä kyllä niin taitava lain mies, että siitä ei mitään hyötyä tulisi. Minä vielä luovun myötäjäisistäkin, jos niin tarvitsee, sillä Inka on saanut oikeat myötäjäisensä taivaan Jumalalta, hyvän sydämen, uskollisen mielen ja rakkauden rintaansa. Tiedätkö, Yrjö, semmoisia lahjoja voi ainoastaan Jumala antaa, mutta, rahoja, näet, voi hitto hankkia niin paljon kuin hän tahtoo."

Tämä ensimmäinen kohtaaminen meni siis niin rauhallisesti kuin voi ja iltasella hyppäsi Olli taas hevosensa selkään ja ratsasti öisessä sumussa kotiinsa metsäin, jylhäin ja synkkäin metsäin lävitse; mutta kaikki oli hänestä kuitenkin niin iloisaa ja valoisaa, sillä hänen sydämässään loisti semmoinen ilo, jota hän koskaan ei ollut tuntenut niin kirkkaana ja puhtaana kuin nyt.

Jemtlantilaiset häät.

Ei todellakaan ole mikään pieni asia toimittaa oikeat häät Jemtlannissa. Elsa muoria oli mahdoton saada suostumaan siihen, että häät pidettäisiin talvella, sillä hän tahtoi kuitenkin, että Inka kunnialla lähtisi pois kotoansa. Itse Yrjökin oli liiaksi ylpeä antaakseen sisarensa mennä naimisiin kaikkea komeutta ja loistoa paitsi; ja mitä varmempi hän oli siitä, että hän yksin sai pitää rahat, sitä paremmin tahtoi hän osoittaa olevansa "kunniallinen" siinä merkityksessä, joka on sama kuin antelias.

Sitten kesti koko talven oikeata hyörimistä ja pyörimistä ja Inka teki työtä kangaspuissa varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan saakka, valmistuen kaikkia niitä lukemattomia nenäliinoja, ruokaliinoja, kaulahuiveja ja esiliinoja, jotka hän sitten jakoi häävieraille. Kaikki kävi niin helposti ja hauskasti, vaikka Inka alituiselta jyskytykseltään kangaspuissa tuskin malttoi kuunnella, mitä Olli puhui käydessään häntä tervehtimässä. Yrjö oli melkein ainoa, joka näytti alakuloiselta; mutta se tuli vaan siitä, että hän näki toisten olevan iloisia ja se karvasteli häntä, kun hän ei itse voinut iloita.

Toisinaan oli hän myös poissa kotoa. Äiti luuli hänen käyvän tuon rikkaan tytön luona Bergissä, mutta Yrjö ei puhunut mitään semmoista, jonka olisi voinut siksi ymmärtää. Sitä vastaan kävi hän usein tervehtimässä Kosken Annaa eikä Inka huolinut nähdä vaivaa sitä estääksensä, sitten kun hän, erään kerran siitä puhuessaan Annan kanssa ja lausuessaan suoraan ajatuksensa, menetti kaikki aseensa sillä, kun Anna nauroi hänelle vasten silmiä ja selitti, että ei Yrjö eikä hänkään ollut ajatellutkaan pitää toisestansa.

"Anna raukka!" lausui Inka usein äidillensä, kun he joinakuina iltoina levähtivät, "Anna raukka, hän ei uskonut minua, mutta sitä vastaan Yrjöä niin hyvin. Minä sanoin kaikki; Jumala häntä valaiskoon!"

Seuraavana keväänä, kun jäät lähtivät järivistä, oli jo kaikki niin järjestyksessä, että voitiin panna kuulutus toimeen; mutta kahdeksaa päivää ennen kuin ensimmäisen kerran piti kuulutettaman, lähti Yrjö, Ingan naittajana, ja lautakunnan vanhin eli herastuomari, sulhon isän puolesta, matkaan, kutsumaan ensimmäisen kerran, se on, ilmoittamaan, että häät tulevat Yrjö Kjellssonin taloon Nordhallissa, sillä sellaisen täytyi aikansa ilmoittaa sen tähden, että kutsuville tulee aina lähes yhtä paljon puuhaa kuin kutsujallekin. Täytyyhän aina valmistaa itsensä arvonmukaisilla viemisillä, juustoilla, leivoksilla, makeisilla ynnä muilla semmoisilla, joita täytyy olla mukana mennessä kunnollisiin häihin. Kun sitten tämä ensimmäinen kutsumus oli tapahtunut, ei enää ollut ketään, joka vielä olisi ihmetellyt, kun seuraavana sunnuntaina ensimmäisen kerran kuulutettiin uudisasukas, kunniallinen ja siivollinen nuorimies Olli Juhonpoika ja talon tytär, kunniallinen ja siveä Inka Kjellintytär kristilliseen avioliittoon.

Jemtlannissa on tapa, joka muistuttaa tuota vanhaa hyvää ja loistoisaa aikaa, jolloin naiset Ludviki

XV:sta hovissa, saadaksensa kauniin ihon, joka ilta asettivat kasvoilensa raakoja lihaviipaleita; näin ei kuitenkaan Jemtlannissa tehty, mutta sitä vastaan piti morsiamen ehdottomasti itse tehdä kaikki ne lihamakkarat, jotka häihin tarvittiin, — "saadaksensa valkeat kädet." Tätä ei kuitenkaan katsottu Ingalle tarpeelliseksi, sillä hänellä olivat marmorivalkeat kädet ilman tuota ikävää työtäkin ja nyt saivat siis muut tehdä lihamakkarat.

Muutamia päiviä toisen kuulutuksen jälkeen lähti Yrjö taas entisen kumppaninsa kanssa hevosilla matkaan, saadaksensa tietää, ketkä vieraat ottivat kutsumuksen vastaan ja ketkä eivät katsoneet itsellensä olevan aikaa tulla häihin. Useimmat kuitenkin ottivat kutsumuksen vastaan, sitä paremmin, koska he jo olivat leiponeet leivoksensa ja valmistaneet makeisensa sekä koonneet kermaa voiksi.

Sillä ajalla oli tuolla kotona hirmuinen hyöriä ja pyöriä; Elsa muori oli liikkeessä kuin "ikiliikkuja" ja kulki läähättäen huoneesta huoneeseen, sillä, huolimatta mistään herrastavoista, piti häät kuitenkin vietettävän maan tavan mukaan. Suuri sali verhottiin sen tähden liinavaatteilla, jotka vielä kaunistettiin kukkakiehkuroilla ja sepeleillä, tehdyt tunturi maailman puksipuista, puolanvarsista, ja tuhansilla kukilla, näillä hienosti tuoksuvilla kukilla, jotka kasvavat tuolla ylhäällä kallioiden keskellä, ikään kuin osoittaaksensa, miten heikkous yksinkertaisessa kauneudessaan kestää kaikki ja elää sielläkin, missä voima murtuu ja käy tyhjäksi. Kattoon pitkän pöydän päälle kiinitettiin telta, joka riippui alaspäin syvine ja monine poimuineen ja jota myös kaunisteltiin kukilla, jota paitsi suunnattoman suuri seppäle ja kruunu riippuivat morsiamen aseman kohdalla.

Häät pidettiin sunnuntaina ja jo lauantai-iltana olivat kaikki soittoniekat valmiina Yrjö Kjellssonin luona ja tervehtivät ihanilla säveleillä häävieraita, jotka nyt kaikin miehissä jo saapuivat hääpaikalle seuraavana päivänä sieltä sitten kirkkoon kulkeaksensa. Luonnollista on, että heitä nyt heti kestettiin, mutta oikea syy, jonka tähden he näin varhain tulivat, oli se, että tänä iltana piti annettaman tuliaisat. Nyt kokoontui summaton määrä ruoka-aineita, kaikki maukkainta ja parhainta laatua, mitä oli voitu kokoon saada, jonka joukossa myös huomiota puoleensa veti niin sanottu häävoio sokeritoppain näköisen muotonsa ja kaikkien noiden ruusuksiansa tähden, jotka kaunistivat sen pintaa.

Sunnuntai-aamuna lähti joukko liikkeelle, ensin hevoisinensa soittajat, pari nuoria renkiä, jotka istuivat satuloissansa kuin kiini naulatut ja soittivat viuluillansa, huolimatta noiden iloisten luontokappaleiden kaikista vehkeistä ja heiskauksista. Itse Ole Bull olisi semmoisessa tilassa huonosti menestynyt; mutta tässä ei mitään haittaa tullut, koska soittajat olivat tottuneet ratsastamaan ja samassa viulua soittamaan — harjoitus, jota koettamaan sopii kehoittaa semmoista taidetta rakastavaa yleisöä, joka samassa kaipaa liikuntaa.

Kirkko oli lattiasta kattoon saakka lehdillä verhottu ja kukka köynnyksiä riippui penkkirivien yltymäri muodostaen kaaria käytävään yli. Tuskin löytyy mitään muuta, joka olisi niin todellakin maalaisen tapaan kaunis, kuin kirkko, joka on tällä tavalla kaunisteltuna kuin morsian ja valoisa, iloinen ja pyhä kuin morsiamen mieli. Koko matkue astui alas hevosten selistä, he kun olivat ratsastaen kulkeneet, morsian ja kaikki muut naiset viistosatuloissa, kaunistetut punaisilla, sinisillä ja keltaisilla rimsuilla ja tupsuilla.

Ingalla oli ylevä musta hevonen, voimasta ja vireydestä oikein hypähtelevä, ja tuo suloinen, ihana neito, vyötäisiltään hoikka ja solakka kuin vitsa ja jäntevä kuin raitis ruoko, istui niin keveästi, niin reippaasti satulalla, että kukaan ei juuri mielellään olisi suonut hänen sieltä maahan astuvan ja tulevan muiden ihmisten kaltaiseksi. Tämä tapahtui kuitenkin, ja nyt kulki morsiuspari ja koko seura kirkkoon, edellensä nuo kelpo soittajat, jotka kaikkia viuluinsa kieliä ankarasti kihnaton synnyttivät oikean metelin Jumalan huoneessa morsiusparin kunniaksi.

"Miten hän on kaunis!" kuiskivat melkein kaikki miehiset katselijat, "ja miten hän on sievä!" ajatteli jokainen nainen, kun Inka astui kirkkoon ja sijoittui kirkon perälle kuoriin.

Viimeinkin loppui saarna, jota todellakin harvat tarkkuudella kuuntelivat, sillä juhlallisuus, tuo sievä morsian ja se mitä tuleva oli, vetivät puoleensa kaikkien mielet.

Pappi astui alttarin eteen ja nuoret morsiusneidot levittivät suuren silkkihuivin sulhon ja morsiamen ylitse, ja Inka ja Olli vihittiin yhteen Jumalan ja maailman edessä. Ingan vastaus "tahdon" kaikui niin lempeästi, mutta kuitenkin niin selkeästi, että siitä oikeastaan ei voinut tietää, tulisiko Olli vai hänkö perheen haltijaksi; tuntui siltä, kuin jos he molemmat tulisivat siinä yhtäläisiksi valtiaiksi — ja niinhän pitää olemankin.

Kirkossa, joka oli ihan täynnä väkeä, oli hirmuisen kuuma. Kesäkuun aurinko lähetti säteitensä pienen akkunaruuutujen lävitse ja paistoi lämpimästi kaikkiin noihin lukemattomiin kuolonsepeleihin, jotka kaunistivat patsaita, kadonneen onnen katoavina muistoina; se herätti siis todellakin iloa, kun soittoniekat taas antoivat poislähdön merkin ja morsiusjoukko kulki kirkosta pitäjään tupaan "leipäinjakajaisille." Tämä kuului maan tapaan. Oli nimittäin monta eri lajia leipiä: herneleipiä, keltaisia

kuin vaksi, mutta karvaita niiden syödä, jotka eivät pitäneet niitä kovin erinomaisina, ohraleipiä, vierreleipiä, vohveleita ja voileivoksia yhteen pantuina ja näitä jaettiin koko kirkkoväelle, joka sen tähden tunkeentui pitäjään tupaan melkein samoin kuin Tukholman asukkaat kuninkaallisen näytelmähuoneen piletiaukolle silloin, kun neiti Lindiä siellä saatiin kuulla.

Tätä jakamista kesti kauan, mutta viimeinkin se loppui; nuori mies nosti kauniin morsiamensa satulalle ja koko matkue lähti taas liikkeelle musiikin sävelten kaikuessa.

Kotona oli jo pihalla koristettu pöytä, jolla jaettiin virvoituksia ennen kun mentiin hääsaliin ja tuohon juhlallisesti kaunistettuun ruokapöytään, johon kaikki sovitettiin arvonsa mukaiseen järjestykseen, niin kuin tapa oli semmoisissa tilaisuuksissa. Ateria oli aivan puhdasta pohjoismaalaista laatua; siinä oli tarjolla runsaasti liharuokia ja kaikenmoisia erinomaisia ruokalajia, joita Elsa muori oli keksinyt; olipa niin "oivallisesti," että jokainen ihminen hartaasti toivoi; että päivälliseltä jo päästäisiinkin, joka viimein tapahtuikin.

Sitten asettui morsian ja sulho rinnakkain ja nyt oli vieraiden vuoro astua esiin lahjoinensa, joiden joukosta etenkin mainittakoon, että morsiamen äidin tuli antaa uusi ja kiiltävä tinainen malja, jonka jälkeen morsiamen veli, Yrjö, astui esiin ja antoi jonkun satamäärän riikintaalareita rahaa ja kaksi eläintä, jotka he itse saivat valita mielensä mukaan; kaikki lähimmät ja etäisimmät sukulaiset tulivat järjestyksessään ja viimein nuoriso, tuoden lahjansa, joista pienin oli kaksi riikintaalerialia eräältä rengiltä ja yksi taaleri eräältä piikatytöltä, kaikki pankossa, useimmat hopearahoissa.

Tämän tuotteliaan juhlamenon jälkeen tarjottiin taas pienempiä ruokalajia, kaikenmuoisia semmoisia, jotka hyvin maistuvat makeilta ja tuntuvat keveiltä tämmöisen oivallisen päivällisen jälkeen. Nyt alkoi tanssi; se loppuu piiriä tanssimalla morsiamen kanssa ja meillä on siis syytä katsella häntä kyllin tarkoin ennen kun kaikki loistavuus häviää. Huomiomme parhaiten kiinnittyy hänen pääkoristeeseensa. Ingan silkkihienot, vaalean ruskeat kähärät ovat käännetty ylös laskokseen, niin että pää on kasvanut koko joukon korkeammaksi, siihen on sitten laskettu paksusti kullattu morsiuskruunu monine mitalleineen ja molemmin puolin suurine kukkakiehkuroineen, tehdyt viheriöistä, punaisista ja suurista kiiltomessinkisistä ruusuista; näistä koristuksista käyvät helminauhat ja vitjat; riippuen kierroksissa hiusten rajalla. Muuten on hän vaateitettu mustalla silkillä, leveine, vaaleanpunaisine ja valkeine nauhoineen vyötäisillä; hänellä on myös kultakello, kultavitjat ja kalleuksia ylen määrin, jotka kaikki Elsa muori on hankkinut kaunistuksensa lempilastansa.

Soittoniekat ovat virittäneet viulunsa, kihnanneet sompaansa kokonaiseen hartsikappaleeseen, joka on kimitettyä viulun kaulan takapuolelle ja alkavat vetää säveleitä, potkien tahtia molemmilla jaloillansa, niin että se kuuluu juuri kuin jos neljä henkeä puimalla toimittaisi mukasoittoa. Tanssi alkaa.

Tuo morsian raukka koristuksineen ja sulho ovat nyt tuomitut tanssimaan joka ainoan häävieraan kanssa, aina vanhimmista ukoista nuorimpiin poikiin saakka, mutta näitä paitsi on vielä useita, jotka haluavat tanssia, ne ovat niin sanottuja "maitotallukoita" — maitotyttöjä, — jotka illalla kahdeksan aikaan ovat tulleet tuomaan maitoa tuliaisiksi koko kylästä ja vielä etäänpääkin. Heitä ei ole vielä ennen kutsuttu, mutta nyt heitä pyydetään tanssiin; ja kun sellaisia tuliaisia tuodaan aina jokaisena iltana niin kauan kun häät kestävät, pitävät tämän edun, "maitotallukkana" käymisen, kaikki seudun piiat vuorottain, käyden kukin iltansa häätalossa, saadaksensa tanssia.

Tanssia kestää valkoiseen päivään saakka, noin kello kahteen yöllä, ja silloin, kun pohjolan aurinko nousee ja kultaa valollansa koivumetsän ja Tunturikoski loistaa kuin kirkas hopea, linnut alkavat laulunsa ja kukat avaavat kasteisen kupunsa, vaikenee viulujen ääni ja kaikki laskeutuvat levolle, kootaksensa voimia seuraavan päivän tanssin rehkinän varaksi.

Lepo ei kuitenkaan ole pitkälinen; nuo väsymättömät soittoniekat ryhtyvät taas työhönsä ja nyt on "pitkätanssi" alkava. Nuoriso vaatteuttaa itsensä niin eriskummaiseen vaatteukseen kuin suinkin tilaisuus myöten antaa ja keksintäkyky riittää muodostamaan ja sitten kulkee koko hääjoukko huutaen ja laulaen, peltiä ja padansankoja mukasoitoksi rämistellessä kaikkiin kylän taloihin, joissa tavallisesti ollaan valmiita vastaan ottamaan. Sillä tavalla lähti nyt joukko Yrjö Kjellssonin talosta Nordhallin kylässä ja jatkoi kulkuansa kaikkiin kylään kuuluviin taloihin, jotka ovat pitkissä riveissä vuoren rinteellä. Joka paikassa, jokaisessa tuvassa varrottiin siksi, kun tuo kummallinen, ikään kuin kissannaukujaisia pitävä seura saapui ja sitten kun se oli tapahtunut, pyysivät ne, jotka tuvissa asuivat, heitä ottamaan muutamia pyörähdyksiä; se oli luonnollista, että silloin taas nuo väsymättömät viuluniekat alkoivat säännöllisemmän soittonsa, jonka mukaan sitten tanssittiin joka ainoan ukon, jokaisen eukon, naisen ja tytön, vieläpä semmoisten lastenkin kanssa, jotka juuri olivat oppineet kävelemään. Kaikkien piti saada vähän "pyörähtää" ennen kuu tuo iloinen seura, sitten kun talon kaikki asukkaat olivat myös "leivänjakajaisista" osallisiksi tulleet, lähti taas seuraavaan taloon meteliänsä jatkamaan. Tämän pitkän tanssin jäljestä, jonka tähden Nordhallissa täytyi kulkea noin puolen penikulmaa edes ja takaisin, eivät vieraat kuitenkaan olleet niin väsyneitä, että he eivät olisi tanssia jatkaneet vielä yöhön asti. Jokin lepoaika oli kuitenkin välttämätön, sillä tiistaina seurasi emäntäkesti. Ollin täytyi erota täksi päiväksi

Ingastansa, sillä hänen tuli erityisessä huoneessa nauttia juomia miesten kanssa ja Inka kestitsi varsinaisessa häähuoneessa naisväkeä. Tällaisissa tilaisuuksissa juodaan tavallisesti vähän liiaksikin, ja Yrjön, niin kuin kaikkien raakaluontoisten, oli hauska katsella juopuneita ihmisiä; mutta tämä ei kuitenkaan nyt menestynyt oikein täydellisesti, sillä Ollin olento oli sellainen, että juuri kukaan ei mielellään unhottanut itseänsä hänen läsnä ollessansa — ja siis päättyi päivä jotenkin rauhallisesti, vaikka iltamalla jotkut naapurukset istuivat keikkulaudoilla ja jaarittelivat keskenänsä, tietämättä oikeastaan mistä kysymys oli. Päivä kuitenkin loppui, ja jos aurinko sinä iltana näki tusinakunnan enemmän semmoisia ihmisiä, jotka eivät tietäneet mitä he tekivät, ei se kuitenkaan punastunut enempää kuin tavallisesti, sillä ihmiset käyttävät itsensä usein tuhmasti, olematta sen tähden kuitenkaan niin iloisia kuin Inka Kjellintyttären häissä.

Keskiviikko on kuitenkin jo viimeinen päivä naineille vieraille; vielä on kuitenkin jäljellä yksi juhlallisuus, nimittäin kun "korjataan pois hapan paisti." Kaikki tuosta mahtavasta kestitä jääneet luut ovat nimittäin pannut sopiviin astioihin ja ne kannetaan nyt juhlallisessa saatossa, soittoniekat edellä ja koko hääjoukko jäljessä, jollekin aukealle paikalle metsään, jossa on joku erinäinen kallio tahi suuri kivi. Tälle kivelle ladotaan kaikki luut ja sytytetään sitten suuri valkea niitä polttamaan. Tällä ajalla väki käy suureen piiriin ympärille ja tanssii tuota palavaa luukasaa kiertäen siksi kunnes se on loppuun palanut; tätä viimeistä juhlaa seuraa taas kestitseminen, joka kestää siksi kun häätalossa syödään päivällistä. Kun sitten kaikki ovat asettuneet lepoon ja rauhaan, astuu ensin sulho esiin ja antaa jokaiselle miehelle tupakalla täytetyn savipiipun jäähyväislahjaksi ja hänen jäljessänsä tulee morsian lahjoineen. Tässä ovat nyt ne nenäliinat, ruokaliinat ja kaulahuivit, joita Inka niin ahkeraa oli kutonut kaiken talven.

Kun Inka nyt viimeisen kerran kotona ollessaan astui äitinsä eteen kiittääkseen häntä kaikista lapsuutensa päivistä, nuoruutensa iloista, rakkaudesta, uskollisuudesta ja rauhasta — kun hän ojensi hänelle lahjansa, oivallisen kakun, kiedottuna liinaan, joka oli sidottu ruusullisella silkinauhalla, niin koki hän vieläkin hymyillä, mutta kuitenkin vierähti suuri kyynele tuolle ruusuiselle siteelle silloin, kun hän kumarsi päätänsä ja äänetönnä antoi lahjansa. Elsa eukko nousi ylös — tuo muutoin niin iloina, voimakas ja terve eukko vapisi kuin haavan lehti — ja sulki tyttänsä syliinsä. "Jumala siunatkoon sinua, lapseni!" kuiskasi hän nyyhkien. "Älä unohda äitiäsi, kun panet jalkasi oman pöytäsi alle!"

"En koskaan, en koskaan, äiti; en koskaan minä unohda sinua!" lausui Inka. "Mutta," lisäsi hän, "jos sinun tulee täällä olosi vaikeaksi, niin tule meidän luoksemme tuntureille!" Koko seurassa ei ollut ketään, joka ei olisi tuntenut juhlalliseksi tuota hetkeä, jona vanha side on revittävä sen tähden, että uusi on sidottu. Inka jatkoi kulkuansa ja lahjoittamistansa ja kaikkialla näki hän, miten paljon hänestä pidettiin, miten vastahakoisesti hän laskettiin kylästä pois. Ilta tuli ja vieraitten tuli lähteä, ja jokaista heistä seurasivat soittajat vähän matkaa tietä myöten vanhojen viimeiseksi huviksi.

Nuoriso ei vielä kuitenkaan lähtenyt, vaan jäi häätaloon ja tanssi koko yön, niin että torstai-aamuna aurinko nousi ja oli jo korkealla taivaalla, ennen kun soittoniekat viimeinkin saivat soittaa tuon iloisen joukon pois talosta, johon taas tuli rauha ja hiljaisuus.

"Jumalan kiitos, että me taas olemme yksinämme!" lausui Inka sitten kun viimeiset vieraat olivat lähteneet; "tiedätkö, Olli, että tämä juhla ei ollut minusta läheskään niin iloista kuin olin sitä kuvitellut; minun täytyy kuitenkin erota kotoa. Tiedäthän, että sieltä, missä on lapsena elänyt, missä on leikkinyt lapsuutensa päivinä, sieltä eroaa ihminen kuitenkin vastahakoisesti ja murheella."

Olli syleili pientä vaimoansa. "No, rakas Inkani, onhan meillä uusi koti tuolla ylhäällä tuntureilla ja jos sinä tahdot, niin voihan äiti muuttaa myöskin meidän luoksemme sinne, sillä minä en usko, että hän täällä viihtyy."

"Näetkös, Olli," keskeytti Inka, "Yrjö näyttää semmoiselta kuin paha omatunto ja ... ja ... huomaitkos, että Kosken Anna oli ainoa kaikista tytöistä, joka ei tullut tänne minun häihini; tässä varmaankin on onnettomuus tulossa ... muuten ei hän olisi ollut poissa minun häistäni, sillä vanha ystävyys ei ruostu, niinhän sanotaan."

"Annako? Niin ... se on totta; häntä minä en nähnyt. Muuten oli täällä paljo tyttöjä, maitotyttöjä ja muita oikein kelpo parvi, niin että hän kyllä saattoi olla täällä minun huomaamattanikin. Tuollaisissa ijankaikkisissa kemuissa tulee pää oikein sekaantuneeksi ja tuollainen alituinen, yhtä mittaa monta päivää kestävä viulujen pirinä saattaa pään oikein pyörälle; minä olen kiitollinen päästyäni tuonne ylös tuntureille, siellä on tyntä ja hiljaista järven rannikolla, ja vaikka tupa on pieni, mahdumme me kuitenkin hyvin siihen."

Muutamia päiviä häiden jälkeen seisoivat hevoset valmiiksi satuloittuina rapun edessä. Yrjön oli erään tärkeän toimen tähden täytynyt matkustaa pois kotoa, ja ainoa, joka siis jäi kotia, oli Elsa muori, joka vanhuutensa tähden ei voinut lähteä mukaan, mutta joka lupasi niin pian kuin järvet ja sammalet ennättäisivät käydä jäähän, tulla ja viipyä nuorten luona yli joulun.

Nuo kolme henkilöä ratsastivat siis metsiä myöten ylös tuntureita kohden, Olli, Inka ja vanha Juhon leski, Ollin äiti, joka laihana ja hoikkana istui satulassaan yhtä lujasti kuin muutkin. Muutamia renkiä kuormia kantavine hevosineen, morsiuslahjoja kuljettaen, seurasi jäljessä.

Oli kaunis ja lämmin päivä, linnut lauloivat tuossa synkässä mäntymetsässä, jossa yltä ympäriinsä löyhkäili tuore honganhaju, siellä ja täällä koputteli tikka nokallansa kuivuneita mäntyjä, jotka seisoivat alastomina nojallansa kallioiden välillä; mutta paljon korkeammalle puiden latvoja kohoutuivat tuntureiden lumihuiput ja sadottain kristallikirkkaita puroja porisi metsässä, hakivat tiensä noiden moniin mutkiin kiertelevien puiden juurien lomitse, huuhtoivat marmorijärkäleitä ja muodostivat putouksia, jotka vaahdoten ruiskuttivat vettä somerikkoon.

Molemmat äsken naimisiin menneet ratsastivat kauan äänettöminä toinen toisensa rinnalla; he näyttivät ajatuksiinsa vaipuneilta. Viimein naurahti Inka ja lausui: "Olli, me ajattelemme nyt ihan samaa." Olli naurahti myös, mutta loi silmäyksensä taivasta kohden. "Niin," lisäsi vielä Inka, "niin, sinä ajattelet niin kuin minäkin ja kiität Jumalaa, joka on kaikki tehnyt niin ihanaksi ja kauniiksi ... etkö niin?"

"Niin, Inka, me emme voi Jumalaa kiittää kyllin siitä, että hän on antanut meille terveen tahdon ja puhtaan tahdon sekä ihanan maansa asuaksemme."

Matka kesti kauan; vasta iltasella ennättivät he tuota kiertelevää vuoripolkua pitkin Ollin avaroille aloille. "Elä luule, Inka, että täällä on niin hyvää minun luonani kaikki kuin siellä alhaalla Nordhallissa," lausui Olli, "mutta eihän se haittaa mitään, sillä oletan sinä tyytyväinen semmoiseen kuin meillä on?"

"Olen, rakas Olli, elä huolehdi siitä," kuului vastaus, mutta siitä huolimatta ei Inka kuitenkaan voinut olla uteliaisuudella katselematta eteensä ja itsekseen toivomatta, että tupa ei kuitenkaan olisi liiaksi kurja; mutta hän oli jo kauan sitten ajatellut olevansa uudessa kodissaan ja hän oli valmis tyytymään semmoiseen tupaan, millainen Ollilla oli hänelle antaa.

Viimeinkin pääsivät he tuon pienen järven rannalle. "Mikä tuo on? Asuuko täällä muita kuin sinä?" kysyi Inka kun hän näki pienen, siistin, punaiseksi maalatun rakennuksen valkeine akkunautoineen ja viheriöine puitteineen olevan edesssänsä järven toisella rannalla ja kuvastuvan kirkkaasen veteen.

Olli oli tarkkuudella ja ikään kuin epäillen tarkastellut nuorta vaimoansa, mutta kun hän näki hänen iloisesti hämmästyneen, muuttui hänen muotonsa iloisemmaksi. "Se on sinun ja minun tupani, näethän, minä olen rakentanut sen sinulle, sinua varten ... tyydytkö asumaan siellä?"

"Tyydyn, tyydyn, oi niin kaunis ja sievä, rakas Olli, kiitos, Olli kultaseni; oi noin sievät akkunalaudat ja viheriät puitteet, oi miten tuo on kaunis!" Niin leperteli Inka kuin lapsi koko loppumatkan, mutta tuskin oli hevonen pysähtynyt, kun hän jo oli maassa ja kiirehti huoneisiin. Kaikki oli oikein talonpojan tapaan, mutta katsohan, tuolla ullakolla oli pieni kammari varustettu Ingan puoleksi hienomman makuuainin mukaan.

"Oletko nyt tyytyväinen ja pysytkö tyytyväisenä, Inka?" kysyi Olli ja syleili iloista vaimoansa.

"Olen, olen; minä olen ja pysyn tyytyväisenä sinun kanssasi ja tuvan suhteen nyt ja koko elinaikani."

"Jumala siunatkoon sinun tulosi, rakas, armas, hyvä Inkani!" kuiskasi mies ja painoi sydämellisen suudelman noille ruusuisille huulille.

Huvimatkailija.

Erään järven rannalla Kentissä on kaunis maatila, joka, siihen aikaan kun meidän kertomuksemme alkaa, kuului sir Edward Ellisille. Hän oli silloin jo iäkäs mies, mutta hän oli koko ikänsä elänyt naimattomana ja oli nyt siis todellinen "vanhapoika." Vanhainpoikain säädystä on se omituista, että sen jäsenet tottuvat erityisiin tapoihinsa, joita he eivät tahdo jättää. He vaatettavat itsensä omalla tavallansa, syövät omaan tapansa, nukkuvat sillä ajalla, jolloin ketkään muut eivät nuku ja antavat aatteiden kaivaa sieluunsa niin syviä juovia, että ne vaativat oikean sulun, jos heidän joiinkin tavoin täytyy olla yhteydessä toisten kanssa. He tulevat, niin kun he itse mielellään väittävät, "itsenäisiksi miehiksi," taikka, jos muut saavat asiasta arvostelunsa antaa, "kummallisiksi patruuneiksi." Sellainen mies oli sir Edward Ellis, itse Englannissa kummallinen mies, joka merkitsee, että hän kaikissa muissa maissa oli jotenkin käsittämättömän eriskummainen olento.

Hän oli elänyt monta, monta vuotta yksinänsä tilallansa kammaripalvelijansa, pöydänkattajansa

kanssa, sanalla sanoen miehen kanssa, joka toimitti kaikki tehtävät, mitä palvelijalla saattaa olla, nimittäin tuon pitkän Juhon kanssa, joka punaisessa liverissään (palvelijapu'ussaan) hoikkine ja koukertelevine ruumiineen näytti itä-intialaiselta kravulta. Sir Edward Ellis ei käynyt milloinkaan matkoilla; hänen oivalliset hevosensa seisoivat tallissa, juoksivat laitumella eivätkä tehneet mitään, niillä oli yhtä hyvät laiskanpäivät kuin milloinkaan jonkun pääkirkon pispalla tahi pastorilla. Sir Edward ei niitä milloinkaan käyttänyt, vaan istui huoneessansa, jossa hän tutkisteli vaakunatiedettä ja hänellä siis alituisesti oli vaakunakirja kädesssänsä, saadaksensa selvän kaikista niistä jalopeuroista, tähdistä, pölkkyistä ja ruusuista, jotka merkitsevät niin paljon ja niin vähän tässä maailmassa. Syy, jonka tähden hän näin oli mieltynyt vaakunatieteeseen, oli se, että hän, Jumala yksin tietää minkä haarojen kautta, oli keksinyt olevansa sukua Stuartien, Lancasterien ja Howardien ynnä monien muiden heimoille ja su'uille, joissa hänellä oli esi-isiä ja äitiä, serkkuja ja tättiä, mitkä pöyhkeilivät vaakunoillansa hänen avaralla sukutaulullansa. Miten on tiettyä, on ihmisiä, jotka koko ikänsä taukoamatta lukevat samaa kirjaa kannesta kanteen, vuodesta vuoteen. Minä en tarkoita tässä Raamattua, jota kyllä sietää lukea niin kauan, vaan aivan yksinkertaisia ihmisellisiä kirjoja, semmoisia kuin esimerkiksi Cookin matka maan ympäri, jota minun tietääkseni eräs vanha maapappi tutki kaksikymmentä vuotta. Minä olin vielä silloin poika, kun mies istui ja luki Cookin matkaa, minä pääsin ylioppilaaksi ja tulin kotiani yliopistosta, ja vielä istui hän ja luki Cookin matkaa — minä menin tervehtimään ukkoa, mutta tulin sopimattomalla ajalla, minä häiritsin häntä, sillä hän luki Cookin matkaa ja huvitteleiksi parhaimmalla tavalla Unalaschalla tahi jollakin muulla venäläisellä repositaarella.

Samalla tavalla oli sir Edward kolmekymmentä vuotta lakkaamatta tutkinut vaakunatiedettä ja nimenomaan opetellut saksankieltä, lukeaksensa Gattererin vaakunatiedettä, joka on pääteos, josta saadaan selvä "vaakunakirjasta," "tinctureista" ja kaikista muista tuohon aimo tieteeseen kuuluvista seikoista. Hänellä ei siis koskaan ollut aikaa nauttia luontoa; kukat tuoksuvat puutarhassa, puut puistossa suhisivat, mutta sir Edward pysyi huoneessaan, paitsi yhden kerran joka kesä, silloin kun hän lähti ulos ja katseli, miten hänen vaakunansa — nelijakoinen kilpi, punaisella, sinisellä, keltaisella ja viheriällä pohjalla, valkea risti punaisella pohjalla, keltainen tähti sinisellä ja sininen risti keltaisella sekä punainen ruusu viheriällä pohjalla — kukki suurella penkereellä puutarhassa, johon puutarhuri puksipuuaidan ympäröimään paikkaan kukkia istuttamalla oli sen muodostanut.

Tämä oli pian sanottu ainoa kerta, kun hän kävi ulkona viheriässä luonnossa, muuten istui hän huoneessaan, käveli ja jaloitteli sukusaleissaan.

Mutta kuitenkin lienee tämä monivuotinen tutkiminen viimein jotenkin tullut ikäväksi, koska eräänä sateisena syysaamuna, kun pitkä Juho tuli sisään kahvitarjottimiseen, kääntyi sir Edward punapukaiseen palvelijaansa päin ja lausui: "tänään sataa."

"Niin, aivan hirmuisesti, ja nyt onkin Lokakuun seitsemäs päivä."

"Ota alas korkeasti autuas kuningas," lausui sir Edward, "ja anna tehdä taulua varten laatikko!"

"Hänen majesteetinsa kuningas Kaarlo ensimmäinenkö, jalo ja kaivattu muistossa?" kysyi Juho suuresti ihmetellen.

"Niin ... ota myös tämä kirja ja vie se vaunujen laatikkoon, laita kuntoon myös minun vaatteukseni ... hevoset olkoot matkaan valmiina kello kaksi rapun edessä!"

Pyrstötähti toisinaan koskee pyrstöllänsä meidän katoovaista maata ja silloin se tästä tapauksesta tulee jotenkin hämmästyneeksi, mutta koko maa ei voi tulla niin hämilleen kuin pitkä Juho silloin, kun hän useita vuosikymmeniä jo palveltuansa sai kuulla sir Edwardin lähtevän matkalle.

"Sir lähtee siis matkalle?" kysyi hän.

"Niin ... matkalle," kuului vastaus.

Kello löi kaksi ja vaunut olivat rapun edessä, tuo suuri kirja kannettiin alas ja laskettiin vaunujen laatikkoon (se oli vaakunakirja), Kaarlo ensimmäisen muotokuva, laatikkoon sijoitettuna, asetettiin etupuolelle, ja nyt tuli sir Edward tavallisessa yönutussansa ja ainoastaan viitta olkapäillä, istui vaunuihin ja lausui tilanhoitajalle, joka suuresti ihmetellen seiso i astuimen vieressä ja vartos i saavansa joitakin käskyjä: "pöydällä on kirje." "Aja!" Vaunut alkoivat vieriä ja pitkä Juho nyykäytti palvelusväelle, sillä hän oli sanonut heille, että hän uskoi sir Edwardin menevän kilparatsastuksia katsomaan lähimpään kaupunkiin.

Matka tuli kuitenkin pitemmäksi, se kulki eräisen merikaupunkiin, ja seuraavana päivänä kello kaksitoista meni sir Edward pitkän Juhon seuraamana ja kuningas Kaarlo ensimmäinen ynnä vaakunakirjansa mukanaan eräisen sievään laivaan, joka oli satamassa ja johon tavarat olivat kuljetetut.

Tuskin oli hän ennättänyt laivaan ennen kun ankkuri nostettiin ylös, purjeet levitettiin ja laiva lähti merelle sillä aikaa kun pitkä Juho asetti Kaarlo ensimmäisen kuvan sir Edwardin kajutan seinään. Juho tiesi hyvin, että ei maksanut vaivaa kysyä, mutta hän luuli, että laiva tekisi pienen kierroksen ja pian laskisi rantaan, sillä se oli jotenkin varmaa, että sir Edward ei tekisi pitkiä matkoja. "Hm," jupisi pitkä Juho, "hm, hm."

"Mitä se on?" kysyi sir Edward.

"Mihin mennään, sir?"

"En tiedä."

"Ettekö tiedä, sir, mihin laiva on menevä?"

"En."

"Hm ... hm..."

"Sinä olit itse laivalla minun lippuni kanssa," muistutti sir Edward.

"Minä kirjoitin: 'allekirjoittanut tahtoo seurata mukana laivalla ja nousta maalle siellä, mihin te ensikerran laskette rantaan. Edward Ellis.'"

"Hm, hm, me menemme merelle."

"Niin menemme, minä näen sen ... mene!" Juho meni ja hänen herransa jäi selailemaan vaakunakirjaansa.

"Mihin mennään?" kysyi Juho eräältä vanhalta matruusilta, jonka hän sattui kohtaamaan.

"Mihinkö? niin me menemme Itä-Intiaan."

"Itä-Intiaanko?" kysähti Juho niin hämmästyneenä, että hänen punainen pukunsa oli vaaleta samalla tavalla kuin hänen omat laihat poskensäkin; "emmekö laske maalle ennen?"

"Laskemme Madeirassa ... ja S:t Helenassa sekä myöskin Kapissa."

"Madeirassa, siellä jossa viiniä kasvaa," jupisi Juho; "hm, tästähän tulee mukavaa."

Laiva kynti kuitenkin laineita. Juho sai nähdä delfiinejä, hajia ja muita kummallisia kappaleita vedessä, hän sai nähdä meren loiston käännepiirein välillä ja kuuman ilmanalan linnut sitten, jotka uhkamielisinä ja uljaina kiikkuivat mastojen päissä, mutta sir Edward ei ollut milloinkaan ulkona kannella, vaan oleskeli kajutassaan ihan juuri samoin kuin kotonansakin, vaakunakirjoineen ja Kaarlo ensimmäisen muotokuvan seurassa. Tuo ihana saari kohousi viimeinkin vedenpinnan yli ja kuvastui tumman sinistä, puhdasta taivasta vasten, jota etelässä kaunistaa ruhtinaallinen aurinko, levittäen kulta sadetta yli avaran meren.

"Nyt me olemme Madeirassa, laiva laskee rantaan!" virkkoi Juho varovaisesti herrallensa.

"Sijoita kuningas laatikkoon, muista kirja ja vaatteet," lausui sir Edward, jatkaen lukuansa juuri kuin ei olisi mitään tapahtunut.

Laiva oli tuskin laskenut ankkuriin ennen kun sir Edward astui ylös kannelle, maksoi matkansa ja kulki veneellä maalle. Siellä hänelle hankittiin huone, taulu ripustettiin seinään ja taas alkoi hän elämän samallaisen kuin kotonaankin.

Kun he olivat olleet Madeirassa ja asuneet Funchallissa muutamia kuukausia, kun sir Edward astui toiseen laivaan, — kysyi Juho, mihin matka piti; laiva oli matkalta Trondhjemiin.

Tultuansa Norjaan, muuttivat he maalle; mutta sir Edward alkoi nyt saada uuden aatteen, hän tahtoi nähdä maata ja hän päätti sen tähden matkustaa jalkaisin.

"Sir, sitä minä en voi kestää," lausui pitkä Juho, kun hän sai tietää herransa aikomuksen; "minä olen opetellut seisomaan, mutta kävelemään, kulkemaan, sitä minä en voi kestää, varsinkaan tuollaisessa mokomassa maassa."

"Etkö sinä pidä tästä maasta?"

"En, herra varjelkoon, eihän täällä kasva viiniä!"

"Pidätkö sinä enemmän Madeirasta?"

"En, vieläkö mitä!"

"Entäs Englannista?"

"Pidän, kuinkas muuten."

"Sinä matkustat Englantiin; minä jään tänne...!"

"Minäkö matkustaisin ilman teitä, sir!" huudahti tuo uskollinen palvelija melkein itkien.

"Sinä matkustat, minä jään tänne," kuului päättävä vastaus, josta ei käynyt mihinkään vetoaminen. Juho sai siis matkustaa takaisin Englantiin, ja sir Edward antoi sijoittaa tavaransa rattaille ja matkusti itse Ruotsin rajaa kohden; hän oli nyt seikkailuksilla ja seikkailuja hän kohtasikin.

* * * * *

Oli kauniina syysiltana juuri auringon laskun aika, kun Kosken Lauri oli pienine ruuhinensa Tunturijärven vastakkaisella rannalla. Ukko oli saattanut nimismiestä, joka oli käynyt torppia katselemassa, ja oli juuri kääntymäisillään takaisin, kun eräs kummallinen mies harmaassa hatussa ja lastinkinutussa korkeine saappaineen tuli tietä myöten ja viittasi hänelle. Tuo kummallinen mies näytti noin kuudenkymmenen vuotiaalta, harvoine hiuksineen, jotka pistäytyivät esiin harmaan hatun alta. Hänellä oli myös terävä, jotenkin kummallinen nenä ja pari kirkkaita, rehellisiä harmaansinisiä silmiä vilkkui oivallisimpain kulmakarvain välillä kuin mitä milloinkaan tavataan. Lauri ukko luuli hänen täydessä totuudessaan tontuksi, joka oli muuttomatallaan, ja eikä semmoista pientä noitaa ole hyvä vastustella. Tuo kummallinen mies oli jo tullut rannalle, asettautui ruuheen ja puhui muutamia käsittämättömiä sanoja sekä viittasi suoraan järven toiselle puolelle, jossa ukon pieni harmaa tupa siinsi koivumetsiköstä.

Lauri ukko ei oikein tiennyt, mitä hän olisi ajatellut; mutta sitten kun hän oli kovalla äänellä lausunut: "Jesuksen, minun vapahtajani pyhään nimeen," jolloin tuo eriskummainen mies veti suunsa hymyyn, mutta ei kadonnut, tarttui ukko airoihinsa ja soui voimakkaasti järven yli.

He pääsivät pian rantaan ja tuo vieras mies astui veneestä maalle ja meni tupaan.

Siellä seisautui hän kummeksien, kun hän näki edessään pienen iloisen eukon, joka toivotti häntä tervetulleeksi; mutta tämä ei kuitenkaan ollut se, joka veti puoleensa hänen huomionsa: akkunan ääressä, laskevan auringon punakeltaisten säteiden valaisemana istui nuori nainen ja katseli ulos tuota kääpiömaista pientä metsää huomaamatta tulijaa. Hän oli kaunis olento, vaikka hän oli vaalea ja laiha ja poskillaan oli tulinen purpuran hohde, vaikka huulensa olivat vaaleat ja otsansa valkea kuin marmori. Noin kolmen vuoden ikäinen lapsi istui leikkien lattialla ja hän näkyi olevan vanhan eukon lemmikki.

Ukko Lauri tuli myös huoneeseen ja nyt otti vieras esiin pienen kirjan ja alkoi sokertelevalla ruotsinkielellä kysellä: "onko huonetta; onko vuokrata huonetta; maksetaan hyvin?" Lauri ukko ymmärsi nyt, että vieras oli ihminen, ja arvasi heti, että hän oli yksi noita "engelsmanneja," jotka kaiket kesäkaudet asuvat Niklaksen talossa Skalstugassa ja kalastavat "angelelilla" tunturijärvissä. "Kuuletkos eukko, hän on varmaankin joku englantilainen, kyllä kai hän saa kammarin, jos hän niin haluaa," lausui hän ja samassa vei hän vieraansa porstuan peräkammariin, joka, huolimatta vaan perin kohtalaisesta laitoksestaan, näytti kuitenkin miellyttävän vierasta.

Niin oli sir Edward joutunut nyt oikeihin seikkailuksiin, ja tämä kuitenkin vaikutti jotakin hänen muuten niin väsyneeseen, niin äänettömään ja vanhoihin tapoihinsa vaipuneeseen sieluunsa. Täällä tuli hän varsin hyvin toimeen, sitten kun hän oli saanut tavaransa, jotka hän oli jättänyt jälkeen matkallansa, kun hän oli saanut taas kuvataulun, vaakunakirjan, pyssynsä ja vaatteensa. Vähitellen oppi hän puhumaan ruotsinkieltä taikka, oikeammin sanoen, jemtlanin kieltä, mutta hyvin huonosti, se on selvää; mutta kuitenkin ukko Lauri ja hänen vaimonsa ymmärsivät häntä hyvin, ja itse Annakaan, huolimatta vaaleudestaan ja noista katkeran surun piirteistä, jotka kuvautuivat hänen riutuneissa, mutta vielä sittenkin kauniissa kasvoissaan, ei voinut olla vähän hymyilemättä noille jotenkin kummallisille kieliharjoituksille. Muuten istui hän tavallisesti akkunan ääressä ja teki työtä; mutta hänelle ei ollut työ juuri minkään arvoista, sillä hänellä siihen ei ollut voimia eikä haluakaan. Ainoa, joka tuossa koko perheessä näytti iloiselta, oli pieni Yrjö, tuo poika, joka istui äitinsä jalkain juuressa lattialla silloin kun sir Edward tuli huoneeseen.

Anna raukka! Niin oli käynyt kuin Inka oli aavistanutkin. Jo Ingan häiden aikana hyljäsi Yrjö uhrinsa ja vältti siitä alkaen Koskitorppaa joka matkallansa. Sitä vastaan kävi hän usein Bergissä ja huhu tiesi, että hän menisi naimisiin tuon Viggen rikkaan tytön kanssa.

Mutta vähän aikaa sen jälkeen kuultiin, miten pieni lapsi itki tuolla tuvassa Kosken rannalla ja miten vanha eukko lauloi kehtolaulua viihdyttääksensä pienokaista.

Seuraavana kesänä istui usein iltasilla kalpea, kuihtuva nainen tuon matalan tuvan ulkopuolella ja silmäili ajattelematonna Tunturijärven tyynen veden yli. Hänen vaaleat hiuksensa olivat järjestämättömissä kähäröissä hänen otsansa ympärillä, lihat, melkein lävitse hohtavat kätensä lepäsivät toimettomina hänen polvillansa; hän näytti ajatuksiinsa vaipuneelta. Mutta viimeinkin avasi hän vaaleat huulensa ja lauloi huikaisevalla, selvästi soivalla äänellä seuraavat sanat, semmoisella säveleellä, joka tahtomatta tuli ulos hänen sydämestänsä.

Oi tule, veden neitonen,
Syliisi ota raukkanen,
Mua tuudi sini aalloilla
Ja raivon veden kuohuilla
Pyörteheissä.

Siks' kiikun sitten aalloilla,
Kun *hänen* saan ma kuolleena,
Puhtaaksi pesen sielunsa,
Ja valkaisen kuun valolla
Pyörteheissä.

Mutta kun tuo vaalea nainen oli laulanut laulunsa, seiso i aina eukko hänen selkensä takana ja herätti hänen unelmistaan, lausuen; "Anna, Anna, älä ajattele niin, muista lapsi raukkaasi!"

Silloin aina hymyili Anna ja meni äänettä tupaan, otti lapsen syliinsä ja suuteli siksi, kunnes se naurusuin nukkui hänen rinnallensa.

Sillä tavalla oli Anna elänyt hiljaista elämää siksi kun sir Edward tuli perheesen. Hän käsitti heti koko asian ja ensimmäisen kerran näytti siltä, että häntä miellytti joku ihminen. Hän istui usein pitkät hetket ja tarkasteli tuota kalpeata äitiä sekä leikitteli lapsen kanssa; oli juuri kuin jos Anna olisi ollut hänen oma lapsensa.

Sillä ajalla matkusteli Yrjö edes ja takaisin Nordhallin ja Viggen väliä, jossa viimeksi mainitussa paikassa tuo niin sanottu "Bergin rikas tyttö" asui. Tämä niin nimitetty tyttö ei kuitenkaan ollut enää nuori; monenlaiset luonteen virheet, etenkin hillitsemätön kiivaus ja vähää enemmän kuin tavallinen riidanhimoisuus olivat saattaneet hänen pelätyksi kotiseudullaan, ja vaikka rikkaus houkutteli yhden ja toisen ajattelemaan sinnepäin, pelästyivät he kuitenkin aina täyttä totta tekemästä. Tuo rikas tyttö ei myöskään katsonut hyväksi ottaa ketään köyhää poikaa, sillä "rikkaat rikkaita hakee" — mutta rikkaat olivat varoillansa. Ainoa, joka siis uskalsi kosia tuota ankarata kaunotarta, oli Yrjö, joka ei katsonut mitään muuta kuin rahoja ja joka otti vaimon ikään kuin välttämättömän pahan, josta kukaan ei voinut pelastaa. Bergin rikkaalla työllä, niin kuin tiedämme, ei ollut erinomaisia sielunlahjoja; mutta ulkonaisessakaan suhteessa ei hyvä Jumala ollut antanut hänelle esikoisen oikeuksia. Hänellä oli pitkä ja jyrkkäpiirteinen, hyvin miesmäinen ruumis, pistävästi merkilliset mustat kasvot ja mustat hiukset, jotka, tavallisesti epäjärjestyksessä, sykkärisesti peittivät pään ympäri. Tiedettiin myös kertoa, että koko tuo suku oli alkunsa tatarilaista verta ja polvi polvelta oli ollut tunnettuna raivomaisesta luonteestaan ja ylellisestä ahneudestaan; mutta nämä omaisuudet olivat tehneet su'un rikkaaksi ja Mertta oli, niin kuin häntä tavallisesti nimitettiin, Musta-Mertta, eli Viggen Mustan-Pekan ainoa perillinen.

Sinä talvena, jona sir Edward muutti asumaan ukko Laurin tupaan, meni Yrjö naimisiin Viggen Mustan-Merttan kanssa, ja silloinkin vietettiin häät, jotka kestivät kokonaisen viikon. Nuoripari muutti kotiinsa Nordhalliin ja eli niinkuin sellaisen parikunnan tulee elää, ilman rakkautta, ainoastaan oman hyödyn yhteen liittämistä, joka näkee tulevaisuutta tyydytyksi ainoastaan rahoilla. Yrjöllä ei ollut nyt enää muuta kuin kolme toivetta, ensimmäinen, että hän saisi perillisen, toinen, että Viggen Musta-Pekka kuolisi ja kolmas, että pian sen jälkeen Merttakin menisi kaiken maailman tietä, sillä hän oli jo saanut kokea niin paljon aviosäädyn onnea, että hän näki kaikista parhaaksi sen, jos se saisi kauniin lopun.

Sir Edward huomasi, että Anna oli nyt vieläkin hiljaisempi kuin ennen, että hän työskenteli vähemmän ja uneksi enemmän kuin ennen; hän kiinnittyi sen tähden vieläkin paremmin tuohon köyhään perheeseen. Vanhanapoikana ja rikkaana eläessään ei hän koskaan ennen ollut tilaisuudessa tutustua köyhien sisälliseen elämään, hän ei ollut ennen nähnyt, miten ilo ja tuska, nauru ja itku vaihtelevat toistensa kanssa noiden raukkain sydämissä. Sir Edward ei, sanalla sanoen, ollut milloinkaan ajatellut mitään muuta elämän varjopuolta kuin ikävyyttä; hänen oma elämänsä oli taulu, joka oli maalattu harmaalle harmaaksi, ja vasta nyt näki hän oikean värillisen taulun, jossa vaihtelevat kirkas auringon loiste ja synkät, mustat varjokuvat. Annan mieli tuntui hänestä semmoiselta kuin eräs vanhan mestarin kuvataulu, joka esitteli Betlehemiä yöhön varjottuna ja ainoastaan tuo johtava tähti loi siihen kiiluvan valonsa. Yö oli tuon tyttö raukan sydämessä; mutta kuitenkin loisti siellä ystävällinen tähti.

Sir Edwardissa oli tapahtunut kummallinen muutos; hän ei lukenut enää kirjojansa, tirkisti harvoin

vaakunakirjaansa ja tarkasteli tuskin milloinkaan tuota korkeata sukulaistansa Englannin Kaarlo ensimmäistä, vaikka se riippui hänen huoneensa seinällä kauniisti huolitellussa raamissaan; päin vastoin alkoi sir Edward kulkea ulkona, harjoitteli itseänsä ampumaan kuulia jäniksiin ja teiriin, siihen asti kun hän osasi ampua oikein, ja silloin tuli hän usein kotiin saaliinensa ja auttoi Laurin eukkoa laittamaan niistä ruokaa englantilaiseen tapaan.

Tuolla köyhällä perheellä oli hyvä aika siitä alkaen, kun sir Edward muutti siihen asumaan, sillä hän ei ollut likimainkaan semmoinen, joka säästää muutamia killinkejä enemmän tahi vähemmän, ja siitä hyötyi talous suuresti. Yhden ruotsalaisen riikintaalerin antaminen oli hänelle tyhjänpäiväinen seikka, mutta Laurin perheelle oli se jo hyvin suuri asia.

Kaikki tämä sekä samalla tuon hyvän ukon ystävällisyys teki hänen kaikkien suosikiksi, ja etenkin Anna kiinnittyi häneen samoin kuin hänkin oli Annaan kiinnittynyt, sekä pikku Yrjö, jota hän pitkätkä hetket kiikutteli polvillansa hyryellen "Rule Britanniaa" tahi jotakuta muuta englantilaista kansanlaulua, jota hän oli kuullut nuoruudessaan ja jonka unhottumattomat säveleet taas heräsivät hänen sielussansa.

Talvi kului, kevät tuli myöhään, lumikinokset kestivät kauan sulaa; mutta viimein, niin kuin ennenkin, melkein niin kuin yhdellä loihtulyönnillä katosi lumi, jäät irtautuivat rannoista ja virtasivat kolisten ja ryskyen koskesta alas, ja samassa oli maa viheriässä pu'ussa, puut vaatettuivat vaaleanviheriöiksi ja sinivuokot levittivät kukkavaippansa niityille.

Oli lämmin kesäkuun ilta; joitakuuta päiviä ennen oli pyryttänyt ja koko seutu oli ollut peitettynä lumella, joka valoi hopeatansa viheriälle maalle, mutta nyt oli lumi poissa ja koko luonto oli raitis, kuin lapsi, joka astuu kylmästä kylvystä, iloinen, rauhallinen, lämmin ja ihana, iloiten auringon paisteessa.

Anna istui tapansa mukaan tuvan ulkopuolella, katseli laskevata aurinkoa, ajatteli ja uneksi entiseen tapansa eikä kukaan häntä häirinnyt, mutta vanha eukko ja sir Edward, kumpainkin akkunastansa, pitivät tyttöä tarkalla silmällä, sillä tuo hänen laulunsa koskesta kuului niin kummalliselta ja voi siis hyvinkin tapahtua niin, että "hänelle pistäisi päähän jotakin," niin kuin eukko lausui, jos ei pidettäisi häntä silmällä. Tänä iltana oli hän taas tavallista synkempi, istui ja tuijotti järvelle päin, jota varjosti metsä, minkä taakse aurinko vaipui — taivas punotti ja vivahteli kullalta ja sinipunervalta, lempeä valo levisi tuon viljelemättömän seudun yli, jossa koski lepäämättä, pauhaten ja kuohuen syöksyi alaspäin kallioilta.

Silloin lähestyi tuolta järveltä liukuillen ruuhi, hiipien kuin kavala vihollinen tuossa synkässä metsän varjossa rantamalla. Anna katseli ajattelemattomana tuota ruuhaa, joka lähenei virran alkua, laskeakseen maalle toiselle rannalle, muuten sekä tavallisesti käyttämättömälle että sopimattomalle paikalle; tavallinen maallelaskun paikka oli ukko Laurin tuvan kohdasta. Mutta ruuhi ei voinut siellä päästä maalle, kevätvirta oli liiaksi voimakas antaaksensa sen pysähtyä äkkijyrkkäin kallioiden oheen; ruuhi kulki siis takaisin virtapaikkaan ja näytti aikovan lähestyä sitä rantaa, jolla tupa oli. Tämä kaikki kuvastui Annan synkissä silmissä, mutta se ei voinut vaikuttaa mitään ajatusta hänen sieluunsa, joka aivan toisia asioita mietiskeli, päin vastoin alkoi hän ensin hiljaa ja sitten yhä kovemmin laulaa pientä vanhaa lauluansa. Kun hän ennätti sanoihin:

Siks' kiikun sitten aalloilla,
Kun hänen saan ma kuolleena,

herätti hänen unelmistaan ankara huudahdus; hän katsoi ja näki veneen keikkuvan kosken virrassa. Hän oli kuullut tuon äänen ennenkin, niin, se oli Yrjö, joka huusi apua: "airo, Jumalan tähden, airo! Minä pudotin aironi," huusi hän ja koki jälelle jääneellä airolla turhaan ohjata ruuhaa, jota virta vei vitkalleen, mutta varmasti koskea kohden.

Anna hypähti ylös ja juoksi alas rantaan; mutta siellä ei ollut mitään ruuhaa, sillä Lauri oli itse mennyt omalla ruuhellaan järven toiselle puolelle; siellä ei ollut mitään pelastusta. Muuten olisi hän soutanut kuohuihin ja oman onnettoman henkensä uhalla pelastanut sen, joka armahtamatta oli syössyt hänen alas häväistyksen syvyyteen.

"Herra Jumala, auta, Anna, auta!" huusi tuo onneton ja kulki vastustamattoman virran mukana yhä kiireemmällä ja kiireemmällä vauhdilla putousta kohden; vielä kipinä toivoa ... jos hän ottaisi oivallisen hypyn, voisi hän kentiesi päästä Karhunkivelle! Hän sousi siis kaikin voimin vasemmalle puolelle; ruuhen nopeus kiihtyi, se ryntäsi eteenpäin hirveällä vauhdilla. Tuo kalpea mies teki työtä henkensä edestä, mutta se ei kuitenkaan onnistunut; ruuhi sivusi pelastuspaikan, keikahti nurin ja silmänräpäyksessä oli tuo kalpea mies mustine pursineen kadonnut syvyyteen.

Anna oli tuskassaan vaipunut maahan polvillensa ja tuijotti taivasta kohden ikään kuin hän olisi tahtonut saada sieltä alas äsken kirkastuneen tähden avuksi, — se oli kuitenkin liiaksi myöhäistä, kaikki oli mennyt, kaikki oli hiljaisena paitsi koski, joka yksitoikkoisesti ja synkästi kohisten jatkoi kulkuansa ja

viskasi pirstotun ruuhen ja Yrjön ruumiin kiehuvaan pyörteesensä.

Kun Anna näki, että ruuhi oli kadonnut ja siis kaikki oli lopussa, ryntäsi hän ylös houreissaan ja syöksyi rantaa kohden: "puhtaaksi pesen sielunsa," kuiskui hän itsekseen ja olisi heittäytynyt koskeen, jos häntä ei olisi siitä estänyt pari laihoja käsiä, jotka pitivät hänestä kiini. Anna katsoi taaksensa, se oli englantilainen, joka ystävällisillä eriskummaisilla silmillään katseli rukoillen häntä, niin että hän heräsi houreistansa, "Hän sai loppunsa, hän sai loppunsa, ja se tapahtui minun tähteni," lausui hän hiljaa ja työnsi laihoilla lävitse kuultaneilla käsillään liehuvia hiuksiansa; "se tapahtui minun lauluni tähden."

"Tule lapseni," sanoi englantilainen, "tule meidän kanssamme tupaan, se olisi hyvin väärin sinulta ... ei hänen tähtensä ... huono mies, huono mies." Sillä tavalla sai hän tuon tyttö raukan huoneesen, jossa pieni Yrjö työskenteli parhaiten kaarnaveneineen ja nauroi isoisesti kun äiti astui sisään. Mutta Anna tarttui lapseen, nosti hänen semmoisella voimalla, jota ei olisi voinut häneltä odottaa, ja puristi tuon ihmettelevän pojan syliinsä.

"Yrjö, Yrjö, älä ajattele pahaa isä raukastasi äläkä äiti parastasikaan! Pian olet sinä äiditönkin."

Tuo pienokainen ei ymmärtänyt, mistä kysymys oli, vaan hän alkoi itkeä katkerasti. "Niin, itke, Yrjö. Jumala suokoon, että minäkin voisin itkeä — itkeä ainoastaan — miksi lauloin minä koskesta, koskesta ja hänestä? hänestä? Sinun isästäsi, Yrjö?"

"Viihdy lapseni, viihdy," lausui Laurin eukko, "sinä selviät pian, ... jos sinä ja Yrjö tapaatte toisenne, sen tietää parhain Herra yksinään."

Tämän tapauksen jäljestä kuihtui Anna nopeammin kuin ennen, vähän ajan kuluttua ei hän enää voinut edes horjua entiseen tapaansa istumaan tuvan ulkopuolelle, katsellaksensa Tunturijärvelle, kun iltasumu tummekuvana leijui veden pinnan yläpuolella ja viimein katosi usvaan, joka pilvenä seiso kosken päällä; tämä tummekuva oli se, jonka Anna oli nimittänyt veden neidoksi ja tälle hän oli laulunsa sovittanut.

Annan täytyi pysyä vuoteessa; mutta mitä heikommaksi hän tuli, sitä tynemmäksi ja iloisemmaksi näytti hänen mielensä muuttuvan; hän oli ikään kuin kirkastettu, taivaallinen lempeä loiste levisi yli koko hänen laihtuneen olentonsa, joka, melkein lävitse hohtavana ja heikkona kuin hyötyoksa talvella, pian oli tomuksi raukeava.

Oli eräs ilta syksyn tullessa. Vielä oli englantilainen täällä, sillä Anna ja hänen lapsensa sitoivat hänen tähän paikkaan semmoisella voimalla, jota hän itse ei voinut selittää. Oli ilta, juuri auringon laskun aika, ja ulkona kasvavan koivumetsän löyhyväin haarain ja oksain häiritsemänä kuvautui punerva hohde tuvan valkeaan uuniin; koko päivän oli Anna ollut melkein tunnottomana ja äänettömänä, nyt lepäsi hän tuossa ja näkyi uinuvan epätasaisesti hengittäen. "Hän tekee loppuansa," lausui Laurin eukko, otti niukat liinavaatteensa ripustaaksensa akkunaan sitten kun Anna olisi loppunut. Nainen muistaa jokaisen pienenkin asian, mihin asemaan hän tullee; hän voi ajatella huntuhuvia silloin kun hän palaa rakkaudesta, voi ajatella kuollaksensa säädylisesti silloin kun hän kuolee ja voi ajatella mitä pikku seikkaa tahansa silloin, kun hän menettää kaikki.

Ei siis ollut ihmeellistä, että Laurin eukko muisti olevan tarpeellista panna lakana akkunan eteen ja, niin kuin hän näytti tekevän, tynenä laittaa kaikki järjestykseen, silloin kun syvin suru ahdisti hänen sisintä olentoansa.

Lauri itse ja sir Edward istuivat vuoteen ääressä; tuvassa oli hiljaisuus, ainoastaan pikku Yrjö, joka istui tuon hyvän englantilaisen polvella, nauroi veitikkamaisesti, kun hän näki, miten liipotin löi edes ja takaisin hänen ystävänsä, englantilaisen, kellossa, jonka tämä oli avannut, osoittaaksensa sitä pienelle lemmikillensä; viimein lähestyi eukkokin ja katseli taistelevaa lastansa niin sydämellisillä, niin vakavilla silmäyksillä, että siinä ilmestyi yhdessä ainoassa silmäyksessä koko äidillinen murhe.

Hetkinen aikaa kului, aurinko oli jo sammumaisillaan ja tuo punertava loistopaikka uunissa tuli aina himmeämmäksi ja vähäisemmäksi. Silloin levisi yht'äkkiä hymy tuon kuolevan marttyrin kalpeille kasvoille; huulensa, nuo mykät, kuivat, vaaleansinervät huulensa aukenivat, ja silloin kuului hiljainen hyminä, juuri kuin tuuliharpun ääni silloin kun tuuli leikkii sen jänteillä, sävel ikään kuin kaukaisuudesta tuleva ja yhä heikkoneva siksi, kunnes se kokonaan vaikenä. Se oli tuo Annan entinen laulu, viimeisen laulunsa loppusanat:

Puhtaaksi pesen sielunsa
Ja valkaisen kuun valossa
Pyörteessä.

Viimeisiä sanoja voivat he tuskin enää kuulla, niin etäisiä tuntuivat ne olevan; ne olivat tuon pakenevan hangen viimeiset sanat — kun ne olivat laulettu, ojensi Anna koko ruumiinsa suoraksi,

päänsä vaipui sivulle päin ja ilta-auriongon viimeinen loiste heitti ruusunpunaisen kirkkauden kuolleen otsakulmille.

Vanhemmat lankesivat polvillensa ja kiittivät Jumalaa tyttärensä onnellisen lopun tähden. Pieni poika tarkasteli heitä kaikkia ihmetellen ja hymyili, juuri kuin kaikki olisi ollut vaan pilaa ja iso-isä ja iso-äiti vaan turhan vuoksi olisivat polvillensa langenneet; hän katsoi englantilaiseen ikään kuin kysyäkseen, mitä se koitti merkitsisi; mutta sir Edwardin rehellisissä silmissä, syvällä noiden tuuheiden kulmakarvain alla, oli pari suuria kyyneliä matkalla alaspäin — ne menivätkin alas sir Edwardin huomaamatta ja putosivat hänen kultaisille kellonsa perille. Lapsi lausui: "näetkös, kyyneleet vierivät kullalle."

Mutta sir Edward puristi lasta itseänsä vasten ja sanoi: "jos saat elää, Yrjö, niin tämä ei ole viimeinen kerta, kun näet kyyneleiden vierivän kullalle!"

Heti hautajaisten jälkeen, jotka olivat yksinkertaiset ja erityisiä puuhia vailla, asettui sir Edward taas pieneen kammariinsa; näytti siltä kuin jos hän nyt olisi tahtonut levätä niiden kauhistuttavien tapausten jäljestä, jotka hän oli nähnyt; mutta hän ei enää viihtynytään yksinäisyydessä niin kuin ennen, hän ei viihtynyt oikein muuten kuin silloin, kun pieni Yrjö oli huoneessa hänen luonansa ja käänteli ylös alaisin hänen tavaroitansa. Yrjö oli sellainen lemmikki, että hän sai katsella ja selaila tuon hyvän sirin kallisarvoista vaakunakirjaakin, jonka kauniit heleät värit erinomaisesti huvittivat lasta.

Kaikki mukautui pian jälleen vanhaan tapaansa. Sekä ukko Lauri että hänen vaimonsa lohduttivat itsensä pian sillä, että he eivät enää olleet pitkäikäisiä, joka lohdutus usein tekee sen, että vanhat niin helposti kantavat tappionsa ja näyttävät meistä niin tyytyväisiltä, että me selitämme sen tunteitten velttoudeksi. Ainoa, joka heitä huoletti, se oli pieni Yrjö; ja usein kun lapsi nukkui uinuen vuoteellansa, istuivat vanhukset hänen vieressään ja huokasivat: "mitenhän käynee tuolle lapsi raukalle sitten kun me kuolemme pois, kuka opettaa hänelle jumalanpelkoa ja ahkeruutta?" Nämä kysymykset koskivat heihin kovasti, sillä tässä ei ollut tuota lohdutusta: "me tulemme pian jäljessä."

Sillä tavalla istuivat he erään kerran myöhään illalla, kun englantilainen astui heidän ahtaasen majaan.

"Huomenna minä lähden, minä tahdon matkustaa kotiin Englantiin," lausui hän ja istui heitä vastakkain.

"Lähdettekö?... Oi Herra Jumala," huudahti eukko, "lähteekö hän pois? Sitten tulee tänne oikea yksinäisyys meille!"

"Te ette enää kauan elä," virkahti sir Edward kuulematta eukon sanoja; "te kuolette pian, olette jo vanhoja molemmat."

"Niin oikein, Jumalalle kiitos sen tähden," huokasi kumpainenkin.

"Yrjö jää ilman hoitajaa ja suojaa," jatkoi sir Edward.

"Niin jää, se on meidän ainoa huolemme."

"Minä tahdon viedä Yrjön mukaani Englantiin, otan hänet lapsekseni."

Sekä ukko Lauri että hänen vaimonsa säpsähtivät kuullessansa tuon vartoomattoman ehdoituksen, mutta se koski heidän sydämiinsä kovasti, hyvin kovasti; kuitenkin, se oli Jumalan sormi.

"Jumala tietää," lausui ukko, joka ensiksi otti puheen vuoron, "Jumala tietää, että meidän on vaikea laskea poika luotamme pois, se ei ole meidän tahtomme, vaan Hänen, joka asuu taivaassa, se on Herran tahto, me tottelemme, ja poika ei voisi milloinkaan täällä saada kaikkia sitä, mitä hän saa siellä kaukana."

"Rakas herra, olkaa hyvä pojalle," rukoili eukko, "muistakaa, että hän on köyhä poika, jolla ei ole ketään puolustajaa, teitä paitsi!"

"Minun poikani ... niin kuin sanottu, saa nimen Ellis ... Yrjö Ellis, tulee kelpo mieheksi ... oikein rikkaaksi," virkkoi englantilainen lyhyesti, "pidän huolta teistäkin, jätän rahaa papille teitä varten, ei tarvitse nälkään nääntyä kun lähden pois," jatkoi hän ja tarttui Lauri ukon käteen. "Tarvitsen vaunut, tahdon lähteä huomenna."

Seuraavana päivänä olivat mukavat matkakärryt Tunturijärven toisella rannalla valmiina; sir Ellis oli sijoittanut valmiiksi kuvataulunsa, kirjansa ja vaatteensa. Ukko Laurin ruuhi oli rannalla; ukko itse oli pukeutunut parhaimman mukaan, päässänsä oli pieni nukkainen patalakkinsa, yllänsä liivin alla oli hänellä nahkainen röijy, jonka ylellisyyden englantilaisen anteliaisuus oli hänelle hankkinut. Pieni Yrjö

oli ylimäärin iloinen; hän luuli, että he lähtivät matkaan vaan huvin vuoksi ja nauroi leperteli niin kuin nelivuotiaan lapsen on tapana tehdä, kun hän vartoo jotakin uutta.

Silloin otti vanha mummo pojan polvellensa, katseli häntä kauan lempeillä silmäyksillä, suuteli monin kerroin tuota valkeata otsaa ja noita purpuranpunaisia huulia. "Sinä menet köyhyydestä rikkauteen, murheesta iloon, sinä et koskaan muista enää vanhaa mummoasi, et koskaan muista Annaa — sinä tuskin tiedät meitä ollenkaan — mutta yhtä hyvä, se ei haittaa mitään, vaikka sinä et täällä maailmassa meistä mitään tietäisikään; me kohtaamme kumminkin toisemme kerran Herran luona ja siellä sinä tulet meidän luoksemme ja puhut rakkauden sanoja meidän kanssamme, — Jumala siunatkoon sinua, Yrjö, Jumala antakoon sinulle puhtaamman sydämen kuin hänelle, joka joutui kosken pyörteeseen!"

Lapsi hymyili. "Saat olla varma siitä, mummo, että Yrjö tulee pian takaisin, minä menen vaan vähän ulos tuon hyväntahtoisen englantilaisen kanssa," lausui poika lohdutellen, "älä nyt itke, mummo, ei ole mitään vaaraa järvellä silloin kun ukko Lauri itse soutaa."

"Mutta kun sinä vielä kerran itse soudat, varo silloin putousta, varo virtapaikkaa, se vie ja vie hitaasti siksi kun se vie putouksen partaalle, etkä enää voi pysähtyä."

"Niin, kyllä varon sitten kun tulen kerran suureksi... Oh, älä pelkää, kyllä minä pysyn selvällä vedellä ja varon joutumastani virran suulle."

"Tee niin, tee niin, Yrjö, muista se!" kuiskui eukko ikään kuin profeetallisesti aavistaen, että pojalle kävisi hyvin, ja kun sir Edward matkavaatteisinsa pukeutuneena astui huoneesen poikaa ottamaan, hymyili hän ainoastaan ja kuivasi poskiltansa niukat kyyneleensä.

"Kas niin, nyt lähdetään, nyt lähdetään ... hyvästi eukko, olkaa rauhassa, älkää huolehtiko Yrjön tähden ... hän voi hyvin, oikein hyvin, kuukaudessa olemme Englannissa, saa leikkiä minun puistossani ... niin."

Nyt mentiin alas alukseen; ukko Lauri istui soutamaan ja ruuhi vilisi eteenpäin järvellä; vanha eukko, joka seisoj rannalla ja päivää vastaan silmäillessään piti kätöksensä auringon varjona, katseli kauan tuota pientä poikaa, joka englantilaisen kehoituksesta heilutti pientä hattuaan ilmassa jäähyväisiksi.

"Kas niin, ei mitään puheita enää," virkkoi englantilainen, kun he olivat päässeet toiselle rannalle ja ukko Lauri taputti poikaa ja lausui häneltä jäähyväiset, "pojalle käy hyvin. Tahtooko Yrjö ajaa?"

"Tahtoo ... totta kai, tahtoo!" huudahti poika. "Katsohan, vaari, minä saan ajaa, ajaa linjaalirattailla!"

Rattaat lähtivät liikkeelle, ja niin matkusti nyt sir Edward, kuningas Kaarlo ensimmäinen kuvana ja pieni Yrjö ahteista, kiertelevää tietä Norjaa kohden.

* * * * *

Sir Edwardin tilalla tuli hirmuinen hyörinä, kun hän, edeltäpäin rivilläkään tuloansa ilmoittamatta — hänen luultiin, päättäneen siitä mihin hän viimeksi oli rahaa määrännyt lähettämään, olevan Ruotsissa — eräänä kauniina päivänä ajoi maatilansa kartanolle. Itse pitkällä Juhollakaan ei ollut yllään punertava palvelijapukunsa, vaan hänen täytyi kaikessa kiireessään pukeutua tuohon koko komeuteen, jonka tähden se näytti hyvin huonosti sopivan hänen päälleen.

Sillä ajalla oli sir Edward, pitäen kädestä kiini Yrjöänsä, seisonut ja varronnut ison sisäänkäytävän edessä, kunnes viimein pitkä Juho sydän kurkussa tuli avaimien kanssa ja tuskin voi tulla esiin tuolla katkonaisella tervehdyksellä: "Oletteko ... taas kotona, sir?" johon hän sai lakonilaisen vastauksen:

"Olen, kotona."

Kaikki oli huoneessa entisessä järjestyksessään, olisi, jos tomua ei olisi pois pyyhiskelty, näyttänyt siltä, kuin jos kukaan ei olisi käynyt huoneissa sen jälkeen kun sir Edward lähti matkaan: paperit, kirjat, kirjeet ynnä muut olivat kaikki entisessä kelpo järjestyksessään, sillä Juho ei ollut uskaltanut siirtää ainoatakaan esinettä paikastansa; sir Edward ei siitä olisi ollut hyvillään. "Katsohan, Yrjö, täällä me asumme," lausui sir Edward ottopojallensa, "onhan täällä yhtä hyvä olla kuin siellä kosken rannallakin?"

"Kyllä niin, on kyllä, mutta eihän täällä ole vaaria ei mummoa."

Sir Edwardilla ei ollut mitään vastata tähän muistutukseen, hän vaan katkaisi keskustelun käskemällä Juhon ripustamaan Kaarlo ensimmäisen muotokuvan entiselle paikallensa. Tuo hyvä kuningas oli ollut poissa matkalla kolmatta vuotta.

Juho, vaikka hän oli hyvin totutettu, oli kuitenkin hiukan utelias, ei itse puolestansa, ei, herra

varjelkoon, mutta muut palvelijat kysyivät aina salaneuvokselta kaikkea uutta, mitä he tahtoivat tietää ja sehän olisi ollut häpeäksi salaneuvokselle, jos hän ei olisi tietänyt ja tuntenut kaikkea. Seisoessaan rapuilla kuninkaan kuvaa ylös ripustaen mietti hän, millä tavalla hän saisi tietää, mikä tuo pieni vieras oikeastaan oli miehiään, ja kun sir Edward muutamaksi silmänräpäykseksi meni ulos, kysyi hän Yrjöltä, mistä hän oli; tämä tapahtui kuitenkin hyvästä syystä englannin kielellä ja yhtä hyvästä syystä Yrjö sitä ei käsittänyt, jonka tähden hän vaan pudisti päätänsä. "Hm, sir Edwardilla on kummallisia aatteita," ajatteli pitkä Juho, "hm, minä kysyn häneltä itseltä; kentiesi tuo on tuleva palvelija." Hän tekeytyi siis niin rohkeaksi, että hän, tuodessaan taas tuon vanhan tavallisen kahvikupin herralleen, kysyi: "Hm, miksi nimitetään pikku poikaa?"

"Sir Yrjöksi," kuului vastaus.

"Siriksikö?"

"Niin, siriksi; hän on minun poikani."

Tämmöisellä täydellisellä ilmoituksella täytyi Juhon astua tuon salaisuuksia tuntemattoman palvelijajoukon keskelle. "Kuulehan, Juho, kuka se poika on? Onko hän Madeirasta vai Norjastako?"

"Hm, pojan nimi on sir Yrjö ... ja on sir Edwardin poika."

"Poikako? eihän se ole mahdollista."

Juho tekeytyi salaperäisen näköiseksi. "Mahdollista taikka mahdotonta, minä kuulin sen sirin omasta suusta, siinä kylläksi, poika on hänen ihan oma poikansa."

"Eihän hän ole koskaan ollut naimisissa," ihmetteli keittäjä.

"Ei, mutta se on kuitenkin niin kuin minä sanoin," vastasi pitkä Juho ja ojensi itsensä, tehdäksensä suuremman vaikutuksen; mutta se ei auttanut mitään.

"Juho ei tiedä hiukkastakaan enempää kuin me muutkaan," muistutti ajaja, "hän on matkustanut siren mukana niin kuin joku muukin matkalaukku."

"Minäkö?" kysyi Juho, "tiedättekö, että minä tiedän hyvin paljon, mutta minä voin olla vaiti ... luuletteko ... voin olla vaiti. Sir Yrjö on poika talossa, niin paljon saatte tietää, mutta ette vähääkään enempää."

Ja siksi asia jäikin. Sir Edward hankki opettajan pikku pojalleen ja antoi hänen opetella ratsastamaan pienellä shetlantilaisella hevosella, ja pojalle oli hevonen erinomaisen hupainen, mutta koti-opettaja yhtä ikävä.

Vähän aikaa muisti Yrjö vielä vanhan vaarinsa ja mummonsa ja vieläpä kuolevan äitinsäkin, kosken ja tuvan sekä järven, mutta vähitellen tunkivat toiset kuvat nämä tieltään pois, ja viimein oli hänen muistissansa vaan himmeä kangastus tuosta etäisestä maasta ja noista vanhuksista, jotka iltasilla kuusipuista tehdyn valkeansa ääressä aina istuivat ja puhuivat pienestä Yrjöstä, joka matkusti kaukaiseen maahan.

Sir Edward palautui takaisin vanhoihin tapoihinsa, mutta Yrjö oli kuitenkin yhtenä poikkeuksena, eikä pitkä Juho uskaltanut enää olla varma siitä, että hän jonakuna kauniina päivänä taas ei saisi lähteä johonkuhun maailman viidestä maanosasta, sillä se, mikä oli tapahtunut kerran, voi hyvin tapahtua toistekin. Pikku Yrjö oppi pian puhumaan Englannin kieltä ja hänen ruotsinsa olisi pian kokonaan unohtunut, jos ei sir Edwardia olisi huvittanut puhua sitä, niin hyvin kuin hän sitä osasi, Yrjönsä kanssa, jonka hän oli saanut oikeuden ottaa omaksi pojaksensa.

Kodeissa.

Uudistalossa tuntuureilla menestyi kaikki hyvin. Olli Juhonpojasta tuli arvossa pidettävä mies ja Ingasta samanlainen vaimo, ja heidän perhettään kaikkialla mainittiin vierasvaraiseksi ja hupaiseksi. Olli matkusti joka vuosi kylään (Trondhjemiin) ostamaan kaikellaisia tarpeellisia tavaroita; mutta muuten oli hän kotona talossansa ja antoi heidän, jotka tahtoivat häneltä jotakin ostaa, tulla itse hänen luoksensa. Hän ei siis luopunut alkuperäisestä tarkoituksestansa, ollaksensa rehellinen, uskollinen ruotsalainen talonpoika. Hän ei pukeutunut herramaiseen hännystakkiin raakuudessa kilpaillaksensa puoliherrain kanssa, vaan hän pysyi yhtä yksinkertaisena vaatteuksessaan, kuin rehellisyydessään, suoruudessaan ja kunniallisuudessaankin olennossaan. Totta kyllä on se, että hänen talossansa oli semmoisia mukavuuksia, joita monella talonpojalla ei ole, mutta tämä ei tullut kuitenkaan mistään

ylleisyydestä, vaan siistiyden, mukavuuden ja kauneuden aistista, joka aina asuu hyvässä ja puhtaassa sielussa ja joka alituisesti tulee esiin tuhansissa eri muodoissa. Se on kauneuden tunne, joka tulee siitä, että sydämessä on jotakin kaunista, ja sen täytyy painaa merkkinsä kaikkeen, minkä kanssa se joutuukaan keskuuteen. Ollilla ja Ingalla oli kaksi lasta, poika ja tyttö. Kun heidät nyt tapaamme, ovat he molemmat lukemassa herra Koskisen edessä, joka, vanhana tiedon ja sisälu'un invaliitina on saanut olinpaikkansa Olli Juhonpojan perheessä, samoin kuin hän muinoin oleskeli Kjell Kjellssonin luona. Molemmat lapset olivat herra Koskisen lausunnon mukaan hyvin kilttiä lapsia, mutta siihen ei ole oikein luottamista, sillä herra Koskinen tahtoi olla vanhemmille mieliksi; mutta siihen voimme luottaa, että molemmat lapset olivat terveitä, voimakkaita, iloisia ja punaposkisia lapsia, vilkkaita ja ravakoita, mutta samalla myös semmoisia, jotka äiti yhdellä ainoalla silmäykselläänkin voi saada tottelemaan, hän kun oli itse lastensa kasvattaja ja hoitaja. Kasvatus tuli kuitenkin vähää vaikeammaksi silloin, kun Elsa mummo poikansa onnetoman kuoleman jälkeen muutti Ingan luokse asumaan. Eukko teki kaikki turmellaksensa lapset, ja toisinaan nosti hän ankaran vastarinnan silloin, kun herra Koskinen antoi heille pitkät läksyt taikka kun Inka hillitsi heidän meteliänsä.

"Antakaa lasten olla rauhassa tuolta maalliselta lukemiselta," lausui hän silloin, "siinä on kylliksi talonpoikaiselle ihmiselle, kun hän osaa lukea Jumalan sanaa välttävästi, en minäkään ole koskaan enempiä osannut — ja jos he vähän melua pitävät, niin muistakaamme, että he kyllä vielä saavat aikanansa murheitakin."

"Oh, mummo, te ette enää muistakaan," nauroi Olli, "että te olitte oikein ankara Ingalle, mutta se on teille kiitokseksi, mummo, sillä se teki Ingasta hyvän puolison ja hyvän äidin."

"Olinko minä ankara? Ei, sen Herra tietäköön, että jos Ingalla ei olisi ollut sellaista kykyä kuin hänellä on, niin olisi hän kyllä perin turmeltunut."

"Kas niin, siinä on meillä siemen, mummo, ja te tahdotte nyt kokea, onko meidän lapsukaisillamme yhtä hyvä kyky ... mutta varokaa, mummo, heissä on jotakin minunkin luonteestani ... ja, näette, mummo, jos meidän Herramme aikanansa, tuona yönä, te tiedätte, ei olisi masentanut minun mieltäni, niin Jumala tiesi millainen kelvoton mies minusta olisi tullut."

Nordhallissa piti hallitusta Yrjön leski yhden vuoden; sen jälkeen meni hän uuteen naimiseen erään leski raukan kanssa, jolla oli kuusi lasta. Tässä hän sai avaran komento-alan vallanhimolleen ja ankaruudellensa. Musta-Mertta ei ollut sukuansa huonompi, vaan hän antoi ruokaa miehensä ja lapsille niukalla kädellä eikä kärsinyt mitään vastaväitteitä, jonka tähden hän hallitsikin omavaltaisesti perheessä. Ainoa kerta, jolloin hänen uusi miehensä pääsi herraksi perheessä, oli silloin kun hän oli ollut poissa kotoa ja saanut vähän liiemmäksi, kun hän tuli laukaten kotiin, astui huoneeseen, katsoi tuimasti, jos Mertta lausui jotakin suututtavasti, joka tavallisesti tapahtuikin; silloin hän katsoi hyväksi ajaa hänet ja lapsetkin ulos, osoittaaksensa, että hän oli "herra" talossa. Mertta salasi vihansa miestä vastaan, mutta löi tavallisesti lapsia, saadaksensa sitä "purkaa johonkin;" mutta seuraavana päivänä, kun mies oli selvinnyt ja kärsi päänkivistystä sekä katui tekojansa, tarttui Mertta asiaan ja maksoi seitsemänkertaisesti takaisin sen, mitä hän oli saanut kärsiä, niin että mies ei taas vähiin aikoihin uskaltanut lähteä rohkeutta hakemaan.

Tuolla kosken rannalla asui vielä ukko Lauri ja hänen vaimonsa. Vanhuksista tuntui niin yksinäiseltä ja tuskalliselta asua kahden tuvassaan ja alati kuunnella tuon valtavan kosken kohinaa sekä katsella ulos mustalle järvelle, metsiin ja tuntureille, mutta missä oli heidän onnensa elänyt ja kuollut, siinä tahtoivat hekin kuolla.

Syksy oli tukalin; silloin alkoivat lehdet varista laaksossa, ankarat sadekuurot paisuttivat veden järvestä, koski pauhasi kovemmin, kalliot kaikuivat, tuolla alhaalla syvyydessä kuului surinaa ja talvilinnut istuivat pian lehdettömille puiden oksille ja räähkyivät rumaa ilmaa. "Tiedätkö mitä, eukko, nyt taas ei ole kaikki hyvin," lausui ukko Lauri, "minä näin veden haltijan, hän purjehti ylöspäin Tunturijärvellä eilen illalla, huuhkain huuteli metsässä, niin että ääni kaikui juuri kuin jos joku ihminen olisi ollut veden hädässä; niin, kuului samallaiselta kuin silloinkin, kun Yrjö syöksyi koskeen ja hukkuivat meidän silmäimme edessä; tiedätkö mitä, semmoisen äänen minä kuulin metsässä ja sen jälkeen kuului naurua, ikään kuin pienet tontut olisivat nauraneet uppoavan hätähuudoille."

"Hui, miten sinä puhut, Lauri, minä tuskin sitä uskon," virkahti eukko.

"Mutta minä uskon," vakuutti ukko jotenkin kiivaasti; "mutta tiedätkö, siinä ei vielä ole kylliksi, eilen illalla oli kuuvalo, se loisti niin kirkkaasti koskelle ... minä olin niin kummallisella mielellä; tiedätkö, eukko, minä menin polkua myöten alas putouksen partaalle, mutta pysähdyin kauhistuksesta, sillä tuolla alhaalla itse pyörteessä, keskellä usvan hämää, minä luulin nähneeni jonkun liikkuvan, ja minä kuulin juuri kuin jos joku olisi siinä laulanut. Silloin minä muistin Annan ja kuuntelin tarkasti; silloin, kuuletko eukko, silloin minä selvästi kuulin ja ymmärsin laulun sanat:

Oi, hän ei pesten puhdistu,
Kuun valossa ei vaalistu
Pyörteheessä.

Ja heti sen jäljestä kuulin minä vaan, miten vesi sohisi ja kiehui tuolla alhaalla, ja kuu meni pilven hattaran taakse."

"Ei, Lauri, ei," huokasi eukko, "meidän tyttö raukkamme, jos hän pesisi puhtaaksi sielun, jossa on niin paljon rahan ahneutta, petollisuutta ja uskottomuutta, siihen ei riittäisi Tunturijärven vesi, Vaikkapa sitä olisi niinkin paljon kuin meressä."

"Amen, amen!" lausui ukko Lauri. "Mutta kuitenkin, eukko, meidän tyttäreemme ei ole kaukana meistä, kentiesi hän kuulee, mitä me puhumme nytkin — kuulkaan vaan, me emme puhu emmekä ajattele mitään semmoista, jota Jumala taivaassa ja hänen enkelinsä eivät kuulisi ja näkisi — miksi ei sitten meidän oma tyttäreemme sitä tekisi?"

"Minä tahtoisin mielelläni tietää, miten pieni Yrjö voi," lausui eukko keskeyttäen. "Oi, minä ajattelen niin usein tuota poikaa. Kaikki olisi ollut hyvin, jos hän olisi ollut täällä meidän luonamme, hän olisi voinut poistaa niin monta ikävää hetkeä meiltä molemmilta."

"Ja sitäkö sinä toivot?"

"En, minä en sitä toivo, mutta, näet, minä vaan niin ajattelen."

"Syntiä on ajatella niin omaksi hyödyksensä; poika tulee onnelliseksi, hän tulee rikkaaksi mieheksi ja unhottaa meidät, niinhän pitää olemankin. Eihän muista koivu, mistä on tullut siemenensä, josta hän on kasvanut, eihän muista ihminen, kuka se on ollut, joka ensimmäisen kerran otti hänen syliinsä, eikä hän häntä siitä kiittelekään; ei, eukko, helpompi on unhottua kuin itse unhottaa."

"Etkös sinä sitten usko," muistutti eukko, "että me kohtaamme toisemme Jumalan luona?"

"Uskon niinkin, siellä me olemme kaikki yhtä hyviä."

Kaksikymmentä vuotta jälkeinpäin.

"Minua ihmetyttää," lausui eräs nuorukainen, ollen taaksepäin nojallansa sievässä veneessä, joka laski rantaan juuri Norjaan vievän uuden maantien kohdalle, "minua ihmetyttää, kukahan se ylhäinen herra on, joka tulee kulkemaan veneessä. Nimismies pyysi, että me ottaisimme meidän veneen, sillä täällä Tunturijärvellä ei ollut kylliksi hyvää semmoista, ja saatat uskoa, että meillä oli hirmuinen puuha ja vaiva ennen kuu saimme tämän mäestä ylös ja tänne järvelle; toinen vene on tuolla alhaalla Norenissa, jos tuo armollinen herra tahtois tulla ylitse meidän puolelle. Herastuomari ällisteli ihmeissään, kuka se olisi, josta itse maaherra kirjoitti voudille ja vouti nimismiehelle; hän on varmaankin suuri herra, joka matkustaa alaspäin, kenraali, luullakseni, joka katsastaa kentiesi sotajoukkoja matkallansa."

"Niin, niin, hän saattaa olla kumminkin joku kreivi tahi prinssi; mutta olkoon kuka olkoonkin, hän tahtoo katsoa Tunturikoskea luullakseni; mutta sittenhän jo on kulunut hyvä aika kun hän Nordhallista lähti alaspäin. — Minun äitini puhuu aina koskesta ja Annasta, joka lauloi niin että metsät kaikuivat," lausui tyttö, joka oli nuorukaisen kanssa.

"Herra Jumala, sehän on huono kertomus!" lausui nuorukainen, pitkä kaunis mies, muutaman vuoden kolmannella kymmenellä; "minäkin olen kuullut äitini ja mummoni kotona kertovan tuosta kauniista Kosken Annasta, vaikka he eivät mielellään ota puheeksi sitä asiaa, sillä hän, joka koskesta syöksyi alas, hän oli minun oma enoni."

"Niin, sen minä tiedän. No, Juho, ethän sinä kumminkaan tahdo mennä koskesta alas?" lausui tyttö.

"En, Jumala varjelkoon; kyllä minä osaan paremmin katsoa eteeni. Se ei ollut miksikään vahingoksi, että isä lähetti minut vieraiden luokse, sillä näethän, se tekee hyvää kun aina ei ole kotona yhtä mittaa; silloin tulee, sanoo mummo, semmoiseksi kuin Yrjökin oli, itsepäiseksi ja viheliäiseksi ihmiseksi, joka luulee, että kaikki voi käydä päinsä."

"Ja sitä paitsihan sinusta ei olisi tullut minulle sulhoa," nauroi tyttö, niin että pari valkeita hammasriviä pistäysi esiin noiden sieväin ruusuhuulien väliltä, "kas sehän olisi ollut kaikista pahin seikka."

"Kuulehan, sinä pikku lintuseni ... kuulehan! Sinä saat kentiesi kävellä ympäri järven, sillä voi tapahtua niin, että prinssi ei suvaitse sinun seurata mukana veneessä ... mutta vartoo torpassa siksi kunnes tuo ylhäinen herra palaa takaisin, niin kun luulen hänen tekevän, ja silloin minä vien sinut kotiin palatessani."

"Oh, saathan nähdä, prinssi katsoo kyllä minun niin hyväksi kuin jonkun muunkin, ja sitä paitsi minä osaan soutaa, onhan täällä kaksi paria airoja ... niin, näethän minä tulen yli järven, sillä on niin hauskaa nähdä semmoisia ylhäisiä ihmisiä; minä en tiedä, miten ne viihtyvät, mutta hekään eivät tiedä, miten rattoisaa meillä on täällä ylhäällä Nordhallissa ja niin hupaista sitten."

Nyt tulivat vaunut vierien ahteessa; ne olivat uhkeat, mutta kuitenkin keveät matkavaunut ulkomaalaista mallia; kummassakin ovesa välkkyi hohtavasti maalattu vaakuna.

"Nuohan ovat toisellaiset vaunut kuin papin vanhat harmaat vankkurit, jotka näyttävät kuin teiren pesältä," huomautti tyttö.

Vaunut seisahtuivat ja nuori mies astui niistä ja auttoi jäljessänsä yhtä nuorta naista ulos.

Palvelijakunta jäi vaunujen luokse ja tuo nuori pari läheni venettä.

"Onko tämä tilattu vene?" lausui nuori mies, ja kun hän sai myöntävän vastauksen Juholta, auttoi hän seurassaan olevan naisen siihen ja astui itse jäljestä; vene lähti liikkeelle.

Tuolla nuorella ylhäisellä herralla oli kauniit hienot kasvat, joissa näkyi hieno ylimyksellisen korskeuden juonne suun ympärillä; mutta siitä huolimatta oli hänen silmissänsä jotakin, hymyilevä ja vähän tirkistelevä luonne, joka ilmaisi iloista luontoa, ja kaikkea muuta paitsi ylpeyttä.

Jos olisi tahtonut ruveta vertailemaan toisiinsa noita kahta naista, jotka istuivat veneessä, toinen päivänvarjoineen ja hienoine juurihattuineen, toinen pienine ja valkeine, tanakoine käsineen soutaen, niin olisi ollut vaikea sanoa, kumpi heistä näytti somemmalta.

Tuolla ylhäisellä naisella oli semmoinen ylätuomari hienous koko muodossaan, semmoinen henkinen miellyttäväisyys, joka usein kuvastuu sivistyneessä naisessa; silmät, suu, nenä ja kädet, kaikki olivat sitä laatua, että ne herättivät kunnioitusta ja mieltymystä.

Tuo kaunis soutajatar sitä vastaan ei ollut hieno, mutta niin valkea ja punainen sekä niin perin rehellinen ja iloisen luontoinen, että hänestä täytyi jokaisen pitää yhtä paljon kuin tuosta ylhäisestäkin naisesta.

"Pysähdyttäkäähän vene!" käski ylhäinen herra, kun oli ennätetty keskelle järveä. "No, missäs on tupa? Tuolla niemellä oli ennen tupa."

"Sitä ei ole enää, armollinen herra, sillä sekä ukko Lauri että hänen eukkonsa ovat olleet kuolleena jo monta herran vuotta."

Vieras herra hymyili katkerasti.

"Ei täällä siis ole ketään?"

"Ei ketään enää semmoista, jolla olisi ääntä suussa, jos ei oteta lukuun jotakuta lintua ja koskea, joka kohisee vuodesta vuoteen."

Vene läheni maata aivan likeltä koskea.

Tuo ihana lady ei voinut olla vähän vaalenematta, kuu vene kulki niin läheltä äkkijyrkkää putousta, jota valkea usva osoitti.

"Tule Betty," lausui vieras herra englannin kielellä seuraajallensa, "käykäämme katsomaan, täällä se olisi, täällä, ja tässä kasvaa katajapensaita; ei, mutta vaiti, tässähän on uunin raunioita."

Vieras herra kävi lähemmäksi ja istui vielä jäljellä oleville nurkkakiville.

"Täällä, Betty, täällä minä olen syntynyt," jatkoi hän, "täältä otti minun tuo jalo Ellis, täällä minä löysin tulevaisen onneni itse siitä mitään tietämättäni. Katsohan, minä muistan vielä kaikki niin kuin eilisen päivän; tuolla, missä nuo kukkaset kasvavat, siinä oli minun äitini vuode, siinä kuoli hän, tässä uunissa oli avoin liesi, jossa minä usein leikin tikuilla ja puiden kuorilla; tuolla oli sir Ellisillä oma kammionsa ja sen seinällä riippui Kaarlo ensimmäisen muotokuva... Katsohan, silloin olin minä pieni, mutta minä muistan kuitenkin kaikki."

Nuori nainen katseli uteliaana ympärilleen tuossa uudessa luonnossa, joka levisi hänen silmänsä

eteen; se oli uusi, mutta kuitenkin oli täällä entisiä muistoja, hänen rakkaan Yrjösä lapsuuden muistot olivat tähän paikkaan kiini kasvaneet.

"Kentiesi," jatkoi Yrjö, "on minulla täällä sukulaisia tässä vuoristossa, mutta minä en tunne heitä... Sir Edward ei ottanut milloinkaan heistä selvää; minä olen siis yksinäni kotiseudullani."

Tuon nuoren miehen koko olento oli surullinen, mutta ylevä; hän nousi ylös, poimi muutamia kukkia siltä paikalta, jossa hänen äitiraukkansa oli kuollut, ja pani ne varovaisesti kirjalaukkuun, josta hän sitten otti paperin ja piirsi sille seudun.

"Katsopas, hän on piirtäjä; hän on varmaankin joku saksalainen," kuiskasi Juho.

"Ei, hän on englantilainen, hän puhuu niin hampaittensa välistä," oikaisi tyttö.

Nuori pari käyskenteli muutamia tunteja putouksen ympärillä, tarkasteli sitä kaikilta puolilta ja vasta sitten kun kuu jo oli hetkisen loistanut taivaalla, tulivat he takaisin veneelle.

"Nyt tulee myöhäinen soutaa kotia," lausui tyttö; "minä pelkään niin aina koskea kuuvalolla."

"Tiedätkö, Signe," lausui Juho, "tiedätkö, että sen, kenellä on uskollinen sydän, hänen ei tarvitse pelätä koskea."

"Silloin en minäkään pelkää ensinkään," nauroi tyttö.

Juhlalliselta tuntuu iltasilla kuun valossa liukua jollakulla pohjolan kuvastimen tapaisella järvellä ja katsella mustia metsiä, jotka ikään kuin puitteina sitä ympäröivät, ja noita korkeita lumisia tuntureita, jotka näkyvät niin loihtumaisessa puolihämärässä ja näyttävät pettyneille silmille niin läheisiltä ja uhkaavilta.

"Hyvästi, poikaseni!" lausui vieras herra, kun he taas olivat vaunujen luona. "Tässä saat palkkasi, ja tässä, ystäväiseni," lisäsi hän, "on teille kummallekin kaupanpäällisiä. Jos joku kysyisi teiltä, kuka se oli, jota te sousitte jälleen yli, niin muistakaa, että se on teidän maanmiehenne, joka on syntynyt tuolla torpassa ja jonka nimi nyt on Yrjö Ellis."

"Kah, Herran nimessä," oli Juho juuri sanomaisillaan, mutta hän ei sitä tullutkaan tehneeksi, hän vaan kumarsi ja vaunut lähtivät.

"Sehän olikin tuo pikku Yrjö, josta mummo on puhunut, että eräs englantilainen otti hänet mukaansa. Mummo väittää kiven kovaan, että hän on myyty turkkilaiselle eikä kärsinyt ukko Lauria eukkoineen niin kauan kun he elivät; mutta hän on suuri herra — se vasta tuntuisi joltakin, kun olisi niin suuri herra ja saisi ajaa niin kuin hänkin," lisäsi Juho.

"Vai niin, tahtoisitko sinä todellakin niin?" kysyi Signe, katsellen häntä hymyilevillä silmäyksillä. "Sinä luulet, että sinulla olisi silloin parempi ... kuin nyt?"

"Ei, ei, Signe, en minä semmoista tarkoittanut; Jumala siunatkoon sinua... Ajakoon hän vaunuissaan englantilaisen armaansa kanssa ja menköön hoviin sekä eläköön suuresti ... tiedätkös, Signeni, vuoden kuluttua meille käy paremmin, sillä silloin isä antaa minulle talon. Laula vähän, Signe, minä olen niin iloinen tänä iltana!"

Ja Signe lauloi niin että metsän rannat kaikuivat, häiritsemättä sillä seutuansa:

Sa kuule, metsä synkkä, kaikuva:

Voitanko onnen rakkaudella?

(kaiku) Voitat onnen rakkaudella.

Sa kuule laakso synkkä, rauhainen;

Hän suoko mulle rakkauden, sormuksen?

(kaiku) Hän suo sulle rakkauden, sormuksen.

Sa kiidä, venonen,

Ma kuuntelen

Metsän synkän kaikua.

Mä saanko sitte käydä vihille,

Nojata rakkahani rinnalle?

(kaiku) Nojaat rakkahasi rinnalle.

Ja nukunko kuin lapsi illalla,

Herääkö armahani rinnalla?

(kaiku) Herääät armahasi rinnalla.

Sa kiidä, venonen,

Ma kuuntelen,
Metsän synkän kaikua.

Tuo iloinen pieni laulu kaikui ympäri rannikoitta.

Pian työntyi vene rantaa vastaan, ja molemmat nuoret, jotka kumpikin olivat Nordhallista, kiipivät alaspäin jyrkännettä myöten kosken varrella.

Kirkas hopeasade tihkusi ylös koskesta, johon kuu loisti niin kolkosti, tyynesti kuvastaen hopeakehänsä tuohon ylös kohoavaan usvaan; mutta pian kulki vene nuolen nopeudella, pitkin Norenjärven tyyntä pintaa myöten ja laski Nordhallin kylän rantaan; molemmat rakastavaiset astuivat veneestä maalle.

"Hyvää yötä, Signe!" lausui Juho. "Kun minä saan tavata mummon, niin minä kerron sinulle koko kertomuksen Tunturikoskesta, minä olen nyt jo saanut siitä perusjohdon."

"Ja tulevana vuonna sinä saat talon?" kysyi Signe.

"Niin, se on varma se..."

"Hyvää yötä, Juho, hyvää yötä! Minä uneksun sinusta ja talosta," ja niin juoksi hän matkaansa iloisesti nauraen, päästäksensä ajoissa kotiinsa ja kertoakseen pienestä Yrjöstä, joka oli tullut englantilaiseksi.

* * * * *

Ihmiset tulevat ja menevät, heidän kohtalonsa vaihtelevat, mutta luonto pysyy samanlaisena. Kuu loistaa niin kuin ennenkin ja Tunturikoski kohisee nyt samoin kuin tuhansia vuosia sitten.

Tuo koski ansaitsee nähdä, matkustakaa siis sinne silloin, kun olette väsyneet katsellessanne maalattuja vesiputouksia teatereissa ja nauttiessanne teeskenneltyä kohteliaisuutta ystävilänne; tuolla ylhäällä Jemtlannissa löydätte iloisen mielen — jalon luonnon, ja näiden kummankin edustajan — Tunturikosken.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUNTURIKOSKI: JEMTLANTILAINEN KERTOMUS

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed

to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to

reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.